

LANGS HOOGTEN EN DOOR DIEPTEN

UIT DE HISTORIE VAN DE GEREFORMEERDE KEERK VAN NIJENSLEEK

Door W.J.Iestra in het jaar 1992

1. De voorgeschiedenis

De kerkelijke kaart van Drenthe had vanouds een vrij gelijkmatig beeld te zien gegeven. Zoals de bevolking eertijds nagenoeg geheel bekeerd was van heidendom tot christendom, zo was zij ten tijde van de Hervorming ook vrijwel unaniem overgegaan van Katholicisme naar Protestantisme .

Het leek dat alles buiten het hart van de mens was om gegaan.

Wel hadden bepaalde opwekkingsbewegingen (zoals te Diever in 1751 op het pinsterfeest), waarvan de uitstraling ook in onze omgeving duidelijk merkbaar was, de nodige beroering onder de mensen gebracht en had later de vorming van zgn. "gezelschappen" buiten de kerk om in tal van plaatsen gestalte gekregen (het conventikelwezen).

Terwijl deze huissamenkomsten met een godsdienstig karakter, die ook hier actief waren, door gezamenlijk bijbelonderzoek en het lezen van "öld skriewers" als Hellebroek, Smijteveld, Brakel en Francken het erfgoed der reformatie tegenover het verschaalde geestelijk klimaat in die dagen levend hielden, beoogden zij in het begin geenszins een breuk met de oude vaderlandse kerk.

Zelfs het gerezen verzet tegen de in 1816 van hogerhand doorgevoerde drastische reorganisatie van de tot "Nederlands Hervormde Kerk" omgedoopte vroegere staatskerk, die leidde tot loslating van de Dordtse kerkorde van 1619 en tot invoering van een hiërarchische structuur, bleek daartoe nauwelijks in staat, pas toen in deze provincie tevens een verscherpt modernisme de boventoon dreigde te voeren kwam daarin geleidelijk verandering.

Rond 1830 was nog altijd circa 95% van de Drentse bevolking lid van de Ned. Herv. Kerk.

Het "christendom boven geloofsverdeeldheid " stond hoog in het vaandel.

Op effectieve wijze heeft de Afscheiding van 1834 onder leiding van Ds. De Cock uit Ulrum zelf, die zich vrij kort na zijn afzetting als N.H. predikant te Smilde had gevestigd, ingespeeld op het conventikelwezen, dat weliswaar vaak een ietwat piëtistische inslag had maar toch ook duidelijk blij gaf van geloofsinkeer, van waar schuldbesef tegenover God en een oprecht zoeken naar het geen nodig was om de eeuwige zaligheid te verwerven.

Zij wist de onderlinge onsamenhangende gezelschappen met groot verschil in geestelijke ligging voor een deel zodanig te ordenen dat deze een kerkelijk aanzien kregen en de kernen gingen vormen van een nieuw kerkelijk verband op basis van Dordtse kerkorde van 1619 .

Om te voorzien in het schreeuwend tekort aan goede voorgangers werd tevens gestart met een eenvoudige predikantenopleiding, aanvankelijk te Dwingeloo en later in Ruinewold ,als voorloper van de school te Kampen.

Zodoende kreeg de Afscheiding een stevige greep op de ontwikkeling van het gereformeerde kerkelijk leven, al vroeg de theologische gezondmaking veel aandacht en bleven er in Z.W-hoek van de provincie nog grote witte vlekken achter, waar de huisbijeekommen voortleefden.

De burgerlijke gemeente Vledder en Havelte telden in 1849 resp. 17 en 19 min of meer losstaande afgescheidenen (0,8% van de totale bevolking).

Die grotendeels hun heil zochten in Nijeveen en in Steenwijk maar ook contact onderhielden met bepaalde lokale huisgemeenten.

Sinds 1869 kenden de uit de afscheiding voortgekomen “Christelijk Gereformeerde Kerken” in Drenthe reeds een vaste indeling in vier classes ,Assen , Beilen, Meppel en Coevorden.

Het witte gebied Vledder-Havelte was ondergebracht bij de classes Beilen, bestaande uit een vijftal kerken van het eerste uur , Beilen, Diever, Dwingeloo, Hijken en Westerbork .

Aan de kerk van Diever was de bijzondere zorg over deze streek toevertrouwd, inclusief de opdracht te bevorderen dat ook daar de kerk opnieuw tot openbaring zou komen.

Op 17 juni 1892 vond de landelijke fusie plaats met de uit 1886 daterende (dolerende) “Nederduitse Gereformeerde Kerken , waarmee men in deze provincie overigens moeizaam en niet onvoorwaardelijk (overname provinciale C.G.-kerkindeling, geen nieuwe N.G.-kerken naast bestaande C.G.-kerken en behoud eigen school) was akkoord gegaan.

De Doleantie had hier over het algemeen , zeker op het platteland , weinig invloed gehad, maar vertegenwoordigde juist in Vledder en omgeving wel een relatief sterker belang.

Vrijwel direct na de totstandkoming van de “Gereformeerde Kerken in Nederland “ is van classicale zijde een poging gedaan het gebied Vledder-Havelte over te dragen aan de classis Zwolle/kerk van Steenwijk. De Particuliere Synode Drenthe kon daar niet mee instemmen, omdat het pas kortgeleden ingestelde deputaatschap voor Inwendige Zending nog onvoldoende tijd had gehad zich in de problematiek van kerkopenbaring ter plaatse in te werken.

Rechtstreeks onderhandelen met Steenwijk om bij eventuele kerkstichting te Vledder c.a. de niet gewenste samenwerking tot stand te brengen liepen vervolgens eveneens op niets uit , aangezien daar wel de (dolerende) B-Kerk maar niet de (Afgescheiden) A-Kerk haar steun wilde verlenen.

De classis Beilen concludeerde daarop in haar vergadering van 28 februari 1893 dat de kerkopenbaring in Vledder vooralsnog niet veel licht te zien gaf.

Blijkbaar werden de spanningen rond de vraag of de betreffende kerk een A dan wel een B signatuur zou krijgen dermate hoog geacht, dat één stemmig werd besloten dat eerste stoot thans uit de regio zelf zou dienen te komen.

Sneller dan verwacht kwam bedoeld initiatief en zou de jonge onervaren kerk van Vledder ,als nakomertje, plaats kunnen nemen in de kring van de vijf oude wijze classicale kerken.

2. De kerkstichting

De classicale inspanningen tot kerkopenbaring zullen aan de deelnemers van de verschillende , in deze omgeving nog altijd opererende , kleine godsdienstige groepen van reformatorische richting ongetwijfeld niet zijn ontgaan.

Behalve te Wapserveen en te Havelterberg, zouden er in Vledder op tenminste twee plaatsen regelmatig huissamenkomsten zijn georganiseerd met een goede onderlinge verstandhouding.

Terwijl de ene met vooral belangstellenden uit Nijensleek placht bijeen te komen op de boerderij van een zekere Jacob Kramer aan de Vledderweg (thans nr.13), zou de ander haar plaats van ontvangst ergens in Vledderveen hebben, o.l.v. een J Crans, van afgescheiden gereformeerde komaf uit Leeuwarden.

Op woensdag 7 december 1893 is in een waarschijnlijk te Vledderveen gehouden gemeenschappelijke vergadering , waarbij ook diverse plaatselijke leden van de Geref. Kerk van Steenwijk (A+B) aanwezig waren, het besluit tot kerkstichting genomen.

Omdat ook vanuit het aangrenzende Z.O. Friesland een bepaalde toestroming mocht worden verwacht, zou tevens afgesproken zijn dat Vledderveen de plaats van kerkvestiging werd.

Tegen de achtergrond van de heersende grote bevolkingstegenstellingen in afkomst en geaardheid zowel als in bezit en bestaansmogelijkheden, mede beïnvloed door de koloniaties onder auspiciën van de Mij. V. Weldadigheid, dient de bereikte overeenstemming zeker als een wonder te worden beschouwd.

Omtrent de eigenlijke instituering op 1^e kerstdag ,zondag 25 december 1893, waarbij ook de ambten zouden zijn ingesteld, bleven geen gegevens bewaard.

Voor de hand ligt dat zij is geschied door Ds. H.A. Dijkstra ,destijds predikant te Diever, die daarna ook als consulent en adviseur gedurende een lange reeks van jaren de zorgen van de jonge kerk van Vledder heeft megedragen .

De eerste kerkenraad heeft vermoedelijk bestaan uit ouderlingen:

Jacobus Louwerse, afkomstig uit Zeeland en landarbeider te Frederiksoord.

J.Crans , praeses ,beambte te Vledderveen.

Jan Hoekstra, scriba, landarbeider te Fredeiksoord.

Peter Manden , landbouwer te Nijensleek.

Cornelis van Puffelen, vrij boer te Frederiksoord.

Jacob Bennen, diaken, landbouwer te Nijensleek.

Mathijs Hameka, diaken, van Zaanse origine en landarbeider te Frederiksoord.

Auke van Nijen ,diaken ,landbouwer te Nijensleek.

Henderik Oosterhof ,diaken , Fries en landarbeider te Vinkega.

Van verschillende kanten kwamen de attestaties bij de nieuwe kerk binnen: Geref. Kerk-B Steenwijk, Ned. Herv. gemeenten Vledder en Frederiksoord en incidenteel Wapserveen ,Willemsoord en Steggerda , met de Steenwijker A-kerk bleven de betrekkingen in de beginperiode gematigd en vele plaatselijke leden aldaar namen een afwachtende houding aan. Ruim een maand na de officiële oprichting kreeg men al de beschikking over een eigen gebouw , temidden van bos en heide en gelegen op de zelfde plaats waar huidige kerk ook nu nog staat.

Van de Ned. Herv. Kerk Steenwijk kon namelijk een aanwezige houten evangelisatielokaal met banken zonder leuning worden overgenomen tegen de koopsom van F 300,00,vrij af te betalen binnen vijf jaar.

Het juiste aantal kerkleden was de eerste jaren moeilijk vast te stellen ,tal van mensen die trouw de kerkdiensten bijwoonden, dienden pas jaren later hun attestatie in. Naar schatting bedroeg het op 1 jan 1896 niet meer dan 130 (bel.l. +d.l.).

Met grote blijdschap en veel dankbaarheid is in ruime gereformeerde kring de kerkinstituering te Vledder begroet: "Gods werk via mensen tot stand gebracht".

Van de vier beoogde "kerkopenbarings " projecten was Vledder in deze regio ,naast Ruinen, Havelte, en Wapserveen de enige waar het tot daadwerkelijke kerkstichting kwam en zij is dat tot nu toe gebleven . Allerwegen werd steun, geestelijk zowel als materieel toegezegd. Dat deze toezeggingen geen loos gebaar zijn geweest en dat de hulp van buiten af hard nodig bleek heeft het verdere verloop bewezen. Enerzijds werd gekozen eigen kerkelijke richting door de buitenstaanders veelal opgevat als losmaking uit de dorpsgemeenschap en kreeg men te maken met een duidelijk isolement. Anderzijds droeg de jonge kerk, in een tijd van toenemende onkerkelijkheid , opkomend socialisme, grote arbeidsonrust en ontbrekende geldelijke middelen ,de zware verantwoordelijkheid voor een ongekend groot gebied en viel de pas gevormde gemeente min of meer te beschouwen als een soort testcase voor intergereformeerde samenwerking, die in deze omgeving moeizaam haar weg kon vinden.

Vanaf het begin tot aan 1985 is onze kerk in financieel opzicht hulpbehoevend geweest.

In diep geloofsvertrouwen en met grote missionaire gezindheid is echter het proces van sameden hier van start gegaan, maar bleven beproevingen en teleurstellingen niet uit .

Op een classisvergadering van 20 februari 1894 werd Vledder voor het eerst hartelijk welkom geheten , als hulpbehoevende kerk , maar met een duidelijke toekomst.

Zij was vertegenwoordigd door de broeders Louwerse en Hoekstra ,die zich hadden laten vergezellen door een afvaardiging van kerk –B te Steenwijk o.l.v. Ds.F.Rispens. De officiële erkenning als 752^e Gereformeerde Kerk van Nederland werd geregeld.

Van de classispredikanten kreeg men de toezegging dat ze voorlopig elk per kwartaal een gratis preekbeurt in Nijensleek zouden vervullen.

Maar tegelijkertijd was er een confrontatie met, buiten haar om, ingediende bezwaren tegen het gevoerde kerkelijk beleid door een groep leden uit Vledderveen (o.v.l. br. Crans). Het gerezen conflict, dat zich toespitste op de aankoop van het lokaal te Nijensleek zonder gemeente raadpleging en op de weigering tot verplaatsing van het gebouw naar Vledderveen, werd voor onderzoek en ter

oplossing in handen gesteld van de naast gelegen kerk van Diever, hoewel de classis de praktische uitvoering van de omstreden beslissingen , op grond van grotere bevolkingsdichtheid en het voorkomen van extra kosten, onderschreef ,

Van wege gebleken onverzoenlijkheid en persoonlijke controversen moest in een gemeenschappelijke vergadering van de kerkenraden van Diever en Vledder helaas worden besloten br, Crans uit het ambt van ouderling te ontslaan .Dit z.g. n. dubbelbesluit (conform de Dortse kerkorde)werd door de betrokkene aangevochten, werd in de volgende classisvergadering goedgekeurd , zij het niet eenstemmig en onder in gebreke stelling van de kerkenraad van Vledder op formele gronden. Men kreeg het broederlijke advies te trachten zo spoedig mogelijk een eigen Evangeliedienaar aan te trekken. Terwijl het laatste op korte termijn op wonderlijke wijze in vervulling geraakte ,leidde de classicale acceptatie en tot het voortbestaan van een zelfstandige huisgemeente aldaar. In hoeverre dienaangaande een causaal verband kan worden gelegd met de naderhand tot ontwikkeling gekomen afdeling van de Geref. Bond in de Ned.Herv.Kerk ter plaatse, die vooral inde dertiger jaren van deze eeuw door toedoen van evangelist van Reenen gestalte kreeg, is niet bekend.

3.Het eerste beroep

Het classicaal advies aan de jonge kerk van Vledder om met het oog op de bestaande interne spanningen spoedig een eigen voorganger aan te trekken leek gemakkelijker gegeven dan opgevolgd. De daarvoor vereiste financiële ruimte was vooralsnog bij lange na niet aanwezig.

Weliswaar was voor 1894 een uitkering uit het provinciaal Fonds voor Hulpbehoevende Kerken van f 59,-- ontvangen, voor de volgende jaren naderhand teruggebracht tot f 40,--.

Maar de eigen kerkelijke inkomsten konden in dit eerste jaar op hoogstens f 150,-- worden geraamd, voor ca. 70% afkomstig losse giften en collecteopbrengsten en voor 30% uit zitplaatsen verhuur. De in de zomer binnen de gemeente gehouden speciale actie , met invoering van een vast kerkgeld naast plaatsverhuur , beloofde een inkomstenvermeerdering van ruim f 100,-- per jaar. Terwijl hiermee , gezien de heersende bittere armoede ,wel het maximum bleek te zijn bereikt, bleef het totaal toch ontoereikend.

Behalve vrij wonen zou, volgens de toen geldende richtlijnen , aan een predikant een jaar honorarium van tenminste f 500,-- moeten worden toegekend. Voor een zgn. . "oefenaar" kon met minder worden volstaan , doch deze zou zeker F 300,-- moeten ontvangen om rond te kunnen komen. En voor allerhande andersoortige uitgaven tot instandhouding van het kerkelijk leven was ook nog altijd f 100,-- nodig.

Toch werd , in vol vertrouwen op de leiding van Hogerhand de sprong gewaagd.

De door de arme kerk van Vledder gestelde daad moet in die dagen wel veel opzien hebben gebaard. Vermoedelijk via Ds. Rispens van Steenwijk-B was men in contact gekomen met Ds. Rietze van Giffen te Warns , die als notariszoon op 11 april 1859 te Heerenveen was geboren, de beide predikanten zouden studievrienden zijn geweest.

Na in 1891 zijn studie kandidaat theologie aan de V.U. te Amsterdam te hebben voltooid, had hij datzelfde jaar een gecombineerd beroep aanvaard naar de gereformeerde kerken van Hemelum en Warns in Friesland.

Het betreffende verband was echter van korte duur . De zwaar bevindelijke en vaak enghartige inslag van het kerkvolk bleek zich moeilijk te verdragen met zijn optimistische (dolerende) geloof en kerkvisie ,het moeten uitdragen van de eer Gods op alle terreinen des levens, zodat al in de zomer van 1893 weer tot losmaking moest worden besloten .

In afwachting van een nieuw beroep was hij ,als financieel onafhankelijk theoloog, te Warns blijven wonen. Met betrekking tot Vledder vormde het feit dat de notarisfamilie in deze omgeving uitgebreide bezittingen aan landerijen en woeste gronden had een buitengewoon gelukkige omstandigheid. Naast het terrein waarop het houten kerkgebouwtje stond, behoorde daartoe ook de er tegenover gelegen pachtboerderij van de fam.Beenen, die tevens het beheers toezicht over het geheel zou hebben gehad.

Het weer verkrijgen van doelgerichte arbeid was bovendien voor Ds. Van Giffen belangrijker dan het ontvangen van een redelijk traktement. In uitvoerig onderling overleg werd niet alleen overeengekomen dat eventueel voorlopig genoeg zou kunnen worden genomen met een honorarium passend binnen het kerkelijk budget van f 12,50 per maand.

Maar ook dat de fam. Van Giffen de bouw van een pastorie en van een nieuw stenen kerkgebouw zou voorfinancieren en onder overdracht van de benodigde grond.

Dat door deze welwillende geste de kerk van Vledder zich jegens betrokkene zeer verplicht zou dienen te voelen, deed overigens niets af aan het oordeel dat Ds. Van Giffen ,met zijn elders opgedane ervaring ,hier de juiste man op de juiste plaats zou kunnen zijn om het noodzakelijke samensmedingsproces van allerlei uiteenlopende A-en B- opvattingen tot een goed einde te brengen.

Voordat de gemeente in de beroepingszaak een besluit kon nemen, moest nog de instemming worden verkregen van de classis, welke de opdracht had toe te zien op een verantwoord honoreringsbeleid in de gemeenten.

Op de betreffende vergadering van de classis Beilen d.d. 21 augustus 1894 was Ds. Van Giffen zelf als gast aanwezig, ter toelichting en ter kennismaking . De van de kerk van Vledder gevraagde en , namens haar , door de brs. Louwerse en Hameka verdedigde "handopening" (ad F 150,--per jaar) was uiteraard ver beneden de maat ,maar werd niettemin na gegeven opening van zaken geaccepteerd.

Nadat de gemeente vervolgens inzake deze predikant haar "begeerte" had kenbaar gemaakt en het onderhoud van betrokkene wilde garanderen , kon op 16 september het officiële beroep worden uitgebracht.

Zondag 4 november 1894 vond de bevestiging door Ds. Dijkstra en intrede van Ds. Van Giffen plaats, als eerste van de rij van voorgangers die onze kerk sindsdien heeft gekend.

Met de bouw van de pastorie was inmiddels al een gemaakt ,terwijl hij zelf met zijn vrouw en twee kinderen huisvesting had gevonden in de boerderij van de fam.Beenen.

4.Gemeenteopbouw.

Op energieke wijze werd ,na de komst van Ds. Van Giffen ,het gereformeerde kerkelijk opbouwwerk in Vledder en omgeving aangepakt . De afbakening van het omvangrijke kerkelijk terrein kreeg de nodige aandacht. Reeds vrij spoedig werd met de kerk van Diever een definitieve grensregeling getroffen, waarbij Wapserveen en Doldersum aan de zorg van Vledder werden toevertrouwd maar Wittelte, Wapse en Wateren onder Diever bleven ressorteren.

Ook van Steenwijk-B werd alle medewerking verkregen, wat betreft de gedeeltelijke bewerking van Eesveen en Willemsoord. Veel moeilijker lag het, ondanks toegezegde steun van de classis Zwolle, met de Steenwijk-A ,dat niet alleen Kallenkote als haar domein opeiste maar ook bleef infiltreren in Eesveen en Wapserveen ,eigenlijk hebben er dienaangaande steeds grenskwesties bestaan tot 1914, de samensmelting van A en B kerk in Steenwijk.

Naar het noorden heeft nog lange tijd een open grens bestaan ,kerkgangers kwamen uit Steggerda, Vinkega en Noordwolde , ja zelfs uit Oldeberkoop.

In de classis Beilen wist de Vledderse afvaardiging ,zij het niet zonder weerstand , te bereiken dat de vergaderingen althans in de wintermaanden te Dwingeloo werden gehouden ,zomers bleef Beilen de plaats van samenkomst.

Het ontbreken van openbaar vervoer en de lange afstand naar Beilen, die aanvankelijk veelal te voet moest worden afgelegd (6 uur gaans) maakte bijwoning van de vergaderingen zeer bezwaarlijk.

Slechts een heel enkele keer heeft Vledder verstek moeten laten gaan, maar dan volgde er wel een berisping wegens verontachtzaming van de dienst aan de Heer.

Ook intern werd ordenend opgetreden .Nadat in de zomer van 1895 de nieuwe pastorie, met een prachtige door de gemeente zelf aangelegde tuin, waarvoor men speciale struiken uit Boskoop had laten komen tot een bedrag van ruim f 60,-- was betrokken , werd periodiek huisbezoek ingevoerd en kwam een vast rooster van maandelijks kerkenraadsvergaderingen tot stand.

De gereformeerde richtlijnen voor handel en wandel werden nauwgezet getrokken, maar wel soepel en vol begrip toegepast. Herhaaldelijk diende vermanend te worden opgetreden. Wie niet trouw de kerk bezocht kreeg een berisping en afwezigheid bij het H.A. werd druk genoteerd.

Veel besprekingen vroegen de talloze gemeente huwelijken en de doop van hun kinderen, evenals de vaak slechte onderlinge verhoudingen binnen de gemeente en de veelvuldige losbandigheid van de jeugd, herbergbezoek, kaartspelen, dronkenschap, vechtpartijen en gedwongen huwelijken.

Regelmatig werd de lijst van dreigende "afvalligen" doorgenomen en in tal van aangelegenheden het advies van de classis ingewonnen. Tucht en kerkverlating waren bekende verschijnselen.

Predikant en kerkenraadsleden hadden handen vol werk, de laatsten waren ook verantwoordelijk voor het binnenkomen van de kerk- en plaatsgelden, die persoonlijk aan huis moesten worden geïnd.

Er waren weken dat men avond aan avond op stap was. Maar de resultaten van al die arbeid bleven niet uit. De landelijke handboeken van de Geref. kerken uit die tijd vermelden al in 1895 dat te Vledder een jongelingsvereniging was opgericht en dat er een bloeiende zondagsschool bestond, vermoedelijk te Wapserveen, die als één der oudsten in de regio te boek heeft gestaan.

En in 1897 dat er tevens een christelijke zangvereniging was, terwijl de oprichting van een jongedochtersvereniging werd voorbereid.

Met de verscherpte sociale controle bleek de onderlinge band te groeien en nam ook het kerkbezoek toe. Begin 1897 werd het aantal kerkleden al op bijna 200 geschat, + 50% t.o.v. een jaar eerder en was het houten kerklokaaltje duidelijk veel te klein geworden.

Met de groei van het kerkvolk waren gelukkig ook de kerkelijke inkomsten gestegen, tot f 430,-- in 1896 maar niet zodanig dat onbezorgd de voorgenomen kerkbouw ter hand kon worden genomen. Tijdens de pastoriebouw waren leningen aangegaan tot een bedrag van ca. f 3800,-- , waarvan f 3000 op basis van schuldbekentenissen t.g.v. Ds. van Giffen á 4 % rente en onder persoonlijke borgstelling van de kerkenraadsleden. Daar een verdere opvoering van de rentelast onverantwoord zou zijn, besloot de kerkenraad zeer eenvoudig te bouwen, max. begroot bedrag f 2000,-- , o.a. zonder dakgoten, en daarvoor eerst gelden in te zamelen.

f 150,-- Terwijl een speciale rondgang door de gemeente opbracht en naderhand f 200,-- uit een verkregen legaat van f 400,-- waarvan 50 % voor de kerk en 50% voor de diaconie.

Ook via per circulaire aan alle kerken in ons land gericht steunverzoek c.a. f 400,-- binnen kwam, werd niet minder dan ruim f 1050,-- verkregen uit de toegestane huiscollecte langs alle gemeenteleden in de classiskerken.

Vrijmoedig is toen in het voorjaar van 1897 aan de bouw begonnen. De dekking van het resterende tekort van f 200,-- is tenslotte volledig door de classis Beilen overgenomen, in de vorm van een storting ineens van f 50,-- zijnde een kasoverschot en van een rentegarantie van 4% voor het overige, laatstbedoeld bedrag, ad f 6,-- per jaar, is tot aan 1925 trouw uitbetaald.

Bijzondere vermelding verdient nog de schenking van preekstoel en banken met leuning uit de oude Geref. Kerk van Meppel wegens het samen gaan van A en B en nieuwbouw aldaar.

Voor het vervoer van deze goederen naar Nijensleek, waarschijnlijk per schip, moest f 29,14 worden betaald. Op zondag 28 november 1897 werd de eerste dienst in de nieuwe kerk gehouden, hoewel de afwerking nog niet was voltooid.

Aan de aanvankelijk tegen begin 1898 geplande officiële opening blijkt weinig ruchtbaarheid te zijn gegeven. Slechts een korte mededeling in het algemeen Handboek der Geref. Kerken dat te Vledder "dank zij 's Heeren zegen en de hulp van vele zusterkerken het nieuwe ruime kerkgebouw met 150 zitplaatsen in gebruik was genomen" is voor het nageslacht bewaard gebleven.

Het lijkt niet uitgesloten dat de verwachte vreugde voor een deel ernstig overschaduw is geworden door een dreigende tweespalt in de gemeente, die zich reeds gedurende meer dan een jaar aftekende.

5. Samensmedingproblemen

De in 1897 tot stand gekomen noodzakelijke kerkbouw , uiterst sober en grotendeels met financiële steun van buiten af, blijkt geenszins te hebben bijgedragen tot een grotere eensgezindheid binnen de gemeente van Vledder.

In plaats van gedragen te worden door een algemeen enthousiasme had hij geleid tot een verscherping der onderlinge tegenstellingen. Reeds tijdens de voorbereiding waren in de kerkenraad duidelijke verschillen van mening over de financiering ontstaan.

De fam. Van Giffen had toegezegde voorlopige geldvoorziening ,zoals bij de pastoriebouw ingetrokken, omdat de daarmee gepaard gaande verzwaring van rentelast terecht niet in overeenstemming kon worden geacht met de financiële draagkracht van de gemeente.

Met het daarna genomen uitvoeringsbesluit van de kerkenraad kon echter een deel zich niet verenigen. Men bleef van oordeel dat de destijds gegeven toezegging gestand moest worden gedaan en men sprak zelfs van gebrek aan geloofsvertrouwen. Ook werd gevonden dat aan de eer van de Heer der Kerk tekort werd gedaan, daar Zijn huis slechts de helft mocht kosten van de kort tevoren gebouwde riante pastorie.

Als gevolg van de onenigheid hadden de brs. Louwerse en Hoekstra beiden ambtsdragers van het begin al in het najaar van 1896 niet alleen hun ambt neergelegd maar ook als kerklid bedankt.

Hoewel tussentijds nog in hun opvolging kon worden voorzien, was inmiddels het conflict wel in de openbaarheid gekomen en dreigde er ernstige beroering in de gemeente, met name bij de gebruikelijke verkiezing van kerkenraadsleden aan het eind van het jaar.

Op een inderhaast bijeengeroepen gemeenschappelijke vergadering van de kerkenraden van Diever en Vledder conform de Dordtse kerkorde , werd besloten de verkiezing niet te laten door gaan en het mandaat van het aftreden met één jaar te verlengen.

Tegen dit zogenaamde “dubbelbesluit” werd door een aantal gemeenteleden bezwaar ingediend bij de classis . Deze wenste evenwel de gevraagde intrekking niet te bevorderen en droeg de reeds medio 1894 , bij het beroep van Ds. van Giffen ,ingestelde classica commissie van advies en bijstand voor Vledder , bestaande uit de predikanten Ds.Dijkstra van Diever en Ds.Wessels van Dwingeloo en voor deze aangelegenheid aangevuld met Ds. van Mantgem van Hijken om naar een oplossing van het gerezen probleem te zoeken.

Middels intensief persoonlijk huisbezoek heeft deze commissie getracht de vrede in Vledder te herstellen, doch zij is er slechts ten dele in geslaagd. De betreuenswaardige kerkverlating heeft zich tijdens de resterende ambtsperiode van Ds. van Giffen niet meer hersteld. Het leden tal viel terug van ,naar schatting van 200 tot 160 zielen. En de daarmee gepaard gaande daling van kerkelijke inkomsten (van fl. 430,-- in 1896 tot fl. 320,-- in 1899) leidde tot grote financiële spanningen , met voortdurende uitstel van aflossing van de oude schuld op het vroegere houten kerklokaaltje en met oplopende achterstallige rentebetalingen aan Ds. van Giffen.

Van de toegenomen verdeeldheid is het kerkbouwconflict bepaald niet de enige reden geweest.

Op de achtergrond hebben ongetwijfeld ook een rol gespeeld de gemengde samenstelling van het kerkvolk naar afkomst en maatschappelijke positie alhier , en de stroeve verhouding tussen A(afscheiding)-en B(doleantie)- gezinden in de regio, pas in 1914 slaagde Steenwijk er in om de twee afzonderlijke kerkformaties tot één geheel om te vormen. Met name het laatste had een klimaat van onderlinge na-ijver en weerstand geschapen.

De berustende passieve en de doelgerichte actieve geloofsbeleving stonden vrij scherp tegenover elkaar, worsteling om geloofszekerheid enerzijds en afwijzing van geloofstwijfel anderzijds, meer oog voor Gods algemene , de ganse schepping betreffend dan wel voor Zijn bijzondere genade aan de kerk om Christus 'wil geschonken. Grotere aandacht voor het beloofde koninkrijk hiernamaals dan wel voor een te bouwen tijdelijk koninkrijk hier op aarde.

Zorgvuldig trachtte de kerkenraad van Vledder tussen de vaak extreme standpunten door te laveren. Bij het eventueel vervullen van openstaande preekbeurten door de beide Steenwijkse predikanten, Ds. Wolsink en Ds. Rispen , die daarvoor een vergoeding kregen van fl. 2,50 per keer plus 15 cent toelasten werd nauwlettend toegezien op beurtelings uitnodiging.

Tekenend zijn niettemin de moeilijkheden die Ds. van Giffen ondervond bij de invoering van een nieuw, meer eigentijds leerboekje voor de catechisaties en de klacht bij de classis aanhangig gemaakt tegen zijn doopsbediening, één maal bespreken in plaats van drie maal.

Met leedwezen moet Ds. van Giffen het uit elkaar groeien van de gemeente en het afbrokkelend vertrouwen in zijn leiding hebben gezien. Hij had zich een welbewust herder en leraar betoond, maar kon niet altijd voldoende begrip opbrengen voor de zienswijze van andersdenkenden.

Ook zou hij liever steun hebben gezocht bij zijn vriend Ds. Rispen dan bij de speciale com.v.bijstand voor Vledder van de classis Beilen. Mede vanwege het heersende afscheiding 's klimaat lijkt hij zich op de classique vergaderingen steeds minder thuis te hebben gevoeld.

Nadat Ds. Rispen in de loop van 1898 uit Steenwijk was vertrokken, heeft Ds. van Giffen waarschijnlijk gretig het in de zomer van 1899 op hem uitgebrachte gecombineerde beroep van de kerken Aalst (cl. Tiel) en Veen (cl. Almkerk) aangenomen, waar reeds op resp. 3 en 4 september van dat jaar intrede werd gedaan. Zijn vertrek naar het gebied van de grote rivieren is overhaast geschied er was zelfs geen tijd om persoonlijk afscheid te nemen van de classis.

Met een oninbaar lijkende vordering van ca., fl. 4000,- heeft hij, als grondlegger van onze kerk, Nijensleek verlaten. Voor zover bekend is Ds. van Giffen nadien slechts heel weinig nog officieel in Vledder terug geweest. Wel is nog jarenlang met hem een drukke financiële correspondentie gevoerd, pas in 1922 kwam een finale kwijting van schuld tot stand.

Als predikant heeft hij 3½ jaar in Aalst en Veen gestaan, want op 1 april 1903 geraakte hij opnieuw "buiten bediening", vermoedelijk op grond van de zelfde moeilijkheden als eerder in Friesland en in Vledder. Tragisch was het 3 weken eerder overlijden van zijn echtgenote, waardoor hij alleen met 5 jonge kinderen achterbleef. Een nieuw ambtsperiode heeft hij daarop niet meer geambieerd en zijn werkzaamheden als rustend predikant zijn beperkt gebleven tot pastorale bijstand onder de gereformeerden in Duitsland in het gebied Rijnland /Westfalen.

Op 27 november 1938 is hij in Bloemendaal gestorven.

6. Naar kerkherstel

De kerk van Vledder heeft na het vertrek van Ds. van Giffen opnieuw veel aandacht van de classis Beilen gevraagd. Van nakomertje was zij een echt zorgenkind geworden. Pastoraal zowel als financieel moest nodig orde op zaken worden gesteld en op een spoedige voorziening in de ontstane predikantsvakature werd van die kant dan ook sterk aangedrongen. De kerkenraad kreeg het advies een beroep uit te brengen op cand. H. Reiners te Kallenkote geboren in 1868 en opgeleid in Kampen.

Onder toelating van de beide kerken van Steenwijk, was deze begonnen met het beleggen van zondagse samenkomsten voor de daar woonachtige kerkleden in daar een aanwezig evangelisatie lokaaltje. Na positief advies van een uitgezonden hoorcommissie bestaande uit de brs. Jacob Bennen en Jacob Hofman, beide van oorsprong kerkleden uit Steenwijk, besloot de Vledderse kerkenraad reeds in zijn vergadering van 2 oktober 1899 o.l.v. de toen 65 jarige Pieter Houwer als wnd. praeses, vader van ons huidige oudste kerklid Albert Houwer tot beroepen over te gaan. De gegeven "handopening" (onderhoudsgarantie) kon echter niet de classique goedkeuring weg dragen, terwijl de classis van onze kerk de toekenning van een honorarium van minstens fl. 250,- per jaar vroeg, naast fl. 50,- als classique bijdrage, meende men niet meer dan fl. 200,- te kunnen opbrengen.

Op zuiver financiële grond heeft cand. Reiners toen voor het beroep naar Vledder bedankt.

Later, tijdens de nagenoeg gehele ambtsperiode van br. Van Opstal als voorganger te Vledder, heeft hij hier evenwel bij diens afwezigheid of ziekte nog vaak preekbeurten vervuld of ander ambtelijk werk verricht. Hij had een viertal jaren de Geref. Kerk van NW. Beerta als predikant gediend (1901/04 en zich daarna weer in Kallenkote gevestigd, als vrijgezel, samen met enkele zusters die nog woonden in het ouderlijk huis en als free lancé theoloog en veel evangelisatie werk deed.

In 1936 is hij overleden.

Ondertussen was wel heel duidelijk gebleken dat de slechte financiële situatie in Vledder een ernstige belemmering vormde voor de voortgang van het kerkelijk werk. Illustratief is in dit verband ook het moeizame en langdurig overleg toentertijd in de kerkenraad over het al of niet verzekeren

van kerk en pastorie tegen brand. Waartoe uiteindelijk pas op 4 september 1899 was besloten het te verzekeren voor een bedrag van fl.6000,-- , behalve financiële waren er principiële bezwaren.

Met betrekking tot het urgente voorgangersprobleem kon echter op wonderlijk snelle wijze toch weer een succesvolle oplossing worden verkregen. Vrijwel direct na het bedanken van cand.Reiners kwam 2 november 1899 al de benoeming af van de ruim 60 jarige J de Braal Czn. tot oefenaar - voorganger in onze gemeente. Deze br. De Braal was jarenlang agent van de vereniging voor Chr. Nat. Schoolonderwijs te Leiden geweest, met als belangrijkste opdracht de stichting van scholen in deze regio. Maar had op 1 juli 1898 de functie van lerend ouderling/bijbelcolporteur in dienst van het pas in leven geroepen Drentse deputaatschap voor Inwendige Zending aanvaard.

Vanwege het toegewezen werkterrein (Z.W. Drenthe) was hij te Meppel gaan wonen. Ondanks huislijke tegenslagen (verlies van echtgenote en persoonlijke ziekte) was door hem gedurende anderhalf jaar in die functie zegenrijk werk verricht. Niet allen had hij wekelijkse Bijbellezingen, intensief ziekenbezoek en omvangrijk zondagschoolwerk te Ruinen en te Havelterberg de hoop op "kerkopenbaring" doen herleven, maar ook was hij te Wapserveen , in nauw overleg met de kerk van Vledder , zeer actief geweest . Hij begeleide onze jongelingsvereniging bij het in stand houden van de zondagsschool aldaar (42 l.l.) en door zijn toedoen was er voor onze gemeente weer een weg tot het uitbreiding geopend

Nog voordat de classis er haar goedkeuring aan kon hechten had br. De Braal zijn benoeming te Vledder tegen een voorlopig traktement ,naast vrij wonen ,van fl.15,-- per maand al aangenomen.

Mede gezien zijn leeftijd achtte hij zichzelf te zwak om zijn werkzaamheden als bijbelcolporteur naar behoren te kunnen voortzetten, hij kreeg hiervoor een jaarvergoeding van fl. 400,--.

Op de classicale vergadering van 12 december 1899 , waarbij br. De Braal in gezelschap van de brs. Houwer en Hofman zelf als gast aanwezig was, werd voorlopig voor 1 jaar met de overeengekomen regeling akkoord gegaan. De kerk van Vledder kreeg de toezegging van steun voor het verkrijgen van een hogere uitkering als hulpbehoevende kerk, onder de voorwaarde dat de gelden zouden worden aangewend voor rentebetaling voor de aflossing van de bestaande schuld ,groot fl. 4000,-- a'4 % .

Ingaande 1900 is deze uitkering naderhand vastgesteld op fl. 100,-- per jaar , waarvan fl. 40,-- uit de betreffende provinciale kas en fl. 60,-- ten laste van de landelijke generale kas.

Ter compensatie van zijn persoonlijk inkomensverlies werd aan br. van Braal geadviseerd ,zijn vermogende vrienden in het land eens lief aan te kijken en verder door middel van preek-collectereizen de inkomsten van de kerk van Vledder mee te helpen verhogen.

Tegelijkertijd werd van hem verwacht dat hij nog enige (gratis) bemoeienissen met zijn vorige werkring zou houden, totdat er in de betreffende vacature was voorzien.

Hierbij werd tevens gedacht aan volledig behoud van de arbeid in Wapserveen door definitieve overdracht daarvan aan de kerk van Vledder, alsmede aan grotere inschakeling van de kerk van Nijeven bij het werk te Havelterberg.

Na eind 1899 ,met twee zonen ,een dochter en een vermoedelijke tijdelijk inwonende zuster ,de mooie pastorie te Nijensleek te hebben betrokken. Is br.van Baal hier op zondag 7 jan.1900 door de consulent Ds.Dijkstra van Diever , in het ambt van lerend ouderling bevestigd, samen met de herkozen ouderling Cornelis van Puffelen en de nieuwe aantredende ,zeer jeugdige en nog ongehuwde diaken Willem Fledderus (22 jaar). Met br.van Braal als voorzitter van de kerkenraad ging de gemeente van Vledder in geestelijk opzicht enkele voorspoedige jaren tegemoet.

Maar zijn verblijf alhier was slechts van beperkte duur ,nog geen drie jaar.

En direct daarna kreeg onze kerk weer met een zware beproeving te maken.

De mens wikt ,maar God beschikt.

7.Kortstondige bloei

De periode van bijna drie jaar ,dat de bejaarde br. van Baal in de pastorie van Nijensleek heeft gewoond , is geen gemakkelijke tijd geweest . Het maatschappelijk leven stond onder zware druk van toenemende werkloosheid , strenge winters en grote armoede . De diaconie had het druk met het uitreiken van kleding en turf. Ook trokken verschillende kerkleden mee weg naar de opkomende industrie in Twente , zoals het o.a. het gezin met drie kinderen van br. Auke van Nijen, die in 1893

nauw betrokken was geweest bij de stichting van onze kerk. Het gezin keerde overigens vrij spoedig naar zijn stamland terug. Voor het kerkelijk leven waren het desondanks zegenrijke jaren.

Al in de loop van het eerste jaar van de nieuwe voorganger was er sprake van een duidelijke opleving. Het kerk- en catechisatiebezoek nam toe en ook door de week kreeg het kerkgebouw veelvuldig gebruik. Naast verschillende nieuwe overgang vanuit de Ned. Herv. Kerk, kwamen tal van vroegere kerkverlaters terug o. a. br. J. Louwerse, de eerste kerkeradspraeses die zich in 1896 tijdens het kerkbouwconflict had onttrokken.

Van de vrijwel onbegrensde activiteit, die br. de Braal samen met de beide zonen, resp. opgeleid als boekhouder en onderwijzer aan de dag legde. Ging een stimulerende invloed van uit op de gemeente. Hij genoot zowel binnen als buiten de kerk algemeen aanzien en had veel ervaring in de omgang met mensen. Vooral door de uitstralend effect van zijn geloofsvertrouwen en van zijn geloofsblijheid voelde men zich aangesproken.

Het jongerenwerk werd nieuw leven ingeblazen, evenals aan de evangelisatiearbeid en door de aanvang plaatselijk zondagsschoolwerk Nijensleek en lektuurverspreiding. Pogingen werden ondernomen om tot de oprichting van een Antirevolutionaire kiesvereniging te geraken.

Door de classis Beilen werd br. van Braal doorlopend afgevaardigd naar de particuliere synode, welke hem op haar beurt in 1902 zelfs als Drents vertegenwoordiger naar de belangrijke Generale Synode van Arnhem zond.

In de plaatselijke samenleving begon zich voorts een doorbraak van het gereformeerde isolement te openbaren. De burgerlijke gemeente Vledder verleende medewerking aan het houden van catechisatie in de openbare lagere school te Frederiksoord, terwijl de Maatschappij van Weldadigheid de "Friesche Brug" onder Noordwolde voor het zelfde doel ter beschikking stelde.

Echter de Ned. Herv. Kerk leek met lede ogen de voortgang van het gereformeerde kerkelijk leven aan te zien. Op instigatie van het prov. Kerkbestuur trachtte zij deze de wind uit de zeilen te halen.

Behalve een meer orthodoxe koers, werden eigen zondagsschool initiatieven ontplooid, te Wapserveen ontving ons werk van zowel vrij- als rechtzinnige zijde zware concurrentie en moest uiteindelijk worden opgegeven.

Het gewijzigde, meer doelgericht beleid ging ook aan de kerkenraad niet ongemerkt voorbij. De schending van geheimhoudingsplicht en onwettig verzuim te voorkomen kwam er een strengere vergaderdiscipline en moest krachtens besluit van 6 juni 1900 door laatkomers zelfs een boete van 10 cent aan de kerk kas worden betaald. Tevens bleek meer belangstelling voor niet direct lokale aangelegenheden te ontstaan. De weerstand tegen de dreigende samenvoeging van de Kamper School met de theologische faculteit van de V. U. te Amsterdam leidde tot een speciale bidstond voor de Gen. Synode van Arnhem, welke die zaak zou behandelen.

Bij de leiding van de Anglicaanse kerk in Engeland werd mee aangedrongen op een openbaar protest tegen de "Boeren oorlog" in Zuid-Afrika en voor de Transvaalse vluchtelingen is een afzonderlijke collecte gehouden. Van de eigen kerkelijke zaken was het met name de financiële situatie die de aandacht bleef vragen. Men had voortdurend te maken met hoge onkosten, zoals achterstallig onderhoud van pastorie, noodzakelijke aanbrengen goten langs de kerk, bouw van een turfschuurtje en het op korte termijn opeisen van de oude totaalschuld op het vroegere houten lokaaltje.

Voor handhaving van budgetevenwicht waren niet alleen de omvangrijke jaarbijdragen uit de classicale zusterkerken onmisbaar, maar moesten ook nieuwe geldbronnen worden aangeboord, naast jachtverhuur het zgn. lammeren wieden ten behoeve van de kerk.

Eveneens werd op energieke wijze de organisatie van preek-collectereizen door br. de Braal aangepakt, hij kreeg hiervoor van de kerk een voordelig trein-km boekje en mocht 10 % van de opbrengsten houden als aanvulling op zijn traktement. Bijzondere vermelding als aanzet heeft in de notulen gekregen de opbrengst uit het rijke Voorschoten van ruim fl. 40,-- , waar hij in juni 1900 via bemiddeling van zijn vriend Ds. Alting had mogen preken.

Een druk besproken kerkenraadszaak betrof ook de zondagse melklevering aan de fabriek en het melkrijden op zondag. De classis had dit onvereenigbaar genoemd met de christelijk levensgedrag, maar velen konden daar niet in meegaan, voor gewone kerkleden werd hier, na vermaan, een afwijkend gedrag getolereerd, doch niet voor ambtsdragers. Tot 1912 heeft deze kwestie in de

gemeente gespeeld . Veel tijd werd voorts besteed aan jeugdontsporingen. Een tweetal jongedochter had tot groot ongenoegen van de gemeente het floraliafeest in Frederiksoord bezocht. Mede daardoor kwam de Chr. Zangvereniging onder kerkelijk toezicht , hierbij werd tevens reglementair vastgelegd dat de zangrepetities in de kerk met gebed moesten beginnen en besloten. De J.V. ' Eben Haezer' kaatste de bal terug door de kerkenraad een beter naleven van de voorgeschreven periodieke bijwoning van haar vergaderingen te vragen.

Ook de uitoefening van het kosterschap was een moeizame zaak. Deze was sinds de kerkbouw opgedragen aan een zekere Roelof van Sleen , tegen een vergoeding van fl. 0,25 voor de wekelijkse beurt van een middag en van fl. 10,-- voor de jaarlijkse schoonmaak , inclusief materialen, maar hij liet het nog al eens afweten, dan moesten de jongedochters worden opgetrommeld om zich pro deo dienstbaar te maken. Niet onvermeld zij tenslotte nog het veelvuldig kerkverzuim van een zuster, onder het omstreden motief dat zij haar oorijzer in onderpand had moeten geven bij de bakker wegens een schuld van fl. 3,--.

Nadat ook de zijn laatste inwonende zoon ,de boekdrukker , die kort er na een eigen zaak in Beilen begon , uit huis was vertrokken ,bleef de oude heer de Braal alleen in de grote pastorie achter.

Het feit dat er geen geld was om een huishoudster te nemen en hij zijn lichamelijke gesteldheid steeds meer voelde verzwakken ,was voor hem de reden om tegen 1 november 1902 ontheffing te vragen . Zijn besluit werd alom betreurd maar wel gerespecteerd. Met grote dankbaarheid is in de gemeente en classis afscheid van de geliefde br. de Braal genomen, die veel bezieling en grote onbaatzuchtigheid had vertoond. Hij trok voorlopig in bij zijn zoon te Beilen.

Maar na enkele jaren van rust achtte hij zich weer sterk genoeg om zijn werk in dienst van de Heer te hervatten . Tijdens de periode 1907/09 heeft hij nog ruim 2 jaar het ambt van lerend ouderling in de kerk van Gronau (Dtsl.) bekleed.

Op 7 nov. 1909 trad hij te Ruinen opnieuw in dienst van de Drentse Deputaten voor Inwendige Zending . Daar heeft hij nog bijna 3 jaar opgewekt en rusteloos mogen werken en in 1911 zijn ideaal van een eigen stenen evangelisatiegebouw zien verwezenlijkt worden. Totaal " in ijver voor de Heer verteerd " werd hem per 1 juni 1912 andermaal eervol ontslag verleend , om vervolgens op 1 febr. 1915 door zijn Zender thuis te worden gehaald . Talrijke keren heeft hij na zijn vertrek uit Nijensleek er nog de Woordbediening verzorgd , laatstelijk waarschijnlijk op zondag 4 december 1910.

8. Misrekening

De Geref. Kerk van Vledder is na het vertrek van br. de Braal niet vacant geweest . Reeds in september 1902 was overeengekomen dat degene , die destijds zijn bijbel –colportagewerk in de dienst van Dep.v. Inw. Zending had overgenomen, hem ook zou opvolgen als voorganger in Vledder. Het betrof dhr. Jacobus Dekker , die aanvankelijk had gewerkt bij het opkomend en noodlijdend prot. chr. Onderwijs in de zuidwesthoek van Friesland hier voor was geen overheidssubsidie.

Hij was lid geweest van de afgescheiden A-kerk te Bolsward en kwam vermoedelijk uit een ietwat dweperig milieu , waar spiritisme en geestdrijverij niet vreemd waren. Daar zijn nieuwe taak voor- namelijk op Ruinen c.a. zou zijn gericht had hij zich te Ruinerwold gevestigd, het oude afscheidingscentrum in onze regio. Br. de Braal noch de kerkenraad schijnt goed op de hoogte te zijn geweest van de stroeve verstandhouding tussen hem en zijn werkgever, als gevolg van persoonlijke geaardheid en huiselijke spanningen ,mede onder invloed van veelvuldige inwoning van een nogal dominerende moeder. Hij zou een spreekvaardig en boeiend verteller zijn geweest maar tegelijk ietwat ambitieus en agressief , wie het hoog zat dat het kerkambt tot dusver re voor hem gesloten was gehouden en hij nog geen status van lerend ouderling had gekregen. Tegen die achtergrond lijkt zijn grote animo voor het voorganger schap in Vledder , onder nagenoeg dezelfde armoedige condities als br. de Braal , alleszins verklaar baar , alleen zijn basistraktement was op fl. 16,50 per maand gebracht.

Al in de eerste helft van nov.1902 is het gezin Dekker (incl. moeder , drie personen) overgekomen naar Nijensleek en werd betrokkene in een zondagse kerkdienst door br. de Braal " ingeleid " bij de

gemeente . Hoewel over de gang van zaken vooroverleg was gepleegd met de consulent , voelde de classis Beilen zich door de zelfstandige actie van de kerk van Vledder opnieuw voor het blok geplaatst . Op haar vergadering van 16 dec. 1902 kregen de afgevaardigden van Vledder het zwaar te verduren. Daar bij aanwezig waren scriba M. Hameka en ouderling J.Hofman , terwijl de Braal en Dekker beide als gast aanwezig waren. De classis wenste ter zake geen extra financiële verplichting op zich te nemen en vroeg een proeftijd van minstens een jaar, voordat de heer Dekker in het ouderlingambt zou mogen worden benoemd. Evenmin als het bedienen van de sacramenten (doop en avondmaal) werd hem het inzegenen van huwelijken toegestaan , ook mocht hij begrafenissen leiden.

Ondanks een later herhaald Vledder wijzigingsverzoek bleef de classis bij haar standpunt, waardoor onze kerk in feite een periode van onbevoegd gezag doormaakte . Terwijl br. P.Houwer formeel met het praesidium van de kerkenraad was belast , heeft dhr. Dekker toch als werkelijk voorzitter gefungeerd. Achteraf is de terughoudendheid van de classis niet ongegrond gebleken en moest worden vastgesteld dat een betere voorinformatie waarschijnlijk veel narigheid had kunnen voorkomen. De werkzaamheden van de heer Dekker gaven een veelbelovend begin te zien.

Zijn preken , toespraken en catechisaties zouden van een frisse aanpak hebben getuigd. Reeds in jan .1903 maakte hij t.b.v. de kerk een collecterondreis van veertien dagen door het westen van ons land ,met name Leiden en omgeving , welk gebied voor br. de Braal zo profijtelijk was geweest .

Binnen de gemeente werd een program van wekelijkse bijbel lezingen opgezet, bijzondere aandacht trok zijn uiteenzetting over de tabernakel op woensdag 11 maart van dat jaar . Vlak daarna veroorzaakte echter het gevraagde onverwachte ontslag uit de kerkenraad van de 32- jarige diaken Willem de Boer de nodige opschudding. Deze kon zich niet langer verenigen met de dubbelslachtige , discriminerende houding van de kerk inzake de melkleveranties op zondag . Aanvankelijk had hij zich neergelegd bij de vereiste voorbeeldfunctie van ambtsdragers , maar zijn maatschappelijke positie dreigde er onhoudbaar door te worden . Aan zijn wens de ontslagreden in de kerkdienst duidelijk openbaar te maken werd voldaan, al werd hiermee een eerste bres geslagen in het kerkenraadsfront hetgeen vooral dhr. Dekker en ook de classis kwalijk vond. Na de melkpacificatie van 1912 heeft de betrokkene trouwens , evenals zijn nageslacht tot op de dag van vandaag , nog veel voor het kerkelijk leven in Nijensleek betekend.

De melkkwestie werd al gauw overschaduwd door gerezen moeilijkheden in de pastorie. Wegens verschil in geloofsbeleving openbaarde zich daar grote spanningen tussen moeder en zoon enerzijds en schoondochter anderzijds, waarbij hardhandig optreden onder de mom van krachtdadige bekeringsnoodzaak , blijkbaar niet werd geschuwd . Nadat een eerste verzoeningspoging van de kerkenraad geslaagd leek , leidde een tweede uitbarsting tot de vlucht van mevr. Dekker jr. uit de pastorie om daarin nimmer terug te keren. Dit was voor de kerkenraad aanleiding om al in haar vergadering van 29 mei 1903 dhr. Dekker als voorganger te schorsen en hem als kerklid onder censuur te plaatsen. Tevens kreeg hij opdracht de pastorie tegen 31 augustus definitief te verlaten. Aan het laatste weigerde hij gevolg te geven , hij diende zelfs een bezwaarschrift tegen de kerkenraad in bij de classis, dat niet ontvankelijk werd verklaard. Pas na een werkring als evangelist bij het Tehuis voor Daklozen "Jeruel" te Rotterdam te hebben gevonden , is hij op 1 april 1904 uit Nijensleek vertrokken. Op vaardige wijze ,met intensief overleg tussen praeses Houwer en consulent Ds. Dijkstra heeft de kerkenraad zich in de affaire Dekker van zijn verantwoordelijke taak gekweten, al is het opvallend dat niets wijst in de richting van een classicale inmenging of gebruikelijke gemeenschappelijke besluitvorming met een buurt gemeente. Ten behoeve van de beide betrokken leden zijn naderhand door onze kerk attestaties afgegeven , resp. met en zonder aantekening , aan de kerken van Rotterdam c.q. Leiden . terwijl hij, voor zover bekend ,vervolgens nog werkzaam is geweest in Den Haag ,in dienst van de Evangelisatievereniging "Zaait aan alle wateren "en in Den Helder als voorganger van een oud geref. gemeente . Zij schijnt jarenlang als huishoudster te hebben gewoond bij Ds. J.Douma ,destijds in Leiden en later in Amsterdam en Den Haag .Het roerige eerste decennium van de Geref. kerk van Vledder werd met een dramatisch eind afgesloten, maar gelukkig niet met een verbeurde zegen.

9. Noodjaar 1903/04

De zorgelijke ontwikkeling, waarin onze kerk rond haar 10-jarig bestaan eind 1903 was beland, moet voor velen een schrikbeeld zijn geweest. Aanleiding tot feestelijk herdenken was er in ieder geval in het geheel niet. De gemeente was vacant en de pastorie werd ongewenst bezet gehouden.

Zelfs de voortgang van het kerkelijk leven leek ernstig op het spel te staan. De kerkgang zou met bijna de helft zijn teruggelopen en verschillende destijds enthousiast gestarte activiteiten waren noodgedwongen tot stilstand gekomen. Tal van trouwe gemeenteleden hadden hun heil elders gezocht, hetgeen gepaard ging met kerkverlating, toenemende financiële problemen en een wederom dreigend maatschappelijk isolement. De lopende kerkelijke inkomsten, incl. externe bijdragen en uitkeringen voor hulpbehoevende kerken, daalden van ruim fl. 550,- in 1903 tot nauwelijks fl. 350,- in 1904. In wijde gereformeerde kring heerste alom grote verslagenheid en er is in die tijd veel voor het behoud van de van Vledder gebeden. Behalve de classis was vooral ook de oude br. de Braal, aan wie de situatie in zijn vroegere gemeente zeer ter harte ging er van uit Beilen heeft hij er veel aangedaan om hier de moed er in te houden.

Nadat, via afzonderlijke instructie, op de classis Beilen een hartstochtelijk beroep, tot redding van de kerk van Vledder was gedaan, kwam reeds in het najaar van 1903 een speciaal hulpprogram voor de gemeente tot stand. Met de verzorging van de catechisaties werd de consulent Ds. Dijkstra van Diever belast, zij het geconcentreerd in Nijensleek, die te Frederiksoord en Noordwolde dienden derhalve te worden onderbroken. Ten aanzien van preekvoorziening werd met instemming van de Particuliere Synode bepaald dat alle Drentse predikanten enkel tegen vergoeding van reiskosten in 1904 eenmaal een preekbeurt te Nijensleek zouden moeten vervullen en de classispredikanten zelfs tweemaal. Om de ergste financiële nood te lenigen kreeg de kerk van Vledder een eenmalige donatie van fl. 100,- uit de classicaal kas, boven de bestaande jaarlijkse uitkering van fl. 100,- als hulpbehoevende kerk. Tevens ontving zij toestemming om gedurende een periode van vijf jaar regelmatig huiscollecten te houden bij alle gereformeerde kerkleden binnen de classis.

Het noodzakelijk geachte wederom aantrekken van een eigen leraar werd gehonoreerd met een goedgekeurde "handopening" (toe te kennen traktement) van fl. 500,- per jaar. Hoewel dit bedrag in vergelijking met de toen geldende normen nog te laag zou zijn geweest, was het ten opzichte van de draagkracht van de kerk van Vledder beslist te hoog. Bij de vaststelling schijnt de verwachting van een in de toekomst mogelijke ambtelijke samenwerking van onze kerk met de groeiende gemeentekern te Havelterberg doorslaggevende betekenis te hebben gehad. De zelfde gedachte leefde namelijk ook bij de Prov. Dep. voor Inwendige Zending, voor wier evangelisatie-arbeid in Z.W.Drenthe Ruinen en Havelterberg nog altijd als actuele concentratiepunten gold.

Het vrij komen van de pastorie te Nijensleek op 1 april 1904 werd het sein om met de voorziening in de voorgangervacature een serieus begin te maken. Met medewerking van de consulent Ds. Dijkstra en de oude br. de Braal was men hier in contact gekomen met de heer Adrianus Alexander van Opstal te Amsterdam –Zuid, op 18 augustus 1861 in het Brabantse Fijnaard geboren.

Betrokkene, die samen met zijn echtgenote Hendrika van Kampen, afkomstig uit de regio Amsterdam die daar een sigarenwinkel dreef om in hun onderhoud te voorzien, was zeer actief op kerkelijk en maatschappelijk terrein. Lid van "Patrimonium", een christelijk werkliedenverbond dat zich inzette voor sociale hervormingen en waaruit later het huidige C.N.V. is voortgekomen.

Hij behoorde tot de zgn. kring van "Vrienden der Waarheid" en was in 1886 meegegaan met de doleantie. Als welbespraakt ouderling in de toentertijd bekende Schinkelkerk had hij op 11 dec. 1889 van de classis Amsterdam preekconsent gekregen en sindsdien, in de functie van lerend ouderling, regelmatig de woordbediening verzorgd in naburige gemeenten. Zijn voorliefde voor kerkelijk werk en de slechte gezondheid van zijn vrouw maakten het niet moeilijk om de winkel vaarwel te zeggen en ergens een voorgangersfunctie te aanvaarden. Na hem in de zomer van 1904 hier, tot groot genoegen van de gemeente, verschillende preken te hebben laten houden, besloot de kerkenraad op 3 okt van dat jaar, onder presidium van br. Houwer en in aanwezigheid van br. de Braal betrokkene als zodanig aan te trekken. Bij zijn benoeming deed de kerk van Vledder de toezegging dat het traktement zo spoedig mogelijk op het door de classis geaccepteerde peil van fl. 500,- per

jaar zou worden gebracht naast vrij wonen , al moest voorlopig nog wel een bedrag van fl. 35,-- per maand worden volstaan. Het heeft echter nog tot 1909 geduurd voordat deze toezegging , na tussenkomst van de kerkvisitatoren en onder beschikbaarstelling van een tijdelijke classicale traktementstoelage van fl. 25,-- per jaar kon worden gehonoreerd.

Ondanks veel onzekerheid , voelde het echtpaar van Opstal ,zonder kinderen zich “door de Heer naar Drenthe geroepen” . Op zaterdag 12 nov. 1904 vond de verhuizing van Amsterdam naar Nijensleek plaats, kosten fl. 65,-- . Vol energie is br. van Opstal daarna zijn werk in de gemeente Vledder begonnen. Reeds op 20 nov. kwam een zeer overzichtelijke ledenadministratie gereed, die bewaard is gebleven en later door hem ook nauwgezet is bijgehouden. Onze kerk telde op dat moment precies 80 belijdende- en 115 doopleden , het oudste lid was Jannetje v.d. Berg geb.30 mei 1823 en het jongste Henderikje Bennen geb. 5 mei 1904 , dochter van diaken J.Bennen.

Dankbaar en opgelucht is algemeen op de overkomst van br. van Opstal gereageerd. De classis heette hem in haar vergadering van 15 dec. 1904 zeer hartelijk welkom, men beschouwde hem als de redder uit Gods hand , die niet alleen de plaatselijke narigheden zou helpen overwinnen maar in Z.W. Drenthe ook een bijdrage zou kunnen leveren aan de regionale opbouw van het geref. kerkelijk leven Hoewel het beoogd en nagestreefd ambtelijk samengaan van Vledder met Havelterberg naderhand een misrekening is gebleken, kan niet worden ontkend dat mede door zijn toedoen het voortbestaan van de zwakke kerk van Vledder werd verzekerd. Onder zeer armoedige omstandig –heden en met soms vrij omvangrijke en langdurige gezondheidsproblemen heeft hij gedurende bijna 25 jaar onze gemeente geleid . Teleurstellingen zijn niet bespaard gebleven, maar moedig is hij zijn arbeid in dienst van de Heer blijven voortzetten. De man die hem erg inspireerde was de middeleeuwse hervormer Johannes Hus. Een grote plaat van diens terechtstelling op de brandstapel heeft jarenlang aan de muur in zijn studeerkamer gehangen.

10. Consolidatie

Met het optreden van br. van Opstal als voorganger te Vledder zijn de scherpe tegenstellingen tussen afgescheidenen en dolerenden , die voorheen tot zoveel beroering in de gemeente hadden geleid ,geleidelijk aan verdwenen. In eigen leven had hij ervaren dat de uiteenlopende opvattingen heel goed waren te combineren. Hij was groot kenner van de bevindelijke geschriften van oude schrijvers als Francken , Smijtveld e.d. en wist dat bekering altijd een bewuste omkering betekende tegelijkertijd beschouwde hij Abraham Kuiper als een geloofsheld en een onbetwist geestelijk leider, wiens verbondsgedachte en christelijke cultuuropdracht hem zeer lief waren. Hij heeft zich dan ook volledig ingezet voor emancipatie van de kleine luyden en de uitbouw van het christelijk organisatie-levens . Wel had hij een zekere aanlooptijd nodig om te wennen aan het conservatieve geestelijke klimaat in Drenthe dat hij , ondanks handhaving van de kerkelijke traditie ,op weg zag naar godsdienstloosheid. Zijn hoogste doel was de groeiende stroom ongeloof te keren en zijn gemeente voor de gewraakte “Godsverzwaking “behoeden. Niet onvermeld mogen blijven zijn intensieve contacten met modernisten en zijn lokale tijdsrede 's over “Is het station van de godsdienst gepasseerd ? “en “Haast U te gaan, om Uws levenswil”. Bij de classis Beilen vond hij een goede aansluiting , die hem later jarenlang trouw afvaardigde naar de vergaderingen van de Part. Synode. Zijn pastorale arbeid vond in de gemeente en daarbuiten veel waardering , hij leed en streed met de stervenden mee. En de glimlach over de armoede der wereld zou hem op het gezicht te lezen hebben gestaan.

Een nieuwe verdeeldheid dreigde ondertussen in de gemeente te ontstaan, als gevolg van economische verslechtering , voortgaande geldontwaarding , gestegen werkloosheid , bittere armoede en sociale onrust. Het waren de jaren van Domela Nieuwenhuis en Pieter Jelles Troelstra, wier socialistische opvattingen over algemeen kiesrecht , staatspensioen en een 8 –urige werkdag ook in deze streek , met veel kommer en kwel ,een gereede voedingsbodem hadden gevonden. Onder het motto “geen God en geen meester” werd opgeroepen tot staking en verzet tegen de gevestigde orde. Br. van Opstal moest constateren dat ook veel van zijn gemeenteleden zich daartoe voelden aangetrokken . Aan de hand van de Bijbel hij de mensen er van te overtuigen dat hun

ellende het direct gevolg was van de zondeval en dat zij bovenal God moesten willen blijven eren en dienen, om biddend zegeningen uit Zijn hand te ontvangen, geen paden die wegvoerden van God mochten worden bewandeld en alleen langs de weg van overleg mocht naar lotsverbetering worden gestreefd. Niet iedereen was tevreden met dit slap genoemd Patrimonium-standpunt, een Gode welgevallige vervulling van de door Hem toegeschikte arbeidsplaats en een op rechte wijze geregelde ontmoetingsplicht van werkgevers en –nemers, geen stakingsrecht. Toch is het de grote verdienste van br. van Opstal geweest dat hij de kerkelijke eenheid heeft weten te bewaren.

Er waren afvalligen met teveel dadendrang, maar groter was het aantal van hen die in dezelfde tijd veelal vanuit de N.H. kerk hun toevlucht tot onze gemeente namen.

Ook van buiten de kerk was er sprake van agressie tegen de “fiene” predikant van Nijensleek.

Bekend is het bombardement met modderkluiten dat in 1912 bij de aanleg van de tramlijn naar Steenwijk, onder hoongelach, de fam. Van Opstal met gasten trof toen zij voor de pastorie de werkzaamheden stonden te aanschouwen. In dit verband zij opgemerkt dat voor deze aanleg een strook grond van de kerk moest worden aangekocht, waarvan de totaalprijs aanvankelijk was bepaald op fl. 22,40 maar door tussenkomst van de brs. P.Houwer en W.Fledderus tenslotte werd vastgesteld op fl. 35,--

Het behoeft nauwelijks betoog dat onder druk der omstandigheden de kerkelijke financiën een zeer triest beeld te zien bleven geven. De inkomsten hielden in de verste verte geen gelijke tred met de geldontwaarding. Over de periode 1905/10 hebben ze gemiddeld nog geen fl. 800,-- per jaar bedragen, waarvan ca. fl. 300,-- gelden voor hulpbehoevende kerken en steunbedragen van de afzonderlijke klassicale kerken fl. 250,-- vast kerkgeld en zitplaatsverhuur en ongeveer eenzelfde bedrag aan wisselende en incidentele opbrengsten uit giften, collecten, jachtpacht en lammeren weiden. Zij waren absoluut ontoereikend om alle lopende uitgaven te dekken, zeker toen het salaris van br. van Opstal in 1909 op het gevraagde minimale peil van fl. 500,-- moest worden gebracht en Ds. van Giffen een deel van de nog altijd uitstaande tegoeden bleef opeisen.

Ter overbrugging van het tekorten werd van de diaconie een bedrag fl. 200,-- geleend, verkregen uit een schenking, tegen 3%, hetgeen de kerkenraad later op een reprimande van de classis kwam te staan. Wel kreeg men toen toestemming om opnieuw een steunverzoek te laten uitgaan aan alle kerken in de provincie Drenthe, wat ruim fl. 600,-- opbracht.

Tal van kerkenraadsbesluiten uit die dagen bevestigden de slechte financiële situatie. Het herstel van de vergane houten dakgoten langs de kerk moest weer in hout worden uitgevoerd, omdat het verlangde zink veel te duur was. Bij de hoog nodige restauratie van het turf-kolenhok werd volstaan met de aankoop van een serie oude dakpannen a'1 ct. per stuk. De aanschaf van plaatstoven in de kerkenraadsbanken behoorde voorlopig te worden uitgesteld, want voor nieuwe kachelpijpen en een vuurscherm in de kerk diende al een aparte rondgang door de gemeente te worden gehouden. Door het oude vuurscherm een vaste plaats achter de kerk te geven kon tevens op goedkope manier worden voorzien in een door velen reeds lang kenbaar gemaakte behoefte aan een urinoir.

De vervanging van de in 1895 voor fl. 41,-- aangeschafte avondmaalstel, dat bij de grote brand in de woning van diaken H.Bouwknicht blijkbaar samen met het kerkelijk archief verloren was gegaan, moest eveneens zeer zuinig geschieden, tegen een prijs van fl. 6,60 werden in eerste aanleg slechts enkele 2é-hands bekers gekocht, die pas drie jaren later konden worden aangevuld met een wijnkan en 2 borden. Het noodzakelijke schilderwerk aan de pastorie bleef beperkt tot het binnenhuis, waarbij de kerk de verf zou betalen en br. van Opstal zelf het werk ging verrichten. Wegens de hoge onderhoudskosten dreigde de pastorie tuin te worden omgezet in grasland. Doordat het kerklid Jacob Hamerka bereid was om samen met de jeugdige Klaas Hofman, het geheel tegen geringe vergoeding in stand te houden, kon tot groot genoegen van de bewoners met name de pastorale moestuin worden gered. Want, zoals we nader zullen zien, heerst ook in de pastorie veel kommer en kwel en was dure groente moeilijk te betalen. Er was echter ondanks alles eveneens reden tot dankbaarheid, omdat onder Gods zegen het gereformeerde kerkelijk leven weer in opgaande lijn bewoog.

11. Missionaire gemeente

Wie aan de hand van de notulen en verslagen kennis neemt van de vele uiteenlopende activiteiten van br. van Opstal tijdens zijn lange ambtsperiode in de kerk van Vledder, wordt getroffen door zijn grote missionaire gezindheid. Hij was een geboren evangelist en het, "gij geheel anders, gij hebt Christus leren kennen" stond hem op het lijf geschreven. Regelmatig kon men hem in de begintijd op pad zien gaan met traktaatjes of het evangelisatieblad "De Kandelaar". Behalve in Vledder en omgeving, voelde hij zich nauw betrokken bij het evangelisatiewerk te Havelterberg, zondagschool, huisbezoek en bijbelbesprekingen. Toen begin 1907 aldaar, met steun prov. Dep. v. Inw. Zending, een eigen evangelisatielokaal tot stand kwam, ging hij ook wekelijks voor in speciale kerkdiensten.

Om dit mogelijk te maken dienden in Nijensleek de middagdiensten te worden verschoven naar de zondagavond. Van de kerkenraad kreeg hij in dit opzicht alle medewerking, het vervoer naar Havelterberg geschiedde veelal per rijtuig, evenals naar de classisvergaderingen en werd dan met name verzorgd door de brs. J. Bennen en J. Hofman, die hun paard op kosten van de kerk in de belasting mochten houden. Het missionaire werk was zeker geen gemakkelijke taak, want de verkondiging van het evangelie aan van de kerk vervreemde mensen stuitte hier op grote weerstanden. Men vreesde door openlijk gehoor te geven aan de oproep tot bekering buiten de dorpsgemeenschap te komen staan en was ook niet gauw geneigd afstand te doen van "olde gebroeken", al waren die misschien in strijd met Gods Woord.

Heel de kerkelijke toerustingarbeid van br. van Opstal was doortrokken van de evangelisatie noodzaak. Hij wist zich geroepen de gemeente in deze, ook door het ambt der gelovigen bedoelde geest op te voeden, zodat zij als een levende getuige van Christus in de wereld zou staan.

Dat niet iedereen in kerkenraad en gemeente hem hierin blijmoedig kon volgen, moet hem verdriet hebben gedaan. Vele teleurstellende ervaringen heeft hij moeten verwerken, wanneer het ging om wereldgelijkvormigheid. Vooral de jeugd baarde hem zorgen, kaartspel, drankmisbruiken, vechtpartijen. Verwijten dat kinderen van ouderlingen minder hard werden dan anderen zijn hem niet bespaard gebleven, evenals verwijdering tussen bepaalde kerkleden en hem, soms waren kerkelijke onttrekking en afsnijdingen niet te voorkomen. Het nijpende tekort aan acceptabele kandidaat-kerkenraadsleden leidde in 1912 tot intrekking van het oude zondagse melkleverantiebesluit dat jarenlang veel stof had doen opwaaien, zulks tegen het nog tot 1917 gehandhaafde classicale standpunt in waaraan br. van Opstal zich samen met br. Otten als ouderling gebonden achtte, temeer omdat kort tevoren een br. lantaarnopsteker, T. Kramer, van de groslijst was geschrapt. De grote aandacht, die het eigen kerkelijk opbouwwerk vroeg, was waarschijnlijk mede oorzaak dat de leergeschillen rond en na de Gen. Synode van Utrecht 1905 (o.a. doop, wedergeboorte en uitverkiezing, ambt der overheid), veel pennen in beweging hadden gebracht, in onze gemeente schijnbaar weinig belangstelling hebben getrokken. Slechts een akkoordverklaring met weglating uit art. 36 Ned. Gel. Bel. van "om te weren en uit te roeien alle afgoderij en valse godsdienst" staat in de notulen genoteerd.

Als een pleister op de wonden van gemeentelijke tekortkomingen kan ongetwijfeld worden gezien het duidelijk kerkherstel. Najaar 1907 omvatte het catechisatiebezoek al weer 5 groepen, waarvan 1 in Vinkega ten huize van br. Oosterhof, omdat de Mij. v. Weldadigheid vooralsnog niet langer de Friesche Brug ter beschikking wilde stellen, samen met ruim 70 trouwe aanwezigen.

Evenals de kerkgang vertoonde het eind 1906 hervatte zondagschoolwerk een blijven de groei, in betrekkelijke korte tijd waren 3 clubs actief, waarvan 1 t.b.v. de binnenkerkelijke jonge jeugd en 2 voor buitenkerkelijken 1 in Nijensleek en 1 in het Nijensleekerveld ten huize van br. J. Mulder die die zich in 1906 van uit Nijeveen zich hier gevestigd had.

In dit verband zij opgemerkt dat zolang christelijk onderwijs ontbrak, de kinderen naar oordeel van de kerkenraad, niet thuis gehouden mochten worden maar naar een openbare school moesten gaan om goed het catechetisch onderwijs te kunnen volgen en zelf de Bijbel te leren lezen, wel behoorde dan het gif van staatsonderwijs thuis of anderszins onschadelijk te worden gemaakt.

Dankbaar werd hierbij de hulp aangegrepen van de landelijke zondagschool vereniging Jachin.

Moeizaam bleef echter het voortbestaan van het eigenlijke geref. jeugdwerk en van de A.R. kiesvereniging wegens gebrek aan geschikte leiding. Veel tijd en energie heeft br. van Opstal er derhalve zelf in moeten steken. Op 1 jan 1914 bereikte het ledental van onze kerk de voordien ongekende hoogte van 224 leden (96 bl. En 128 dl.)

Als illustratie van de verbeterde verstandhouding met de N.H. Kerk kan worden genoemd de in mei 1912 gemaakte afspraak , dat de op het kerkhof geinde begrafenisgelden niet langer haar maar de eigen diaconie ten goede zouden komen , men diende dan echter ook zelf te gaan collecteren en voor een eigen lijkkleed zorg te dragen . Ter bewaring van het laatste werd in eigen beheer een speciale houten kist vervaardigd, die achteraf minstens tienmaal te groot bleek en uiteindelijk als archiefkist een bestemming vond.

Mede op aandrang van de classis die van oordeel was dat in de kerken de evangelisatietaak meer nadruk moest krijgen , werd in onze gemeente medio 1913 zowel een eigen zendingscommissie met een jaarlijkse aanslag van fl. 0,50 per lid en een zelfstandige evangelisatievereniging opgericht.

Terwijl in het eerste orgaan de diakenen werden benoemd , kende het tweede , naast een bestuur bestaande uit br. van Opstal voorz. JV – lid Cornelis van Nijen secr. , diaken J.Mulder penningmeester , ouderling Harm Otten en zondagschoolleider Jacob Hameka , tevens leden en donateurs tegen een contributie van fl. 0,25 per jaar.

Afgezien van Beilen ,had tot dusverre binnen de classis alleen de kerk van Vledder aan het evangelisatiewerk enige gestalte gegeven. Later ,eind 1917 , toen een zekere decentralisatie van het werk van de prov. Dep. voor Inwendige Zending plaats vond en er classicale Deputaat schappen voor Evangelisatie werden ingesteld , werd in deze regio onze br. van Opstal als secretaris in dit college benoemd , samen met Ds. Postema van Beilen als voorzitter en Ds. H.A.Dijkstra van Diever als penningmeester . Ondanks de inmiddels opgetreden verzwakking van lichamelijke krachten en de noodzakelijke afstoting van bepaalde werkzaamheden , is br. van Opstal lange tijd deze arbeid trouw blijven vervullen. Zijn toerustende activiteit is niet zonder vrucht gebleven. Tot op de dag van vandaag heeft het evangelisatiewerk hier een centrale rol gespeeld in het gereformeerd kerkelijk leven.

12 Overspanning

De door br. van Opstal van de aanvang af nagestreefde kerkelijke opbouw is voor hem niet zonder problemen en teleurstellingen gebleven. Zelf sprak hij graag van persoonlijke beproeving als de nodige rust en vermindering van werkzaamheden werden voorgeschreven . Mede vanwege de grote financiële zorgen en moeilijke huiselijke omstandigheden een zieke echtgenote die steeds meer het bed moest houden, terwijl onvoldoende hulp voor verzorging en verpleging kon worden aangetrokken , bleek het omvangrijke en verantwoordelijke kerkewerk een zware wissel op zijn gezondheid te trekken . Reeds in de loop van 1908 openbaarden zich duidelijke ziekteverschijnselen ,concentratie-stoornissen en verval van krachten. Hierdoor werd hij genooddaakt om al binnen een jaar zijn voorgangerschap te Havelterberg weer neer te leggen met derving van inkomsten ten spijt.

De hem aldaar vervangende predikant , Ds.G.Van Halsema van Nijeveen en Ds. H.Reinders te Kallenkote, waren helaas niet inde gelegenheid er de kerkdiensten blijven te continueren, zo dat ze spoedig geheel zijn gestopt, wel is met lokale krachten het J.V.-en zondagschoolwerk er nog lange tijd gaande gehouden . Omdat de gezondheidstoestand van br. van Opstal labiel bleef, werd Havelte in 1915 zelfs voorgoed ondergebracht bij de classis Meppel. Tegen de aanvankelijk kenbaar gemaakte wens ter zake in , is Vledder echter Havelte niet gevolgd in de classicale overgang. Ook de bediening van eigen gemeente zou br. van Opstal nog maar nauwelijks hebben aangekund .

Hij had zijn directe bemoeienissen met het jeugdwerk al moeten staken. De kerkelijke begeleiding daarvan was overgedragen aan de brs. J.Hofman voor de M.V., die veelal bij hem thuis vergaderde , en waarin zijn dochter Aaltje , welke later trouwde met de grote ijveraar voor chr. onderwijs alhier Jan. Kramer jr. zeer actief was en W. Fledderus wat de J.V. betreft, deze pleegde in de kerk bijeen te komen .Kreeg tijdelijk een wnd. voorzitter van N.H. huize , beleefde vanaf 1909 o.l.v de uit Diever overgekomen boerenknechten Jan Hessels en Harm van Goor enkele voorspoedige jaren en mocht

in 1911 voor het eerst lichtbeelden in de kerk vertonen . Door onze gemeente is in die tijd veel bijstand ontvangen van Ds. Reinders van Kallenkote , al dienden er zondags vaak leesdiensten te worden belegd.

Wellicht mede tot verlichting van de situatie in de pastorie , had br. van Opstal reeds in jan.1907 zijn 71 jarige moeder , de wed. P van Opstal-Melber uit Breda , in huis genomen . Bekend is het mandje geworden waarmee ze dikwijls, naar verluidt , op bezoek de gemeente introk om voor de pastoriebewoners versterkende middelen te krijgen . Tevens zou de familie de gegeven mogelijkheid hebben benut om meisjes uit de kolonistengezinnen, die aan de zorg van de M.v. Weldadigheid waren toevertrouwd ,als hulp in de huishouding op te nemen en dan tegen een geringe geldelijke vergoeding een zekere opvoeding te geven. Nadat zijn moeder op 3 april 1914 was overleden , kwam de 20 jarige Suzanna Alida Menke in dienst bij het echtpaar van Opstal. Zij in 1900 met het gezin van haar ouders (5 kinderen) vanuit het Utrechtse Maarssen naar hier gekomen en zou het laatste jaar enige verpleegervaring hebben opgedaan in Steenwijk . Naast haar werk in de pastorie heeft zij gedurende enkele jaren ook het schoonmaken van de kerk verzorgd, dat door het laten afweten van kosters van Sleen danig in de versukkeling was geraakt . Uit tal van gegevens blijkt het grote meeleven van de gemeente met het armoedige en zorgelijk bestaan in de pastorie. Het traktement van br. van Opstal werd in 1916 tot fl. 600,-- per jaar verhoogd, maar bleef desondanks minder dan de helft van wat elders aan sommige predikanten in de classis werd uitbetaald . Zelf trachtte hij , misschien ietwat patriarchaal maar toch zeer gemoedelijk , leiding aan het kerkelijk leven te blijven geven, overal het onmisbaar gevoel van Gode welgezindheid en onderlinge saamhorigheid aankweken. Trouw werden de diverse kerkelijke vergaderingen bijgewoond en het pastorale werk vervuld, voor het nageslacht lijkt met een zekere voldoening te zijn vastgelegd hoe hij in 1910 voor het eerst per fiets op huisbezoek ging samen met br. H.Guppen. Typerend voor hem was het speciale rekje met lange pijpen voor alle kerk raadsleden dat op elke vergadering aanwezig was, om haar ras te hullen in een dichte blauwe smoor. Op zijn aandringen werden de K.R. de winter slecht bij volle maan gehouden , teneinde slechtziende br. J.C.Hensbergen niet te behoeven laten verzuimen, betrokkene moest namelijk te voet uit Vinkega komen, langs vaak onbegaanbare paden dwars door de Eese . Met kerkelijke zaken mocht niet worden gespot en de dronken kippen die hij , volgens het verhaal, op een zondagavond na een H.A. viering in zijn kippenhok aantrof, omdat een jeugdig diaken het restant wijn in hun drinkbak had geledigd, zal hij matig hebben kunnen waarderen.

In het begin van de eerste wereldoorlog van 1914/18 is br. van Opstal herhaalde malen afgereisd naar zijn geboortestreek , om aan de grens met België eigen gemobiliseerden op te zoeken en er tevens militaire velddiensten te verzorgen, waarvoor hij zich met instemming van de kerkenraad beschikbaar had gesteld . Ook anderszins is de oorlog niet ongemerkt aan de kerk voorbij gegaan . Door mobilisatie en het vertrek van werkzoekenden was het ledental plotseling met ca. 20 % gedaald En de kerkenraad diende zich uitvoerig te beraden of een officiële kostwinnersvergoeding mocht worden aangenomen, want tot dusver was het aanvaarden van een overheidsuitkering als “krenkend voor de diaconie “ en derhalve als ongeoorloofd aangemerkt, niet iedereen bleek er lichtvaardig over te denken. De algemene verarming en toenemende levensverruwing vroegen voorts een grotere pastorale zorg, verveling en bestaansonzekerheid sloegen gelijkelijk toe . Tal van bestaande kerkelijke activiteiten raakten onder druk van de nood der tijden min of meer in verval. Nauwgezet zijn hier de gevraagde periodieke bidstonden voor vrede belegd , op 17 nov. 1918 uitmondend in een speciaal biduur tot afwending van de revolutie.

Op 11 juni 1916 kwam mevr. H van Opstal- van Kampen, 52 jaar oud , te overlijden en bleef haar man, die inmiddels zijn partieel veldprediker schap weer had moeten opgeven, allen met Suzanna Menke in de pastorie achter . Het twee jaar later tot stand gekomen huwelijk tussen beide , met 33 jaar leeftijdsverschil schijn zowel binnen als buiten de kerk nogal stof tot opwinding te hebben gegeven. Vooral de vele geruchten en de misplaatste laster moeten br. van Opstal pijnlijk hebben getroffen . In de kerkenraad is de kwestie althans grondig door gepraat en dienden alle leden hun ongeschonden vertrouwen in de voorganger hoofdelijk uit te spreken . Door Ds. H.A.Dijkstra van Diever , die daar met een 2é huwelijk dezelfde roddelervaring had opgedaan , is hun echtvereniging op31 juli 1918 ingezegend. Tijdens hun ruim 11 jaar durende verblijf te Nijensleek zijn in de pastorie

acht kinderen geboren . Dat de gemeente zich mede verantwoordelijk voelde voor het jonge gezin bewijst het feit dat, terwijl m.i.v. 1918 pas moeizaam de nodige tweede honorarium verhoging met fl. 100,- was doorgevoerd, er begin 1919 nog een duurtoeslag werd toegekend van fl. 75,- per jaar uit de diaconale kas . ook de zorg voor een redelijke oudedagsvoorziening hield de kerkenraad veelvuldig bezig. In meer dan één opzicht ging de gereformeerde kerk van Vledder een nieuwe tijd tegemoet .

13 Verandering

De jaren na de eerste wereldoorlog werden gekenmerkt door tal van veranderingen. Er was sprake van economisch herstel en technische vooruitgang , al waren de gunstige gevolgen daarvan op het platteland minder direct waarneembaar dan in de stad. Met name op maatschappelijk gebied bleven vele wantoestanden bestaan en was voor de kerk nog genoeg te doen. In overeenstemming met de landelijke tendens en niet zonder succes , trachtte ook de geref. kerk van Vledderhaar gevestigde positie uit te breiden. Onder behoud van eigen uitgangspunten en een welomschreven taakstelling werd gestreefd naar meer invloed op de ontwikkeling van de samenleving. Het ledental, dat zich tijdens de laatste oorlogsjaren reeds geleidelijk weer had weten te herstellen, vertoonde nadien een zeer verheugende toename , van 221 op jan. 1919 tot 292 per 1 jan. 1924 en zelfs 320 begin 1927.

Er was een nieuwe generatie aangetreden , die het werk van de verdwijnende oudgedienden kon overnemen. De vroegere praeses br. P.Houwer , die in de aanvang veel moeilijkheden had opgevangen , moest eind 1918 wegens verslechterende gezondheid zijn kerkelijke arbeid neerleggen Hij overleed 3 dec. 1920 op 76-jarige leeftijd , maar zijn toen 26-jarige zoon Albert had inmiddels in de kerkenraad plaats genomen , eerst als diaken en later als scriba. Triest was ook het afscheid van br. M.Hameka , die mee aan de wieg van onze kerk had gestaan en in het verleden ca. 20 jaar het scribaat had verzorgd ,om persoonlijke financiële reden meende deze ontslag te moeten menen over zijn kerkelijke ondersteuning heeft later nog onenigheid bestaan met de kerk van Wolvega.

Een belangrijk actiepunt in die tijd , van gelijkstelling tussen openbaar en het bijzonder onderwijs, was het verkrijgen van een eigen chr. school. De stoot daartoe werd gegeven door een brief d.d. 5-4-1920 van het 36 jarig kerklid J.Kramer Jr. weduwnaar met 2 leerplichtige kinderen , die 3 jaar later zelf ook overleed , op grond waarvan de kerkenraad besloot een com.v.vorbereiding in het leven te roepen , met als leden brs. Van Opstal, Fledderus en Kramer. Naarstig is de zaak vervolgens aangepakt , teneinde de kerk van Vledder , als laatste in de classis , ook over een "School m.d. Bijbel" te doen beschikken. In tegenstelling tot de meeste andere Geref. School verbanden werd hier , met instemming van de kerkvisitatoren , aansluiting gezocht bij de Ver.v. Chr. Nat. Schoolonderwijs, wel moest de school worden gegrond op de Geref. Belijdenis en onder kerkelijk toezicht worden geplaatst.

Nog hetzelfde jaar werd de schoolvereniging opgericht. Nadat begin 1921 op de statuten de koninklijke goedkeuring was ontvangen , kwam erin de kerk een maandelijksse collecte voor de schoolbouw . Toch heeft het nog geduurd tot najaar 1922 voordat met de realisatie der bouwplannen kon worden begonnen, het vereiste aantal van 40 leerlingen was aanvankelijk moeilijk te vinden , van N.H. hield men zich grotendeels afzijdig en daarna kwam de officiële tegenwerking van overheidswege, afkeuring bouwplannen e.d. In mei 1923 kon de school eindelijk worden geopend en een jaar later bleek deze met 68 leerlingen al in een duidelijke behoefte te voorzien.

Van andere aard maar even netelig is de binnen de kerk gegroeide weerstand tegen het heersende systeem van zitplaatsen verhuur geweest . Op grond van het verwerpelijke klasse-motief had reeds in 1918 de classis zich daar tegen uitgesproken. De kwestie was hier in de loop van 1919 bij de kerkenraad aangekaart door de zelfde J.Kramer samen met ouderling zoon Henderik Hofman.

Ondanks herhaald uitvoerig kerkeraadsoverleg en voegtijdige raadpleging van de gemeente ,die in meerderheid voor opheffing was ,zou pas in jan.1931 tot afschaffing worden besloten.

Behalve dat er tot het eind toe sprake is geweest van principieel minderheidsverzet , heeft daarbij ook de financiële noodtoestand in de kerk een rol van betekenis gespeeld. De periodieke rondgangen door de gemeente tot verhoging van de kerkelijke bijdrage , waarbij zelfs met invoering van

kerkelijke aanslagen werd bedreigd, brachten te weinig op om ongestraft het zitplaatsen verhuur als inkomstenbron te kunnen veronachtzamen. Niet alleen de jaarrekeningen met een bijna chronisch tekort maar ook het onverwacht opeisen door van Giffen van de nog altijd uitstaande investeringskrediet t.b.v. pastoriebouw in 1895 ,stelden de kerkenraad voor bijna onoplosbaar probleem. Deels door het opnemen van geld bij een regionale Chr. Boaz-bank , deels door afsluiting van onderhandse leningen bij twee welgestelden en onder Wapse wonende , meelevende kerkleden uit Diever, Thijs Hessels en Roelof Fledderus , kon in 1922 laatst bedoelde schuld groot fl. 2000,-- worden vereffend. Om de gemeente , ook in financieel opzicht , beter te kunnen bewerken is in het zelfde jaar voor ouderlingen een wijkindeling doorgevoerd en later voor de diakenen in de dertiger jaren , vanwege toegenomen zorgverlening. Tevens werd toen bij bepaalde kerkleden gezocht naar uitbreiding van jachtveldverpachting ten gunste van de kerk.

Hoewel begrijpelijk , moet de langzaam veranderde houding van de classis tegenover de voort - durende steunverlening aan onze kerk hier als onplezierig zijn ervaren. Meermalen is de kerkenraad gedurende de 20-er jaren gemaand , enerzijds tot aanpassing van het honorarium van br. van Opstal en anderzijds tot het op orde stellen van de eigen financiële zaken. Met name van de kant van de eveneens hulpbehoevende kerk van Hijken kwamen bezwaren tegen het veeleisende Vledder.

Ter verkrijging van een juist inzicht in de draagkracht van de twee kerken , besloot de classis in 1920 bij de belastingdienst van beide het gezamenlijk coheriekomen der kerkleden te laten opvragen, dit bedroeg in Hijken met ca. 330 leden fl. 60000,-- en in Vledder met ca. 250 leden fl. 19500,--

Ook een 4 jaar later herhaalde opgave met resp. fl. 59000,-- en fl. 33500,-- liet de Vledderse steunaanspraken uit de kassen voor Hulpbeh.kerken inmiddels verhoogd tot fl. 800,-- p.j., naast fl.350 als vaste bijdrage uit de classicale kerken onverlet. Het basistraktement van br. van Opstal was in 1924 op fl. 900,-- gebracht, maar de classis bleef dat ver beneden de maat achten. Zij benoemden in mei 1927 een speciale com. Om in overleg met de gemeente van Vledder naar een uitweg te zoeken. Het advies , na samenspreking met de kerkenraad , luidt o.m. schuldomezetting in leningen met lagere rente , streven naar aardappelverbouw t.b.v. de kerk en nieuwe steuncollecte in alle Drentse kerken en in Steenwijk en Wolvega. De uitwerking hiervan zou echter doorkruist zijn geworden door verwachte grote wijziging en in de kerkelijke situatie alhier en is , voorzover bekend , beperkt gebleven tot een eenmalige extra donatie van fl. 350,-- in 1928 ten last van de prov. kas en een Steenwijkse toezegging van fl. 100,-- per jaar.

Te midden van alle perikelen behoeft tenslotte het aanleggen van elektrisch licht in de kerk (1924), nadat een gevraagde vrijstelling van verplichte aansluiting was afgewezen, niet onvermeld te blijven . Het zelfde geldt van de concurrentie , die br. J.A.Paalman de kerk aandeed, door bij hem thuis voor belangstellenden het beluisteren van radiokerkdiensten mogelijk te maken, de aangeboden opbrengst van aldaar gehouden collecten heeft de kerkenraad principieel geweigerd.

14. Ambtsbekroning

De verkrijging van volledige predikant bevoegdheid op 18 maart 1925 is zowel voor br. Van Opstal als voor de kerk van Vledder ongetwijfeld een grote gebeurtenis geweest , op een leeftijd van 64 jaar. Najaar 1919 had diaken G.Otten reeds in de kerkenraad voorgesteld om een zgn. art. 8 procedure te beginnen , maar toen wilde betrokkene er nog niets van weten. Het plan was vermoedelijk te veel toegespitst op de zorg voor een redelijke oudedagsvoorziening, waarvoor toen t.a.v. niet-predikanten nog geen kerkelijke regeling bestond. Br . van Opstal verkoos veeleer de afsluiting van een vrijwillige ouderdomsverzekering via de Raad v. Arbeid. Begin 1924 kwam de kwestie weer aan de orde en wist wnd. praeses J.v.d.Laan hem, onder verwijzing naar zijn bijna 40 jarig Woord - bediening , er van te overtuigen dat aanvaarding van het predikant schap alleszins verantwoord en Gode welgezind kon worden geacht. Op 20 febr. van dat jaar werd de zaak bij de classis aanhangig gemaakt en eind april de voorgeschreven approbatie der meerdere vergadering verkregen, zodat de voorbereiding der vereiste examens snel ter hand kon worden genomen. Na met gunstige gevolg het preparatoir examen te hebben afgelegd, kwam op 19 nov. 1924 de officiële beroepbaar stelling in de Geref. Kerken tot stand. De kerk van Vledder belegde op zondag 8 dec. na de kerkdienst een

speciale gemeentesamenkomst, waarin, ongeacht het formeel aanbevolen jaarhonorarium van fl. 2500,- door de classis, instemming werd betuigd met het voorgestelde beroep. In de later samen met betrokkene opgemaakte beroepingsbrief van 25 dec. 1924 werd inz. De vergoedingsregeling weliswaar uitgegaan van de landelijke maatstaven, door Gen. Dep. art 13 K.O. nadien concreet vastgesteld op fl. 2400,-, maar tevens de beperkende bepaling opgenomen dat het netto jaarinkomen voorlopig, door toepassing van een zekere geldelijke inhouding, niet boven het bestaande niveau van fl. 900,- zou stijgen. In feite betekende het laatste, afgezien van belasting en emeritaatsheffing, voor Ds. van Opstal een zeer aanzienlijke kerkelijke bijdrage c.q. –aanslag. Daartegenover stond echter dat de kerk zou zorgen dragen voor sanering van zijn erg opgelopen schuldenpositie. Het vereiste peremptoir examen (n.a.v. Hebr. 11: 39/40) werd op 18 maart afgenomen. Zodat de officiële intrededienst tenslotte op zondag 5 april 1925 kon plaats vinden.

Met Ds. H.A. Dijkstra van Diever als afgevaardigde van de classis.

Een heugelijk feit daarna was de installatie begin 1926 van een echt pijporgel in de kerk. Tot dusverre had eerst een huisorgeltje de kerkzang begeleid, staande voor in de kerk en ten tijde van br. de Braal voor fl. 80,- overgenomen van timmerman Evert Zeefat, deze had het nieuw aangeschaft, maar bleek het spelen niet te kunnen leren. De bespeling was achtereenvolgens door een de Braal jr., diaken J. Bennen en diens zoon Albert geschied. Door vocht aangetast, was het in mei 1914 niet meer goed bruikbaar geweest en vervangen door een klein kerkorgel, eveneens voorin de kerk en overgenomen van de geref. kerk van Montoennickendam, terwijl het laatste voor fl. 75,- franco te betalen in 3 termijnen was gekocht, had het eerste toen nog fl. 15,- opgebracht bij verkoop aan het gezin L. Kramer. Mede ten behoeve van het orgel werd in 1920, via een advertentie in het prov. Kerkblad ("arme gemeente vraagt haar te helpen aan enkele bruikbare olielampen ") de kerkverlichting te verbeteren. Kort na ingebruikname ging het orgel ernstige mankementen vertonen. Volgens opgave van orgelbouwer F. v.d. Molen te Steenwijk zou een reparatie tenminste fl. 400,- gaan kosten. Derhalve kreeg organist Albert Bennen van de kerkenraad het verzoek zelf te proberen de ongemakken te verhelpen. Gelukkig voor hem werd, na enkele jaren van narigheid, van dezelfde v.d. Molen een aanbod aanvaard om, op goedkope wijze en onder gemakkelijke afbetalingsvoorwaarden het pijporgel uit de geref. kerk van Nijeveen waar hij een nieuwe bouwde, over te brengen naar Nijensleek. Plaatsing in onze kerk vroeg echter wel een verzwaring en uitbreiding van het voorportaal naar binnen toe, om er boven voor organist en orgeltrapper voldoende ruimte te krijgen.

Wegens vertrek naar Diever, mei 1928 heeft Albert slechts twee jaar dit pijporgel kunnen bespelen, zijn taak werd daarna overgenomen door Jan C. de Boer D. zn. uit Steenwijk. Bij de nieuwe kerkboek in 1934 is dit orgel tegen een prijs van fl. 60,- weer doorverkocht aan de Vrij. Evang. Gemeente in het Friese Munnekeburen. Hoewel de kerk van Nijeveen enkele afbetalingen had geschonken, diende daarvan nog een eindaflossing van fl. 25,- te worden voldaan.

Met de afzetting van Dr. J.G. Geelkerken te Amsterdam –Zuid door de Gen. Syn. v. Assen 1926 en het ontstaan van "Geref. Kerken in Hersteld Verband", die landelijk nogal deining veroorzaakte, heeft de kerkenraad van Vledder geen moeite gehad. Toch kan het gebeuren zeker Ds. van Opstal niet onaangedaan hebben gelaten, omdat de omstreden predicatie (scheppingsverhaal, Gen 3) in de bekende Schinkelkerk was gehouden, waar hij zijn debuut als Woordverkondiger had gemaakt, meer dan een jaar voor toekenning classis preekconsent. Op feestelijke wijze is woensdag 28 sept 1927 te Nijensleek, met een speciale gedachtenisrede en onder aanwezigheid van alle classispredikanten, het 40 jarig ambtsjubileum van Ds. van Opstal herdacht. Kort daarop begon echter aan zijn loopbaan snel een einde te komen. Mede als gevolg van een ongeval in 't voorjaar van 1928 en ook omdat de oude gezondheidsklachten zich weer deden gelden, moest hij het werk steeds verder loslaten. In haar vergadering van 14 mei 1929 besloot de classis, op een door 2 geneeskundige verklaringen ondersteund verzoek van de kerk van Vledder, hem m.i.v. de volgende dag op de meest eervolle wijze emeritaat te verlenen. Tegelijkertijd werd in gloedvolle bewoendingen al afscheid genomen van deze onbaatzuchtige Dienaar des Woords, met een hoge Gode afhankelijke ambtsopvatting.

Bijna twee maanden later, zondag 11 aug vond de afscheidsdienst te Nijensleek plaats, bijgewoond door Ds. Hekman van Beilen.

Als predikant heeft Ds. van Opstal hier, volgens de beschikbare gegevens, 24 kinderen mogen dopen bij een dooptotaal van 213 gedurende de gehele periode van zijn voorgangerschap in onze kerk, zijn eerste doopdienst was op 12 apr. 1925 en betrof, naast Sipke W. Lodewijks en Jantje H. Hofman, zijn eigen dochter Clasina Suzanne en de laatste 23 sept 1928 van zijn jongste zoon Dionysius Adrianus.

Het getal ingezegende huwelijken, over uiteraard langere tijd, bedroeg 27 op totaal van 38, het eerste was van Pieter Helder en Elisabeth van der Sluis op 4 mei 1905 en het laatste van Fokke Bennen en Grietje Katerberg op 12 okt 1928.

Het gezin van Ds. van Opstal is 15 aug 1929 verhuisd naar Apeldoorn, waar hijzelf, na een langdurig ziekbed, op 21 dec. 1932 is overleden. Namens de kerk van Vledder werd de begrafenis bijgewoond door een afvaardiging, bestaande uit Ds. van Ginhoven en de brs. A. Houwer en F. Bennen. Dat de achtergebleven familie met 8 opgroeiende kinderen en fl. 1900,- aan emeritaatsinkomen een zorgvolle tijd tegemoet zou gaan, laat zich gemakkelijk inzien. Jammer is het dat er, om financiële redenen o.a. over deelneming in de kosten van een grafsteen, spoedig in de relatie met onze kerk een zekere verkoeling is ontstaan. Bijna 50 jaar later heeft echter wel een kleinzoon, drs. J van Opstal een preekbeurt in Nijensleek vervuld.

15. Beleidsconflicten

De opvolging van Ds. van Opstal heeft langer geduurd dan misschien aanvankelijk was verwacht.

In die dagen begon het aanbod van theologen de vraag al aardig te overtreffen. De kerkenraad, met Ds. Dijkstra opnieuw als consulent en br. Joh. de Vries als wnd. praeses, beschikte over vrij lange lijst met namen van afgestudeerde kandidaten uit Kampen en Amsterdam. Vanaf het begin zijn er hier heel wat op beroep wezen preken. Reeds in sept. 1929 werd een eerste beroep uitgebracht op kandidaat J.F.W. Erdman uit Hilversum. Ondanks herhaald bezoek en verkregen uitstel van beslissing meende deze in nov. voor Vledder te moeten bedanken. Het tweede beroep in febr. 1930 betrof kandidaat G. Mellis uit Zwolle, die een maand later eveneens bedankte. Direct daarop werd tijdens de gemeentevergadering van 12 maart 1930 met algemene stemmen kandidaat J.D. van Ginhoven uit Middelburg beroepen, die hier op zondag 2 febr. al was wezen preken. Deze bleek minder moeite te hebben met de financiële zorgen die de kerk van Vledder kende en nam begin april, tot grote vreugde van de gemeente, het beroep aan. Officieel werd hij op een jaarhonorarium van fl. 2500,- aangenomen, maar bedongen was dat hij vooralsnog met fl. 2000,- genoegen zou nemen.

Kandidaat Jacob Dirk van Ginhoven was 9 juni op het eiland Marken geboren. Hij had zijn opleiding aan de VU te Amsterdam genoten en was een vurig Kuypersiaan. Na zijn studie had hij 't najaar van 1929 in Middelburg gevestigd en was daar inmiddels in het huwelijk getreden met de in het Zeeuwse Nisse geboren Francisca Catharina v.d. Ende. Op 18 juni werd voor de classis Beilen met goed gevolg het peremptoir examen afgelegd, zodat op zondag 6 juli 1930 de bevestiging en intrede te Nijensleek kon plaats vinden. De pastorie was voor de komst van het echtpaar geheel gerestaureerd en voorzien van een regenwaterbak aangesloten op het kerkdak, de M.V. had bovendien voor een grondige schoonmaak zorg gedragen, terwijl door br. J. Mulder sr. De tuin was opgeknapt. Ds van Ginhoven, overtuigd van de christelijke cultuuropdracht, ontpopte zich als een vastberaden en doelgericht werker met grote dadendrang en organisatietalent. Zijn ijver voor de verdere uitbouw van het kerkelijk leven alhier was oprecht bedoeld tot eer van God en tot heil van de gemeente, maar zijn ietwat eigenmachtig en misschien niet altijd evenwichtig en tactisch optreden bleek een deel van het kerkvolk helaas onvoldoende begrip te vinden. Al gauw kreeg hij het stempel opgedrukt "stadse mirakels en nije fratsen" na te treven. En zijn sterke evangelisatie behoefte werd al te gemakkelijk uitgelegd als uitwendige opbouw ten koste van inwendige toerusting. Zo groeiden er twee partijen, die het beide goed meenden met het kerkewerk maar van methode verschilden. De overgang t.o.v. zijn gemoedelijke en ervaren voorganger was voor velen te groot en werd binnen de gemeente een bron van spanningen, met toenemende nare gevolgen later. Ook de classis Beilen moest wennen aan een vrijmoedige nieuwlichter. Ds. van Ginhoven diende daar de nodige weerstanden te overwinnen en heeft jaren geduurd voordat hij waardig werd gekeurd de classis op

de Part. Synode te vertegenwoordigen. Wel kreeg hij begin 1931 , toen Ds. Dijkstra met emeritaat ging , het consulentchap in Diever toebedeeld.

In de eerste kerkenraadsvergadering die hij voorzat legde Ds. van Ginhoven al een aantal wijzigingsvoorstellen in de inrichting van de zondagse erediensten op tafel ,o.a. afwisselende catechismus behandeling in morgen en middagsamenkomst, instelling van een consistoriegebed en van een stil gemeentegebed aan het begin van de dienst, opheffing van de afzonderlijke functie van voorlezer en zwarte handschoenen voor diakenen, welke weliswaar niet alle ineens werden door gevoerd maar die hij in de loop der jaren toch geleidelijk aan wist te realiseren. Tevens moest hij toen ervaren hoe snel een en ander vanuit de kerkenraad in de gemeente bekend raakte. het geen leidde tot een nogal stevig verzoek om betere naleving van de geheimhoudingsplicht.

Veel stof deed ook de geforceerde afschaffing van zitplaatsenverhuur en de invoering van familie banken opwaaien, waarvan Ds. van Ginhoven een fervent voorstander was. Rond de meer dan tien jaar omstreden kwestie, die mede om financiële reden nimmer was afgehandeld en waarin de kerkenraad al eerder had beslist van gegadigden een uniforme prijs van fl. 5,- per jaar te vragen, laaide het principiële minderheidsverzet weer hoog op , de herhaalde speciale gemeentevergadering ter zake van 26 jan 1931 werd zelf onwettig genoemd. De toewijzing van familiebanken, met licht - signaal ter tijdige vrijgave voor de dienst werd op zondag 22 maart 1931 een feit, maar de naweeën van kerkdienstverzaking en censurering zijn, ondanks inroepen bemoeienis van de kerkvisitatoren, nog jarenlang merkbaar geweest.

Het waren ook moeilijke dertiger jaren van een voortwoekerende economische crisis zonder veel perspectief, waarin Ds. van Ginhoven zich als predikant waar moest maken. De steeds maar oplopende werkeloosheid en de noodzakelijke verlaging van looninkomen vroegen evenzeer aandacht als ongewenste decadentievervalsingen , zedenverwildering en fascistische besmetting , de NSB die nauwe aansluiting had gezocht bij de Drentse Boerenbond, trok hier meer aanhang dan elders in het land. Vooral de jeugd baarde opnieuw grote zorg, door opkomende danswoede en filmverslaving .Enerzijds leek de puriteinse leefwijze te gaan knellen en anderzijds was er het extra scherp letten op elkaars leer en leven. Wanhopig vanwege gebrek aan interesse en medewerking , heeft Ds. van Ginhoven in okt 1932 het op zich genomen voorzitterschap van de J.V. Eben Haezer neergelegd. Gelukkig kreeg deze kort er na ,in de persoon van Jan Middelbrink uit Eesveen , kerkelijk Steenwijk een voortreffelijke plaatsvervanger voor tal van jaren. Stokken om mee te slaan werden in het gegeven klimaat gemakkelijk gevonden. De onbewezen geruchten en klachten , over niet minder dan ongeoorloofde H.A. toelating ,huwelijksinzegeningen en doopsbediening hebben het echtpaar van Ginhoven vaak pijnlijk getroffen .Er zijn in 1931 en in 1933 respectievelijk een dochter en een zoon geboren. Niet alleen had Ds. van Ginhoven in febr. 1931 een gratis de hand weten te leggen op een waardig doopvont uit Middelburg , maar ook werden de herhaalde mogelijkheden tot kerkelijke verdeling van accijnsvrij vet van de fa. gebr. Smilde uit Heerenveen ten volle benut. De niet aflatende pogingen tot het aanboren van geldbronnen van buiten de gemeente , zowel voor de kerk als voor de diaconie en evangelisatie , getuigen eveneens van toewijding. Troost werd bovendien gevonden in zijn geslaagde evangelisatie activiteiten , bijbelavonden met buiten kerkelijken en kerkleden , met name te Wapserveen en Noordwolde e.o. Mede door diverse overgangen vanuit de Ned.Herv.kerk , zo nodig met herdoop en belijdenis , steeg het aantal kerkleden tot een nieuwe recordhoogte van 341 per eind 1933 , waarvan 147 belijdende leden.

16 Bouwactiviteiten

Dat de gereformeerde kerk van Vledder in de jaren van economische crisis 3-tal belangrijke bouwplannen tot uitvoering wist te brengen , moet velen binnen en buiten de gemeente hebben verbaast. Zelfs was zij in hoge mate armlastig. De periodieke uitkeringen uit bestaande fondsen voor hulpbehoevende kerken en de vaste bijdragen uit de klassicale gemeenten, samen fl. 1200,- p. jaar waren onvoldoende om het budgettaire evenwicht te handhaven. Over de periode 1931 t/m 1933 gaf de kerkelijke kas nog een totaal tekort te zien van niet minder dan fl.1250.- , dat slechts ten dele kon worden opgevangen door de opbrengst van fl. 825,24 een door de classis aanbevolen extra collecte

in alle Drentse kerken t.b.v. Vledder. Ook de hogere uitgaven voor evangelisatie en diaconie vroegen trouwens om een toenemend beroep op centrale kassen. De schuldenlast van de gemeente, bij oog Boaz-bank en particulieren, bewoog zich in die tijd weer in opgaande lijn. Niet ontkend kan worden dat Ds. van Ginhoven op energieke wijze de financiering van de bouwplannen, die nagenoeg geheel van elders moest worden verkregen, heeft aangepakt. Hij was de grote drijfveer maar had daarbij niet altijd de volle medewerking van kerkenraad en gemeente, het geen zich later ernstig heeft gewroken. De voorzichtige en nogal behoudende kerkenraad wenste alles zoveel mogelijk in eigen hand te houden. Zelfs de voorgestelde instelling van een speciale commissie voor financiële begeleiding mocht aanvankelijk niet doorgaan. Pas medio 1936, nadat alle bouwactiviteiten waren beëindigd, werd ingestemd met een beperkte onderhoudscommissie, als voorloper van onze huidige Com.v.Beheer. Het gevolg van deze opstelling was, dat Ds. v. Ginhoven veel te veel zelf moest regelen. Dit gebeurde dan niet altijd even overzichtelijk en vaak zonder voldoende vooroverleg, waardoor een gerede voedingsbodem werd gelegd voor achterdocht en wederzijds gebrek aan vertrouwen. De tot stand gekomen werken zijn over het algemeen toch als zegenrijke monumenten van Gods wonderde trouw uit de hand van de Heer ontvangen.

De eerste bouw betrof een kerkelijke voorziening in Noordwolde, dat formeel ressorteerde onder de kerk van Wolvega. Door het beleggen van bijeenkomsten aan huis bij een aantal gastleden van Nijensleek had Ds. van Ginhoven er echter een groep van ca. 40 belangstellenden voor het Evangelie bereikt. Voor deze mensen was de zondagse kerkgang een probleem geworden, nadat de Ned. Herv. Evangelisatie samenkomsten aldaar waren opgehouden te bestaan. Lang niet iedereen bezat de mogelijkheid van vervoer naar de kerk van Nijensleek, zelfs niet toen met in gang van zondag 11 dec 1932 een speciale kerkbrik werd ingeschakeld. In de loop van 1933 kon met de kerk van Wolvega een afspraak worden gemaakt over de oprichting van een eigen evangelisatielokaal, waarbij Wolvega voorlopig de bouw en het onderhoud zou verzorgen en de kerk van Vledder, met steun van de classis Beilen de inrichting en de lopende kosten van het evangelisatiewerk voor zijn rekening zou nemen.

Op grond hiervan werd op vrijdag 3 nov. van dat jaar door mevr.F.C.v.Ginhoven-v.d.Ende de eerste steen gelegd van de huidige Geref. Kerk aan de Dwarsvaartweg te Noordwolde. Naast wederzijds gestimuleerde giften van derden is de bouw voor een deel met geleend kapitaal gefinancierd.

Bij het gereedkomen, voorjaar 1934, is een afzonderlijk exploitatie commissie onder toezicht van de beide kerkenraden ingesteld en tevens besloten tot een periodiek 3-maandelijks diaconaal overleg van de twee kerken. Het streven was er opgericht om de wijk Noordwolde zo spoedig mogelijk selfsupporting te maken.

Inmiddels was de ook de actie voor kerknieuwbouw in Nijensleek zelf begonnen. Het oude gebouw was mede door langdurig achterstallig onderhoud danig vervallen en er bestond grote behoefte aan uitbreiding. Begin 1932 had zich in de gemeente al een kleine commissie gevormd o.l.v. organist J.C.de Boer en J.A.Paalman om de mogelijkheid tot het verkrijgen van meer passende vergaderruimte te onderzoeken. Handig wist Ds. v.Ginhoven de aanvankelijke kerkenraadsbedoeling van herstel en aanbouw om te buigen in de door hem gewenste richting van volledige nieuwbouw. Zijn ingeroepen medewerking van dhr.R.C.Verweyck te Amsterdam, eindredacteur van het dagblad "De Standaard", leidde er toe dat Vledder landelijke bekendheid kreeg. Diens in dat blad onder pseudoniem geschreven "Brieven van Bijltje" hadden in de jaren 1932 en 1933 op inspirerende wijze aandacht voor de noodlijdende gemeente gevraagd en een stroom van veelal kleine giften voor kerk en de kerkbrik op gang gebracht. Van een andere relatie, waarschijnlijk uit de kring van het eind 1931 gevormde "Verband Zwolle van Evangelisatie com. S'" waarbij onze kerk zich met instemming van de classis Beilen maar tegen de zin van de classis Assen, die een provinciale aanpak voorstond, had aangesloten, werd het aanbod ontvangen om t.g.v. kerkbouw in Vledder collecte-rondzendbrieven aan alle geref. kerken in Nederland te bekostigen. Zelf maakte Ds. van Ginhoven in die tijd diverse preekreizen, herhaalde malen o.a. naar Amersfoort en Buitenpost, zodat uiteindelijk een bedrag van ruim fl. 3000,- kon worden binnengehaald, alleen de Drentse kerken werden buiten schot gelaten, omdat deze kort tevoren al royaal hadden bijgedragen in de ongedekte tekorten alhier.

Tot slot kwam er ook nog een genereuze toezegging van de vermogende fam. H.Heule uit Haarlem, nauw betrokken bij het werk van het Ned. Bijbel Genootschap en zich hier eveneens zeer vrijgevig

voor haar betoond met betrekking tot de kerkbrik, om het nog ontbrekende deel van de bouwsom rekening te nemen. Er kon een kerk worden gebouwd, die onze gemeente geen cent extra behoefde te kosten.

Op zondag 27 mei 1934 werd het oude kerkgebouw voor het laatst gebruikt. Enthousiast lieten de gemeente leden zich bij de sloop en de voorbereidende bouwwerkzaamheden inschakelen, er waren zelfs klachten dat men daarvoor niet was uitgenodigd. Naast het orgel, dat voor fl.60,- werd verkocht, bracht een boeldag nog fl.157,75 op aan oude materialen. De gemeente vond voor haar kerkdiensten een tijdelijk onderdak in de nabijgelegen schuur van bakker R.Buit. In juli kon de herbouw een aanvang nemen, o.l.v. een bouwcom. waarin Ds. van Ginhoven, W.Fledderus, en H.Otten uit de kerkenraad zitting hadden en de brs. W.de Boer, J.Bruin, L.Hofman en J.A.Paalman namens de gemeente.

Het op fl. 8000,- begrote werk werd uitgevoerd door de plaatselijke aannemer en kerklid J.A.v.d.Heide, volgens een ontwerp van architect H.v.d.Schaar te Heemstede. Door niemand minder dan "Bijltje" is op donderdagmorgen 2 aug. 1934 te 11 uur, in aanwezigheid van tal van afgevaardigden uit ruime kerkelijke kring en onder inmetzelen van een oorkonde, de eerste steen gelegd (vermeld Rom. 11 : 36). De bouw verliep zodanig vlot dat de dankstonddienst op woensdag 7 nov. als eerste reeds in de nieuwe kerk met 250 zitplaatsen kon worden gehouden. Officieel is zij in een kerkdienst op woensdagavond 16 jan. 1935 geopend, met een meditatie van Ds.van Ginhoven over "Wij hebben lief, omdat God ons eerst heeft liefgehad" 1 Joh. 4:19. Ter opluistering waren aanwezig de Muziekvereniging "Laus Deo" te Nijensleek en het dameskoortje uit Noordwolde, beide onder leiding van br. A.v.d.Pol, later als organist in deze kerk. De plechtigheid had meer dan gewone betekenis, getuige de stampvolle kerk en het meeleven van vele kerkelijke en burgerlijke autoriteiten.

17 Bouwactiviteiten (vervolg)

De landelijke vermaardheid van de Geref. Kerk van Vledder werd bij in gebruik nemen van het nieuwe kerkgebouw te Nijensleek begin 1935 nog eens onderstreept. Naast verkregen volledige externe financiering, zijn tal van giften in natura ontvangen. De geref. kerk van Breda had de banken aangeboden en die van IJsselmuiden 40 stoelen, een aantal kerkstoven, 2 psalmborden en 2 collectestokken. Door de afvaardiging van de kerk van Diever werd bij de opening een nieuw doopvont meegebracht, de oude was aan de kerk van Blokzijl geschonken. Terwijl de eigen jeugd de inrichting van de nieuwe consistorie voor haar rekening had genomen, kon via architect v.d. Schaar een geschikt 2^e hands kerkorgel in ontvangst worden genomen, helaas zou weldra de slechte kwaliteit blijken. De kroon op het werk was ongetwijfeld de schenking van een echte luidklok door de eerder vermelde fam. Heule te Haarlem, die zeer meeleeftde met de hier geconcentreerde kersteningsarbeid in ZW. Drenthe en ZO. Friesland. Tal van prominente genodigden en bekenden gaven blijk van belangstelling. Ook al moesten enkele om gezondheidsredenen van persoonlijke aanwezigheid afzien, zoals de grote stimulator "Bijltje" de heer Verwijck van de Standaard, en Ds. Dijkstra van Diever en het bekende A.R.- Tweede kamerlid Gen. L.F.Duymaer van Twist, die door de steun van deze regio voor kieskring Steenwijk volksvertegenwoordiger was geworden. Bepaald teleurstellend was dat min.pres. Dr. H.Colijn op het laatste moment telegrafisch berichtte dat hij, wegens plotseling overlijden van minister Ir. J.A.Kalff van Waterstaat, niet kon komen. Onder de wel aanwezigen waren uiteraard vele predikanten, o.a. Ds.Hekman van Beilen, Ds. de Jager van Diever, Ds. Geertsma van Dwingeloo, Ds. v.d.Sijs van Steenwijk, Ds. Streefkerk van Wolvega en Ds. Kuipers van Zwolle, waarvan de meesten het woord hebben gevoerd. Een gloedvolle toespraak hield ook de burgemeester van Vledder, Dr. J. Linthorts Homan de latere Com. V.d.Kon. in de prov. Groningen, die het 1^e jaar van de bezetting mede-oprichter van de spectaculaire "Nederlandse Unie", die met ruim 400.000 leden een politiek tegenwicht wilde vormen tegen de N.S.B. overheersing. Vooral de luidklok sprak erg aan, moge zij in de huidige donkere en verwarde tijd mee een symbool zijn van de roep der kerk over de landen tot saamhorigheid, spoedig daarna kreeg onze

kerk dan ook van de burgerlijke gemeente het verzoek de kerkklok dagelijks op vaste tijden te laten luiden. Dat de inwijding van de kerk ruime perspubliciteit heeft gehad behoeft geen betoog. Aan de bouwwerkzaamheden was overigens nog geen al eind gekomen. Tijdens de kerkbouw had zich de noodzaak aangediend tot oprichting van een afzonderlijk evangelisatielokaal in het Nijenslekerveld. Met succes had Ds. van Ginhoven er, evenals te Noordwolde, het evangelisatiewerk nieuw leven ingeblazen. De zondagsschool en de Bijbellezingen werden toen ten huize van Hendrikus Post gehouden, die samen met zijn broers Harm en Cornelis goeddeels de organisatie verzorgde, terwijl de leiding veelal in handen was van Harm Otten, Rikus Oost en de dames Oost-Hulst en Meekhof-de Boer. Toen eind 1933 het aantal zondagsschoolleerlingen tot bijna 50 was gestegen, zagen de gebr. Post zich genoopt een beroep de kerkenraad te doen voor een betere ruimtelijke voorziening. Toch heeft het nog ruim 2 jaar geduurd voor aan hun wens tegemoet kon worden gekomen. Nadat in febr. 1936 overeenstemming was bereikt met dhr. R. Rodermond over het gratis gebruik van een stukje grond aan de Dwarsweg tot plaatsing van een gebouwtje, kon eind maart door aannemer v.d. Heide met de bouw worden begonnen. De financiering van fl. 2000,- was inmiddels rondgekomen, mede dankzij de omvangrijke steun van dhr. Andreas Verleur, voorzitter van het landelijk geref. zondagsschoolvereniging "Jachin", die de laatste jaren veel vakantie in de regio doorbracht en ook zou hebben bijgedragen aan het 12 maart 1934 in gebruik genomen lokaal in Noordwolde. In de avond van donderdag 16 juli 1936 is het gebouw in het Nijenslekerveld officieel door Ds van Ginhoven geopend. Ter nagedachtenis aan dhr. A. Verleur, die kort tevoren was overleden, werd besloten het lokaal zijn naam te laten dragen. Bijna 50 jaar heeft het een nuttig onderdak verschaft aan het evangelisatie werk. Behalve door eigen kerk zijn er een tijdlang ook regelmatig zondagse bijeenkomsten belegd door de N.H. evangelist van Rheenen (Geref. Bond m.n. actief in Vledderveen), al was de onderlinge samenwerking niet optimaal. Onze zondagsschool heeft er een bloeiend bestaan gekend, evenals de evangelisatie-vrouwenvereniging die er als laatste tot eind toe heeft vergaderd, o.l.v. zr. H. de Boer-Hessels. Bij het gebruik zijn door de omwonende dames Dassen-v.d. Berg en Post – v. Veen veel hand- en spandiensten verricht. Het bouwvallige en onverzekerde pand werd op vrijdagavond 11 april 1986 door brand totaal verwoest en is daarna afgebroken.

Het geschonken kerkorgel geschonken door de fam. Heule leverde grote geluidsklachten op en is na een jaar door bemiddeling van de fam. Heule een ander 2^e hands orgel gekomen.

Als organisten fungeerden in die tijd, na het vertrek van J.C. de Boer als zodanig, A.R. Meima en Henny en Gerrit Buit met als orgeltrapper veelal de leden van de J.V. Volgens een overgeleverd verhaal moet in een kerkdienst waarbij zr. J. Sinkgraven-Houwer als invalster op het orgel zat, nadat de predikant de psalm voor de tussenzang al had opgegeven, niet de muziek zijn ingezet maar van de galerij de noodkreet hebben geklonken "Eppie lucht". De kosterwerkzaamheden bij het in gebruik nemen van de nieuwe kerk opgedragen aan zr. G. Hensbergen en de gebr. Spikman, tegen een vergoeding van resp. fl. 100,- en fl. 25,- de laats genoemden voor de kachelverzorging.

Diep beschamend is wel de zeer zwarte keerzijde, die de heugelijke bouwactiviteiten hebben gehad. De bestaande spanningen binnen de gemeente vonden er een nieuwe voedingsbodem in. Vooral de wijze, waarop de armoedige toestand hier naar buiten in de pers was uitgedragen, had wrevel gewekt. Openlijk werd het kerkenraadsbeleid gehemeld en van financieel wanbeheer gesproken. De verhouding tussenkerk en school raakte zelfs ernstig verstoord. Er was duidelijk sprake van verkilde liefde, de voortdurende oproep tot onderlinge samenwerking ten spijt. De viering van het H.A. is meerdere malen uitgesteld en Ds. van Ginhoven moest al in het najaar van 1934 enkele weken met ziekteverlof worden gezonden wegens overspanning. Op 8 mei 1935 zag de classis Beilen zich opnieuw gedwongen een speciale commissie in te stellen om hier weer de nodige rust te scheppen en de verbroken broederbanden te herstellen, zij het aanvankelijk zonder resultaat. Samen met de tragische ontwikkeling in de wijk Noordwolde (waarover een volgend hoofdstuk) bereikte het kerkelijk leven in Vledder een ongekend dieptepunt en leek de eenheid ver te zoeken.

18 Wijk Noordwolde

Vanaf haar bestaan hebben inwoners uit Noordwolde en wijde omgeving behoord tot de vaste kerkgangers van Nijensleek. Br. H. Oosterhof uit Vinkega had deel uitgemaakt van de eerste kerkenraad en de voorgangers hier beschouwden deze "heidense" streek min of meer als hun missionair werkgebied. Officieel ressorteerde het onder de kerk van Wolvega, doch deze bezat weinig mogelijkheden de geestelijke bearbeiding er intensief te verrichten. Naast Munnekeburen was ze enige geref. kerk in het uitgestrekte Weststellingwerf met gering kerkelijk meeleven, bovendien was de afstand naar Nijensleek 7 km en naar Wolvega 13 km. Reeds ten tijde van de eeuwwisseling werden te Noordwolde door de kerk van Vledder geregeld huisbezoeken gebracht en in "Friesche Brug" catechisatie gehouden. In het jaarboekje 1917 van de G.K.N. is het betreffende gebied voor het eerst zelfs tot de kerk van Vledder gerekend, zonder dat dit vooralsnog een bewijs lijkt van de later vaak gehoorde klacht van de kerk van Wolvega zich aan Noordwolde weinig gelegen zou hebben laten liggen. Pas in de loop van 1923 kwam tussen de beide kerken een overeenkomst tot stand, op grond waarvan Vledder de geestelijke verzorging der gereformeerden aldaar op zich nam en tevens een aantal gezinnen, op eigen verzoek, bij haar als inwonende gastleden konden worden ingeschreven in totaal 15. Toen omstreeks 1927 de N.H. evangelist Steenstra uit Noordwolde vertrok, is van hieruit gepoogd Wolvega voor het beleggen van geref. evangelisatiesamenkomsten ter plaatse te interesseren, in het wellicht vrijkomende pand Hellingastraat 31. Dit is niet gelukt. Wel werd van die kant, vlak na het vertrek van Ds. van Opstal, sterk aangedrongen op een samenspreking over de bearbeiding van Noordwolde. Bij de terzake op 28 aug. 1928 gevoerde overleg, bleek vooral de gevreesde toeneming van diaconale zorg, waarop Wolvega nog steeds werd aangesproken, onderwerp van ernstig beraad te zijn.

Door Ds. van Ginhoven is na zijn intrede te Vledder veel tijd en energie gestoken in het evangelisatiewerk te Noordwolde. Reeds op de eerste kerkenraadsvergadering vroeg hij aandacht voor de lange afstand en het vervoersprobleem, hij kreeg toestemming met de kerk van Wolvega contact op te nemen over het laten rijden van een kerkbus naar Nijensleek. Het uitvoerig onderling beraad dienaangaande resulteerde uiteindelijk in een negatieve beslissing. Bij monde van Ds. J. Attema werd op de samenspreking van 7 maart 1932 aan de Vledderse afvaardiging meegedeeld, dat aan Noordwolde niet kon worden toegestaan wat aan Steggerda was geweigerd en er verder ook aan afzonderlijke evangelisatie activiteiten geen steun kon worden verleend aangezien het gezamenlijk werk in Z.O. Friesland al genoeg offers vroeg. Gelukkig behoefde de pap niet zo heet te worden gegeten als werd opgediend. Tijdens een speciale bijeenkomst te Steenwijk begin 1933 van het verband Zwolle van Evang.Com. waarbij ook de kerk van Wolvega en de classis Beilen waren uitgenodigd, was het tij al ietwat gekeerd. Wolvega bleek bereid om samen met de cl. Beilen de bouw van een eigen lokaal in Noordwolde te bevorderen. Inmiddels was de bekende landelijke hulpactie gestart ter verkrijging van een kerkbrik, aangezwengeld door de brieven van "Bijltje".

Deze had een externe geldstroom op gang gebracht en Vledder eind 1932 al in staat gesteld voor fl. 100,- een soort omnibus aan te kopen uit Twello, met 20 zitplaatsen. Door de cl. Beilen was bovendien aan onze kerk een voorlopige werksubsidie van fl.80,- beschikbaar gesteld, alsmede een com. benoemd (Ds. Hekman, Ds. van Ginhoven en br. F. Stellingwerf) om een eventueel aantrekken van een evangelist-hulpprediker, met steun van het door de Gen. Syn. landelijk ingestelde fonds, "Overvloed van werk en werkkrachten in de G.K.N." nader te onderzoeken.

De kerkbrik actie is een persoonlijk initiatief van Ds. van Ginhoven geweest, er heeft geen enkel K.R. besluit aan ten grondslag gelegen. Van de aanvraag af moet hem een combinatie van kerk en schoolbrik voor ogen hebben gestaan. Hoewel hij zijn voorganger niet tevens als voorz. van het schoolbestuur was opgevolgd, had hij zich wel met een toegekend erevoorzitterschap verenigd. In nov.1932 meende hij het schoolbestuur reeds met een uitbreiding van 27 leerlingen te kunnen verblijden, wanneer de geplande kerkbrik ook het schoolvervoer uit Noordwolde e.o. zou verzorgen. De gehoopte medewerking van de kant bleef echter uit, omdat het nieuwe schoolhoofd A. Feitsma,

In het voorjaar 1932 overgekomen uit Surhuisterveen te overvolle lokalen vreesde en het bestuur waarschijnlijk terugdeinsde voor mogelijke financiële gevolgen. Niettemin heeft de school dankbaar geprofiteerd van het vergrote leerlingenaanbod, zij het minder dan de gedachte 27 leerlingen, toen de brik eind 1932 ging rijden, eerst voor de kerk en vermoedelijk vrij spoedig daarna ook als schoolbrik. De exploitatie werd geheel gedragen door het particulier initiatief. Velen onder ons zullen zich de lange rit van ruim 2 uur herinneren, die men dagelijks tweemaal moest maken. Ook voor de buitenwacht werd de brik een bekende verschijning op de weg van Steggerda/Vinkega, via Noordwolde, Wilhelminaord en Frederiksoord, naar Nijensleek tot vlak aan de prov. grens en langs 2 openbare scholen. Van daadwerkelijke vijandelijkheden schijnt weinig sprake te zijn geweest, maar wel konden er diverse spotliedjes uit de volksmond worden genoteerd zoals "Rikke tikke tik, daar komt de finne brik, Lyckel is koetsier en Hameka de portier" De bijna legendarische Lyckel was br. L. Dijkstra uit Wilhelminaord, zelf heeft hij destijds voor een bedrag van fl.65,- een onderkomen voor brik en paard getimmerd, terwijl hij als koetsier genoeg nam met een vergoeding van fl'10,- per week incl. onderhoud. De 70 jarige Matthijs Hameka, in feite eerste scriba van onze kerk en op latere leeftijd naar Noordwolde verhuisd, pleegde veelal per fiets het voertuig te begeleiden om toezicht te houden op belhamels binnen en buiten de brik.

Na 4 jaar trouwe dienst is de brik rond de jaarwisseling 1936/37 in onbruik geraakt en vervangen door een bus. Deze, een oude stadsbus uit Haarlem, was Ds. van Ginhoven door de bekende fam. Heule gratis ter beschikking gesteld met een jaarlijkse bijdrage van fl. 100,-. Voordat ze rijklaar was blijkt het schoolbestuur een korte tijd voor eigen rekening een luxe auto te hebben laten rijden.

De bus droeg boven de voorruit het opschrift "De liefde van Christus dringt ons" (2Cor.5:14) en aan de zijkant als embleem een hakbijl dat herinnerend aan de oude "Bijltje"

Zij stond, uit fiscale overwegingen, op naam van de Geref. Evangelisatie van Vledder en kreeg, toen ook Willemsoord en De Blesse in de route werden opgenomen, al spoedig de bijnaam van "het rijdend evangelie". Om de kosten van het voertuig te dekken (hij reed 1 op 3) is getracht overal in het land plaatselijke steuncomité op te richten. Aan dit voornemen kon echter slechts op beperkte schaal uitvoering worden gegeven, daar in het voorjaar 1938 de bus, wegens interne kerkelijke verwickelingen, weer abrupt uit het regionale straatbeeld is verdwenen.

19 Wijk Noordwolde, vervolg

De zich vanuit de kerk van Vledder getroostte inspanning hebben, evenals de extra steun tot stand gekomen voorziening, brik en gebouw, in Noordwolde duidelijk vrucht gedragen. Niet alleen had het plaatselijk zondagschoolwerk en evangelisatiewerk een nieuwe stimulans ontvangen, maar ook vertoonde het eigen kerkelijk leven een krachtige opleving. Vrijwel vanaf de opening van het lokaal werden er zondagavond 's regelmatig kerkdiensten gehouden en was het aantal kerkgangers geleidelijk aan uitgegroeid tot 60/70. Hoewel de geestelijke verzorging sedert 1923 was toevertrouwd aan de kerk van Vledder, stonden de diensten formeel onder verantwoordelijkheid van de kerk van Wolvega die ook trouw de ambtsdragers leverde, beide kerken hadden overigens om de maand, volgens afspraak, de beurtelings taak tot preekvoorziening. Ook het verenigingsleven had zelfstandige ontplooiingskansen gekregen. Naast het bestaande dameskoor was er een knapenvereniging, een J.V. en een M.V. opgericht. Van de laatste is bekend dat zij nauw samenwerkte met de M.V. in Nijensleek, wat betreft de verzorging van naai en breiwerk voor rekening van onze diaconie en t.b.v. de jaarlijkse kledinguitdeling met kerstmis. Niet verheeld kan worden dat de gunstige ontwikkeling te Noordwolde het landelijk aanzien van de kleine kerk van Vledder verder heeft verstrekt. Het tevoren al gebleken vertrouwen in haar expansief beleid werd weerspiegeld door de aanhoudende toestroming, langs particuliere en officiële kerkelijke kanalen, van de benodigde financ. middelen voor evangelisatie en kerkewerk. Uit de opbrengst van de in de geref. kerken gehouden landelijke dankcollecte ter herdenking van de "Afscheiding" van 100 jaar geleden, kreeg onze kerk medio 1935, boven het vigerend bedrag van fl. 1200,- per jaar uit centrale kassen, nog eens niet minder dan fl. 500,- toebedeeld. Tegelijkertijd kwam het comité Schouten-

Grosheide , met een aanvankelijke jaarbijdrage van fl. 300,-- , ook redelijk tegemoet aan ons ingediende steunverzoek voor een hulpprediker te Noordwolde .

Met ingang van 1 maart 1936 is de 26 jarige Henderik van Minnen uit het Friese Boxum aangesteld als part time hulpprediker te Noordwolde , daarnaast zou hij in het begin tijdelijk werkzaam zijn geweest in de kerk van Steenwijk , mede t.b.v. Giethoorn. Hij kwam voor rekening van Vledder en stond hier ook ingeschreven als kerklid, maar moest formeel door Wolvega benoemd worden.

Opgeleid te Kampen ,sprak hem de zielszorg erg aan. Het werk in eigen kring lag hem meer dan de gevraagde kerkuitbouw , het geen vermoedelijk ook de goede samenwerking met Ds.van Ginhoven in de weg stond. Nadat een verwacht beroep uit Beetsterzwaag aan zijn neus was voorbij gegaan , nam hij eind april 1937 vrijwillig ontslag , in Noordwolde een verdrietige kerkgroep achterlatend. Later heeft hij , van dec. 1937 tot zijn emeritaat in 1974 de volgende kerken gediend ,Zalbommel, Oudehorne en Eibergen als predikant. Hij overleed in 1984 , na ondertussen nog ruim 2 jaar werkzaam te zijn geweest in Hemelum. Vooruitlopend op het inmiddels met Wolvega bereikt akkoord over gebiedsoverdracht per 1 jan 1937 , waaraan nog vier meerdere vergaderingen hun goedkeuring moesten geven, kon onze kerk m.i.v. 1 juli 1937 , tegen een door het comité Schouten-Grosheide aanvaardbare vergoeding van fl. 900,-- p.jr. , benoemen cand. Henderik de Wit uit Santpoort, geb. 28 -12 1910 . Deze oud V.U. student , die een confrontatie met Ds. van Ginhoven niet bleek te schuwen, heeft vanaf het begin een verzelfstandiging van de wijk nagestreefd. Beide achten er voor de kerk goede groeikansen aanwezig , de één voor eigen gemeente en de ander waarschijnlijk t.b.v. eigen predikantsplaats, maar hun rivaliserend optreden was weinig tot eer van God en bracht uiteindelijk schade toe aan het werk.

Met enige aarzeling en onder druk van Vledder had Wolvega afstand gedaan van Noordwolde, Vinkega ,en Boyl. In de op maandag 14 dec. 1936 tussen kerken gesloten overeenkomst ,waren de nieuwe kerkgrenzen nauwkeurig omschreven en de wederzijdse verplichtingen, die in het verleden herhaaldelijk tot problemen hadden geleid , duidelijk vastgelegd. Het gebouw te Noordwolde waarop een uitstaande schuld van fl. 1500,-- bleef eigendom van Wolvega , dat ook de vaste lasten zou blijven dragen. Vledder kreeg voor max. 5 jaar het gratis gebruik ervan en recht op aankoop c.q. huurplicht nadien. Voor de overige ,geheel voor rekening van Vledder komende ,uitgaven zou men van Wolvega de opbrengst van 2 jaarlijkse kerkcollectes ontvangen. Wel diende de bijdrage van deze kerk in de kosten van diaconale zorg groot fl. 200,-- in vijf jaar , met fl. 40,-- p.jr. , te worden afgebouwd. Het akkoord bleek echter geen lang leven beschoren te zijn. Ondanks een zekere vrees dat Vledder zijn financiële hand zou overspannen , gaf de cl. Beilen spoedig haar goedkeuring.

Maar de P.S. Drenthe vroeg medio 1937 een nader financieel onderzoek. En inde Friese meerdere vergadering is het zelfs niet meer tot besluitvorming gekomen. Met de komst van cand. de Wit was in Wolvega het verzet tegen gebiedsafstand weer gegroeid. Naast hem had ook br. T de Boer zich een warm voorstander van annulering getoond. Deze wachtmeester der marechaussee te Noordwolde was medio 1936 kerkenraadslid van Vledder geworden en enkele maanden later tevens scriba .

Openlijk kwam de geringe financiële draagkracht en het gebrek aan eensgezindheid van Vledder in discussie. Op maandag 24 jan 1938 werd ,na een door onze kerk gevraagde raadpleging der betrokken kerkleden, definitief beslist om de grenswijziging met directe ingang weer ongedaan te maken. Vledder wenste geen ontkoppeling op termijn. Een grote meerderheid had zich ,tegen zijn verwachting in , voor weder aansluiting bij Wolvega uitgesproken en een vermeende laakbare beïnvloeding zou nog lang de verhitte gemoederen bezig houden.

De emotioneel zwaar geladen losmaking van de wijk Noordwolde uit het Vledderse kerkverband was voor alle partijen frustrerend. Noordwolde zelf was voor een deel ontmanteld.de befaamde busdiensten bleken, evenals het destijds ingestelde en met grote organisatie verantwoordelijkheid toegerust evangelisatiecomité ,waarin cand.de Wit en br. de Boer o.a. ook Ds. van Ginhoven en br L.Dijkstra zitting hadden in eens opgeheven, zulks tegen een in het vooruitzicht gestelde voortzetting in, in de richting van Wolvega. Om institutionele redenen kon de fam. Heule niet met een overname instemmen, alle schriftelijke en persoonlijke pogingen van Ds.Sreefkerk en cand. De Wit ten spijt.

De kerk van Wolvega zag zich , totaal onvoorbereid ,tot directe opnemng van een omvangrijke en verantwoordelijk taak geroepen. Cand. de Wit ,die door onze kerk wegens omstrede praktijken op

staande voet was ontslagen, moest tevens worden overgenomen, deze bracht gelukkig de al eerder gezochte steun van het comité Schouten-Grosheide mee. Hij heeft nog vrij lang het hulp – predikantschap in Noordwolde vervuld, voordat medio 1939 een beroep als predikant te Oude en Nieuwe Bildtzijl afkwam , daarna heeft hij voorts de kerken van Winterswijk en Leeuwarden gediend, tot in 1961 ontheffing uit het ambt werd verkregen. Naast geschaad landelijk aanzien, werd de in opspraak gekomen kerk van Vledder geconfronteerd met een niet onaanzienlijk ledenverlies en een gedeeltelijke derving van externe inkomsten.

20 Verscheurde gemeente

Tijdens de ambtsperiode van Ds. van Ginhoven heeft onze kerk rijke zegeningen maar ook scherpe conflicten gekend. Zijn ijver voor Gods Koninkrijk staat buiten kijf, doch zijn aanpak wekte weerstanden. De door zijn toedoen tot stand gekomen werken droegen vooralsnog weinig bij tot het eigen kerkelijk welzijn. Geleidelijk aan was er een klimaat van slechte verdraagzaamheid ontstaan en bleken onderlinge meningsgeschillen steeds moeilijker oplosbaar. Het stellen van de schuldvraag is weinig zinvol. Wel kan worden geconstateerd dat het geestelijk leven onder zware druk heeft gestaan. Actie riep makkelijk reactie op en kleine zaken hadden vaak grote gevolgen. Illustratief waren, naast de al eerder vermelde problemen, ook de moeilijkheden met de jeugd. Uit vrees voor een toenemende sabbatsontheiliging weigerde de kerkenraad in het najaar van 1936 aan de J.V. het gevraagde gebruik van de consistorie op een andere avond dan die van de zondag. Tegen de verwachting in , stelde daarop het schoolbestuur wel de schoolzolder ter beschikking. Herhaald overleg met vertegenwoordigers van het Drentse afd. bestuur van de Ned. Bond van J.V. op G.G. was nodig om de onderlinge verstandhouding weer in goede banen te leiden. Enkele jaren later moest de jeugd opnieuw tot de orde worden geroepen, toen op een gezamenlijk jaarfeest een samenspraak gehouden en een revue opgevoerd was , welke niet door de beugel kon. Ook de Oranjefeestviering ter gelegenheid van het huwelijk van prinses Juliana in 1937 leverde deining op, omdat de door het burgerlijk gemeentebestuur gevraagde algemene feestavond in onze kerk niet door Ds. van Ginhoven met schriftlezing en gebed was geopend. Erger dan de toenemende kritiek was het feit dat de kerkgang en ook de lust tot deelneming aan het kerkewerk terug liep.

Vooraf na de loskoppeling van de wijk Noordwolde heeft de kerk van Vledder een aantal moeilijke jaren door gemaakt. Naar twee zijden diende stelling te worden gekozen. De toch wel vreemde gang van zaken , die lang niet voor iedereen even duidelijk moet zijn geweest, had het landelijk imago van Vledder ernstig aangetast en de verhouding tot de kerk van Wolvega totaal vertroebeld. De voorlichting , die o.a. het landelijk blad “De Standaard” en diverse regionale kerkbladen ten nadele van Vledder werd gegeven , had hier kwaad bloed gezet , evenals de dubieuze wijze waarop getracht was externe giften t.b.v. onze evangelisatie over te hevelen naar eigen rekening en de plotselinge onverrekenbaarheid van Vledderse tegoeden uit Noorwolde. Voordat br. L. Dijkstra ,als oud-lid van het beheerscomité , er de afgesproken financiële afwikkeling kon regelen , werden onder zijn ogen alle betreffende stukken verbrand. Dit alles leidde tot felle tegenreacties en de wederzijdse indiening door beide kerken bij de betrokken classes van pittige bezwaarschriften. En in Noorwolde zelf was inmiddels al vlug een groep kerkleden ontstaan , die zich m.b.t. het opheffen van de schoolbus bedrogen voelde en aansluiting bij Vledder bleef voorstaan. Omdat de eigen kerkenraad zich te weinig zou hebben ingezet voor behoud van de bus , heerste echter ook binnen onze gemeente grote verwarring en hevige beroering. De verwijten van de kant van het schoolbestuur leidden er uiteindelijk zelfs toe dat Ds. van Ginhoven zijn kinderen van school haalde en een tijd lang naar de openbare school heeft gestuurd tot medio 1941. Helaas ging het van kwaad tot erger.

Op onbehoorlijke en vaak rancuneuze wijze trachtte men elkaar de voet dwars te zetten. Kerkelijke bijdragen werden ingehouden , anonieme dreigbrieven rondgezonden en plannen dienden te worden beraamd om hinderlijke luistervinken van de consistorieramen te weren (grintstort) In weerwil van vroege verzoeningsresultaten werden oude geschillen uit de tijd van “ Bijtje’s ” kerkbrikactie en de op wonderbaarlijke manier tot stand gekomen kerkelijke nieuwbouw weer opgerakeld. Tal van lastergeschriften o.a. dat door bepaalde personen aan de kerkbrik zou zijn

verdiend , vonden hun weg tot ver buiten de gemeente en op een gegeven moment zou de redactie van "De Standaard " hebben laten weten geen berichten over Vledder meer te zullen opnemen. De kerkenraad ging evenmin helemaal vrij uit. De uit eigen kerkdienst wegblijvende leden kregen geen medewerking elders het H.A. mee te vieren en hun kinderen werd verhinderd in Steenwijk catechisatie te volgen. Kerkverlating en overgangen naar de Chr. Geref. Kerk te Steenwijk vonden plaats.

Een absoluut dieptepunt in deze donkerste dagen uit onze kerkhistorie is ongetwijfeld de brief geweest , die een 16 tal kerkleden in febr. 1938 aan de classis Beilen meende te moeten schrijven en waarin onomwonden op drastisch ingrijpen werd aangedrongen en op afzetting van Ds. van Ginhoven werd gezinspeeld. Met deze brief , waarin de kerkenraad slechts een verminkt afschrift mocht ontvangen, zou zelf langs de deur om handtekeningen zijn geleurd. Voor een blij gelovig samenleven was duidelijk in de kerk geen plaats meer en de chaotische tweespalt leek compleet. Nog altijd moet diepe schaamte van al het gebeuren worden kennis genomen. Gelukkig was er soms toch een moment , waarop de Geest vaardig bleek. In een lasterbrief aan de Fam.Heule te Haarlem was een toelichting gegeven op vermeend financieel wanbeheer. Onderzoek bracht aan het licht dat een oud- kerkenraadslid de op zich genomen terugbetaling door de kerk van een particuliere lening niet had uitgevoerd, maar het ter hand gestelde geld enkele jaren met rente uit eigen zak onder zich had gehouden. Na gedane schuldbelijdenis brak in de betreffende kerkenraadsvergadering spontaan een lofprijzing aan de Heer uit. Later heeft de betrokkene de kerk nog vele jaren in het ambt mogen dienen.

De al in mei 1935 ingestelde classicale begeleidingscie. Kreeg het zodanig druk met Vledder, dat zij begin 1938 moest worden uitgebreid , naast Ds. Hekman en Ds. Noorderwier werden tevens Ds. Timmer van Hijken en Ds. Geertsma van Dwingeloo erin opgenomen. Hoewel het bezwaarschrift der 16 uit Vledder niet ontvankelijk kon worden verklaard , was het wel ter consultatie aan de com. in handen gegeven . Ze stelde reeds spoedig vast dat classis niet in staat kon worden geacht de Vledderse problemen op te lossen. Op de bijzondere classisvergadering van 4 mei 1938 werd vervolgens besloten de hangende kwestie over te dragen aan de Part. Synode van Drenthe, die ter zake opnieuw een speciale com. Instelde heeft tenslotte , na vele samensprekingen , geresulteerd in een voorstel tot algemene verzoening. Daarbij was niet een rechtmatige beoordeling van de plaatsgevonden feiten het directe uitgangspunt geweest, maar veeleer gestreefd naar oprechte spijtbetuiging van de persoonlijk begane misstappen. Het merendeel van alle betrokkenen bleek bereid , om Christus wil en om verdere escalatie te voorkomen, de gevraagde verklaring inzake gebrek aan onderlinge waardering en vertrouwen alsmede schuld aan verkeerde voorstelling van zaken , liefdeloze uitdrukkingen en onchristelijk handelen, te ondertekenen en beterschap te beloven. Alleen een harde kern van opposenten bleef zich verzetten tegen handhaving van de status quo en tegen het achterwege laten van openbare schuldbelijdenis. In Gods genade mocht de Geref. Kerk van Vledder met ingang van het jaar 1939 een nieuw begin maken, al zou het nog een hele tijd duren voor alle spanningen waren geweken. De twee com. van toezicht, hebben nog enkele jaren de vinger aan de pols gehouden en bemoeienis met het kerkelijk leven alhier gehad. Ds. van Ginhoven heeft erg geleden onder het gebeurde in zijn gemeente, maar gebroken was hij niet. Ook hem vermoedelijk van hoger hand gedane suggestie om elders opnieuw te beginnen had hij begrepen. Mogelijkheden in die richting werden echter weldra doorkruist door verontrustende politieke ontwikkelingen in de wereld. Met grote ijver en eerlijke toewijding is hij in de benarde oorlogsjaren leiding blijven geven aan het zwaar gehavend bestaan van onze kerk. Uit een diep dal moest deze weer opgetrokken worden en daarvan heeft hij nog de grondslag mogen leggen.

21 Bange oorlogsjaren

In zijn nieuwjaarstoespraak 1939 voor de kerkenraad , vlak na de tot stand gebrachte verzoening, heeft Ds. van Ginhoven de gevoelige verliezen gememoreerd , die de geref. kerk van Vledder geleden had. Het ledental zou met ca. 20 % tot 285 zijn teruggelopen en daarin waren nog 4 gezinnen uit Noordwolde begrepen die, tegen de wens van de classis in , bij Vledder wilden blijven.

Voorts was het kerkelijk leven gedesorganiseerd en dreigde er een financieel debacle . Vertrouwend op Gods beloften , toonde hij zich toch vol goede moed wanneer iedereen ging meewerken aan herstel en de eensgezindheid zou terug keren. Van nieuw aangetreden raad werd een krachtig opbouw verwacht. Naast de twee aangebleven ouderlingen , de br. H.Hofman en T. v. d. Berg , waren de brs. H. Otten en A. Fietsma in het college opgenomen. Eerder was over een kandidaat –stelling van laatstgenoemde , die zich sterk tot jongerenwerk aangetrokken voelde, veel te doen geweest, nu werd hij als symbool van vernieuwing gezien. Bij de diaconie waren de brs. A.Kisjes en I. Dijkstra herkozen en aangevuld met de brs. A.W.Buit en E.Kramer Lzn. Eén der eerste besluiten betrof het definitieve instelling van de al lang verbeide Com. van Beheer , die de financiële problemen zou moeten oplossen. Daar vooralsnog van uit de gemeente weinig mankracht kon worden verkregen, werden de diakenen tijdelijk met dit werk belast. Aan hen werd , als eerste officiële boekhouder van de kerk, toegevoegd br.L.Hofman. Deze pas afgetreden diaken , die ook mede zitting had gehad in het organisatiecomité Noordwolde , was de laatste 3 jaren in de kerkenraad al beheerder van de kerkelijke kas geweest. Samen met de brs. Dijkstra en Kramer heeft hij in de loop van 1939 de moeilijke taak van een rondgang door de gemeente uitgevoerd. Van belang was even eens de heroprichting van de ter ziele geraakte zendingscom. Als aangezochte voorz. slaagde br. Feitsma op korte termijn in de presentatie van een geheel nieuwe com. met de brs. G.H. Buit , J.Mulder , B. Houwer. Spikman, C. Mulder en K. Hofman als mede leden. De begeleiding van het evangelisatiewerk bleef in handen van Ds. van Ginhoven en br. Otten. Zij het op een ruimtelijk beperkter terrein na afsplitsing van Noordwolde e.o. Aan de uitgifte van een eigen kerkelijk evangelisatie maandbladje voor de verspreiding huis aan huis , waarmee de kerkenraad al in het najaar 1938 was akkoord gegaan blijkt echter uiteindelijk geen gevolg te zijn gegeven.

Tegen het hoopvol nieuw begin lijkt de aanhoudende actie van een kleine , sterk geslonken groep malcontenten misplaatst te zijn. Met de kerkenraad had Ds. van Ginhoven afgesproken zich beschikbaar te zullen stellen voor de gevraagde functie van reserve-veldprediker. Onze kerk kon dan een tijdelijke hulpprediker aanstellen. Bij de mobilisatie in sept. 1939 bleek echter dat hij , door toedoen van plaatselijke opposenten , was gepasseerd. Het zelfde zou zich hebben voorgedaan bij vermeende beroepings mogelijkheden, zodat hij tenslotte moest besluiten zijn preken op beroep strikt geheim te houden. Na de in 1940 mislukte pogingen om via de classis alsnog enkele incidentele overgangen naar de kerk van Steenwijk te realiseren, is binnen de gemeente de bewuste tegenwerking gaandeweg verdwenen. Toch heeft het nog tot sept. 1943 geduurd voordat de , op verzoek van P.S. ingestelde commissie van Toezicht kon worden opgeheven en de kerk van Vledder van curatele werd bevrijd. Alle lokale inspanningen ten spijt , bleven voorlopig ook de financiën grote zorgen geven. De hogere organen erkenden de ernstige nood, maar hadden geen middelen om boven de bestaande vaste uitkering fl. 1100,-- extra steun te verschaffen. Leningen waren dus vereist om het evenwicht te handhaven en achterstallige betalingen te beperken. Onderhoud aan gebouwen werd noodgedwongen zwaar verwaarloosd en meermalen waren giften van een zekere N.N. onmisbaar om de pastorie bewoonbaar te houden , de vervangen oude w. c. pot werd hierbij nog wel waardig gekeurd om in het fietsenhok als een kerktoilet dienst te doen. In 1942 viel besluit het honorarium van Ds. van Ginhoven eindelijk eens te brengen op het peil waarop hij destijds, 12 jr geleden , was beroepen. Tegelijk is toen een concentratie van de diverse uitstaande schulden doorgevoerd. Ingegaan werd op het voordelige aanbod van elders woonachtig oud gemeentelid om deze allemaal als eenvormig hypothecair krediet over te nemen groot fl. 4500,-- tegen 3,5 % rente. Dat de eigen inkomsten uit de gemeente sindsdien ook weer stegen , moet de jonge C.v.B deugd hebben gedaan.

De Tweede Wereldoorlog was inmiddels uitgebroken en ons land er bij betrokken. Drenthe heeft in het nationaal verzet tegen de Duitse overheersing een relatief groot aandeel gehad, met de gereformeerden daarin fors vertegenwoordigd. Ofschoon de officiële gedenkboeken weinig over Vledder vermelden , is aan onze gemeente de tijd van onzeker en bang leven zeker niet voorbij gegaan. Het kerkewerk diende voortgang te vinden , ondanks allerlei bedreigingen van de zijde van de bezetter en hun handlangers. Oude interne geschillen raakten op de achtergrond, maar nieuwe

spanningen deden zich gelden. Merkwaardig genoeg is ons daaromtrent in de kerkelijke notulen niet veel bewaard gebleven. Waakzaamheid was geboden, binnen en buiten de gemeente. Slechts randverschijnselen staan vermeld. Het klokluiden werd verboden en het noodzakelijke verduisteren van de consistorie is door J.V. leden uitgevoerd. Van het jeugd en jongerenwerk werden bijzondere catechisatiegroepen gemaakt en de chr. zangvereniging is omgevormd geweest in een evangelisch kerkkoor, waarvan de leden individueel waren benoemd door de kerkenraad. Er heeft ongetwijfeld ook verzet bestaan tegen de opgedrongen en eigen diaconie beconcurrerende winterhulp-acties, evenals tegen de geïntroduceerde arbeidsdienst en de verplichte tewerkstelling in Duitsland. Joden kamp Vledder dienden te worden gesteund en onderduikers te worden ondergebracht en voortgeholpen. Bij herhaling is men ook hier opgeschrikt door wilde razzia's. In de kerk werd regelmatig bidstonden gehouden voor de nood der tijden.

Ds. van Ginhoven had een duidelijke visie op het nationaal socialisme en bracht die van meet af aan ook in zijn preken tot uiting. Al in 1933 wees hij de kerkenraad op de vervolgingswaan bij onze oosterburen. Als "ome Jaap". Is hij voorts tot ver buiten eigen woonplaats zeer nauw betrokken geweest bij het werk van de illegaliteit. Nadat zijn broer reeds in maart 1942 was terechtgesteld, werd hijzelf in de nacht van 28 op 29 juli 1943 door de Sicherheitsdienst van het bed gelicht en overgebracht naar de beruchte Scholtenshuis te Groningen. Ononderbroken is hij er bijna twee etmalen lang verhoord en zwaar mishandeld, om vervolgens eerst in Vught te worden opgesloten en daarna te Scheveningen. Samen met de nagekomen baby (geb. 22 nov. 1943) en, als Jacob Dirk, naar zijn vader vernoemd, heeft mevr. Van Ginhoven haar man nog een keer mogen bezoeken. In verschillende afzonderlijke processen is Ds. van Ginhoven uiteindelijk vier maal ter dood veroordeeld. Op "Dolle Dinsdag" 6 sept 1944, in afwachting van zijn executie en verblijvend in het Huis van Bewaring te Rotterdam, werd hij door een knokploeg, samen met 16 anderen bevrijd. Gedurende de resterende oorlogstijd heeft hij veilig in de omgeving van Delft en Berkel kunnen onderduiken. Geschokt is uiteraard te Vledder gereageerd op zijn arrestatie. De kerkenraad werd onmiddellijk door scriba H. Hofman voor een spoedberaad op 30 juli bijeen geroepen, waar de inmiddels weer tot onderling verkozen br. W. Fledderus tot plaatsverv. Voorz. werd benoemd. Als consulent is spoedig daarna aangewezen de pas kortelings bevestigde jonge Ds. J.H.v.d.Hoeven van Diever, wiens intrede Ds. van Ginhoven op 20 juni nog had bijgewoond. De verwachting omtrent een mogelijke terugkeer van Ds. van Ginhoven naar Vledder waren hier niet hoog gespannen, maar de Heer der Kerk had anders beschikt. "Namens Hem heb ik nog een boodschap te brengen" verklaarde hij later zelf.

22 Bange oorlogsjaren, vervolg

Na de gevangenneming van Ds. van Ginhoven stond de kerkenraad een geenszins gemakkelijke taak te wachten. Veel arbeid diende te worden opgevangen. De pas als ouderling afgetreden br. Fietsma was bereid de catechisaties grotendeels voor zijn rekening te nemen ook als preeklezer te blijven fungeren. Voor de evangelisatie werd, onder voorzitterschap van br. H. Otten, weer een geheel nieuwe commissie benoemd, bestaande uit de brs. K. Hessels, P. Dassen, J.A. vd Heide en L. Hofman. Doordat niet iedereen even welbewust vaderlandslievend was, moest er tevens heel voorzichtig worden te werk gegaan. Van de overgrote meerderheid der gemeente kon overigens worden gezegd dat zij een goede gezindheid en een verheugend hulpbetoon aan de dag legde, opvang van Rotterdamse kinderen, onderdakverschaffing en voedselvoorziening. Met veel eer mogen de namen worden genoemd van de beide verzetslachtoffers uit onze kerkgemeenschap, die vermeld staan op het in 1968 opgerichte herdenkingsmonument aan de Brink te Vledder. De ene is van Jan v.d. Heide, die in 1934 onze kerk had gebouwd. Hij werd eind 1943 gearresteerd en weggevoerd. In het Duitse concentratiekamp Dachau is hij in maart 1945, 32 jaar oud, overleden. De andere betreft de 24 jarige Dirk de Ruiters die op 13 juli 1944 door de beruchte landwacht werd dood geschoten. Zelfs zijn moeder en zuster waren eerder meegenomen en gevangen gezet, toen men hem thuis niet aantroef. Op verzoek van de illegaliteit is voor hem, van 1946 tot 1968, een eenvoudig gedenkteken bij onze kerk opgericht geweest. En te Stadskanaal, waar hij korte tijd bij de

marechaussee had gewerkt , werd in 1984 nog een straat naar hem genoemd. Gelukkig hebben talloze anderen , die de harde hand van de bezetter eveneens aan de lijve hebben gevoeld, deze benauwde jaren mogen overleven. Grote aandacht heeft de consulent Ds v.d. Hoeven aan onze gemeente geschonken. Behalve extra preekbeurten en de gehouden belijdeniscatechisatie , is omvangrijke pastorale zorg verleend en heeft hij tijdens het winterseizoen 1943/44 vrijwel alle kerkenraadsvergaderingen geleid. Hij onderhield ook het officiële contact met het gezin van Ds. van Ginhoven, dat lange tijd elders schijnt te hebben vertoefd. Er is althans een kerkenraad besluit bekend , waarin fl. 10,-- huur per week werd gevraagd voor de gevorderde lege pastorie, minder gewenste gegadigden zouden zelfs zijn gehuisvest. Tevergeefs was met zijn hulp gepoogd om in de ontstane vacature alhier een tijdelijk hulpprediker aan te trekken. Het geformeerde tweetal cand. A.v.d.Berg uit Kampen en cand. M.A.J.v.Putten te Rotterdam , werd tijdens de speciaal belegde gemeenteavond van 19 jan. 1944 afgewezen , dat te zake geen garantie voor extra financiële steun kon worden verkregen heeft daarbij waarschijnlijk een rol gespeeld. Later is wel als evangelist in onze kerk aangesteld dhr. R de Vries uit Steenwijkerwold. De leergeschillen over uitverkiezing en verbondsbelofte , die toen landelijk tot grote kerkelijke verwarring leidden , zijn evenmin onbesproken gebleven. Aanvankelijk waren de leeruitspraken van de Gen.Syn. 1942 hier min of meer voor kennisgeving aangenomen, maar nadat binnen de classis Beilen ook de nodige onrust over de binding was ontstaan kwam de kwestie opnieuw aan de orde. Uitvoerig heeft Ds v.d. Hoeven medio 1944 de problemen toegelicht , de verzoenende doopverklaring van 1905 bleek geen samenbindend element meer. Vooral de schorsing en afzetting van prof.Dr.K.Schilder te Kampen op 14-8-1944 bracht ernstige classicale verdeeldheid , verschillende jonge predikanten kozen zijn zijde. Op de mislukte poging om in de gegeven bange oorlogstijd binnen de kerken een soort Godsvrede , ongedaan making en uitstel van de genomen beslissing tot stand te brengen , volgden vrijmaking van de voorgeschreven leerbinding , eerst te Hijken Ds. L.L. v.Vliet in 8-12-1944. En daarna Ds J H.v.d.Hoeven van Diever op 6-9-1945.

De inmiddels te Nijensleek teruggekeerde Ds. van Ginhoven heeft in de zaak Diever nog een Werkzaam aandeel gehad. Na al op 15 aug. het classis-scribaat te hebben overgenomen van de bezwaarde Ds. v.d.Hoeven min of meer laten doorschemeren dat een dubbelbesluit met Dwingeloo hem liever zou zijn geweest. Zou hij in de kerkenraad van de nimmer uit Duitse gevangenschap teruggekeerde Ds.Geertsma meer vertrouwen hebben gehad? In onze kerk heeft de kerkstrijd in ieder geval geen nieuwe verdeeldheid gebracht en kon de pas moeizaam herstelde onderlinge band gehandhaafd blijven. Voorzover bekend heeft in die dagen slechts een jeugdige en kort voordien ingekomen gezin zich aan de kerkgemeenschap onttrokken , die bij Ds v.d.Hoeven belijdenis hadden gedaan, nadat de vader als leider van de plaatselijke distributiedienst was ontslagen en een gevangenschap vol ontbering had moeten doormaken.

Na de oorlog leken er in de samenleving grote veranderingen op til te zijn. Vanuit een soort vrijheidsdrang was duidelijk activisme ontsproten, dat zich in geestelijk opzicht nieuwe wegen wilde banen. De oude toestand van voor de oorlog met zijn hokjesgeest mocht beslist niet terugkeren en de scheidsmuren moesten worden doorbroken. Gelukkig heeft toen de kerk , en met haar ver weg de meeste christelijke organisaties op maatschappelijk en politiek terrein, voldoende weerstand aan de doorbraakgedachte kunnen bieden. Met een open oog en gesterkt door een verheugend gemeentelijk meewerken, heeft Ds. van Ginhoven hier zijn arbeid eind mei 1945 weer hervat. Het gezin was een warm onthaal ten deel gevallen in de grondige door de gemeente opgeknapte pastorie. De een maand eerder al door de kerkenraad van de kansel gedane oproep tot schoonmaak en herinrichting was niet zonder resultaat gebleven en met grote dank is de naam genoteerd van br. J.Bennen , die tijdens de ontruiming al de zorg voor de inboedel op zich had genomen.

Op woensdagavond 6 juni mocht de kerkenraad in zijn midden de eigen predikant welkom heten en op zondag 10 juni is deze voor het eerst weer in de kerk te Nijensleek voorgegaan, waar bij door br. W.Fledderus namens de gemeente hartelijk is toegesproken.

Hoewel de raad had besloten evangelist de Vries zijn werk in het Nijenslekerveld voorlopig te laten voortzetten was Ds. v. Ginhoven op 13 juni ook present op de vergadering van de tijdens zijn gevangenschap ingestelde evangelisatie commissie. Waarin br. R.Oost was benoemd in de vacature van

br. A.J.v.d.Heide en waar br.A.Feitsma adviseur van was geworden. En 14 dagen later leidde hij weer de Vledderse afvaardiging naar de vergadering van de classis te Dwingeloo, waar hem spoedig, zoals gemeld, het scribaat en een belangrijke taak bij de afwikkeling van de kerkstrijd werd toebedeeld. Hierop volgde begin 1946 nog zijn 1^e classicale afvaardiging naar de P.S. Drenthe.

Niet onopgemerkt mag tenslotte nog blijven zijn ijver binnen het kerkelijk leven voor een Ontspanning 's program, waarvan de pogingen tot oprichting van een padvinderij en een Chris. reciteerclub getuigen. Het is hartverwarmend te constateren hoezeer in kerk en classis de onderlinge verstandhouding t.o.v. vroeger was verbeterd.

Toch hield Ds. van Ginhoven vast aan zijn reeds voor de oorlog genomen besluit om, door de Heer geleid, elders een ambtsuitoefening in Zijn dienst te zoeken. Met instemming van de kerkenraad mocht hij in 1946 twee zondagen per maand uit beroep gaan preken. In augustus van dat jaar leidde dit tot een 2-tal beroepen, resp. uit Lintschoten en Westervoort. De aanneming naar laatstgenoemde plaats maakte een einde aan een ambtsbediening van ruim 16 jaar, waarin kerk en predikant veel hadden meegemaakt. God had hen, naar beider zeggen, ook rijke ervaring gegeven en men mocht als vrienden scheiden.

23 Vacante gemeente

Het op korte termijn gerealiseerde vertrek van Ds. van Ginhoven naar Westervoort is, voor hem zowel als onze kerk, een snelle overgang geweest. Aan het op 3 sept 1946 aangenomen beroep was een dag later de vereiste classicale approbatie verleend en meteen in die kring al hartelijk afscheid van de betrokkene genomen. Na in een speciale dienst op zondag 3 nov. waar behalve College van B en W, de N.H. kerk en alle classicale kerken, ook de kerk van Steenwijk en de wijkraad Noordwolde waren uitgenodigd, de band met de kerk alhier te hebben losgemaakt, werd vervolgens op donderdag 7 nov. 1946 verhuisd. Een toon van weemoed zal bij dit vertrek zeker niet hebben ontbroken, want nog altijd kan men dankbare herinneringen horen over de ongekend grote sociale bewogenheid van met de slechts weinig geëmancipeerde maatschappelijke onderlaag der bevolking, met name in het Nijenslekerveld. Van 17 nov. 1946 tot aan zijn emeritaat op 1 sept 1968 heeft hij zijn tweede gemeente in het ambt mogen dienen. Ruim 4 jaar is hij daarna de kerk van Medenblik nog als hulpprediker van dienst geweest, om zijn loopbaan vervolgens af te sluiten met een bejaardenpastoraat in het tehuis "Goede Ree" te Den Helder.

Aldaar is Ds. van Ginhoven in 1975 op 73 jarige leeftijd overleden.

Naar algemeen gevoelen, diende de ontstane vacature te Nijensleek zo kort mogelijk te worden gehouden, ook bestond een zekere voorkeur voor een predikant met enige ervaring. Op kerkelijk Terrein was veel werk aan de winkel en men wilde na de oorlog weer begonnen arbeid weinig schade doen ondervinden. Zonder in te gaan op het ontvangen aansluitend opvolgingsaanbod van de Toentertijd niet onvermaarde cand. J. H. Zelle uit Leeuwarden, had de kerkenraad reeds op 9 okt. 1946 een beroepingscommissie ingesteld, bestaande uit A.Feitsma, J.Sinkgraven en G.J.Gerrits. De financiële positie van de kerk, die in het verleden vaak een belemmering vormde, scheen bovendien ineens sterk te zijn verbeterd. Over 1945 had de jaarrekening, opgesteld door diaken Jac.van Nijen, immers een ongekend overschot te zien gegeven. De inkomsten fl. 7432,09 hadden de uitgaven fl. 3856,88 met 100% overtroffen. Spoedig bleek echter dat, vanwege de nationale geldsanering, niet vrij over de overvloedige geldmiddelen kon worden beschikt en de beoogde schuldaflossing vooreerst een vrome wens zou blijven. Doordat van overheidswege een tijdelijk vastlegging bij de bank was geëist en de hypotheekhouders geen terugbetaling in geblokkeerde saldi wenste, heeft het nog tot sept 1948 geduurd voordat onze kerk, voor het eerst in haar bestaan, echt schuldvrij worden genoemd. Dit betekende overigens geenszins dat zij, om de exploitatie sluitend te houden, in de toekomst ook omvangrijke externe steun uit centrale kassen kon missen. Door tal van omstandigheden is de Geref. Kerk van Vledder toen toch ruim anderhalf jaar vacant geweest. De leiding van de kerkenraad heeft gedurende de hele periode weer in handen gelegen van de Bejaarde br. W. Fledderus, terwijl aanvankelijk Ds. E. J. Nijhuis, de jonge en pas kort tevoren bevestigde predikant van Diever, als consulent optrad. Teneinde een huisvestingsvordering te voor-

komen, heeft de leegstaande pastorie een tijd lang voorzien in de behoefte aan woonruimte van kerkleden, achtereenvolgens de gezinnen van P.Fledderus Wzn. en K.Hessels.

In de tussentijd blijkt door de kerkenraad veel werk te zijn verzet, met name door br. Fietsma. Afgezien van het scribaat, de bezigheden met zending en evangelisatie en het beroepingswerk. Was hij belast met de preekvoorziening, het preeklezen en de catechisatie, naderhand kwam Nog de correspondentie met de plaatselijke militairen in Ned. Indië bij. Grote zorg baarde de toenemende losbandigheid van de jeugd, niet allen bij eigen jongeren maar ook m.b.t. het evangelisatiewerk. Het laatste had belangrijke uitbreiding ondergaan vanwege de door prov. Dep. aan onze kerk opgedragen belangenbehartiging van in het kamp Vledder opgenomen NSB-kinderen van gereformeerde origine. Al door Ds. van Ginhoven was daartoe opnieuw zondagschoolwerk opgezet te Vledderveen. Zijn vertrek en de veelvuldige ziekte van de oude ervaren evangelisatie – manager Hm. Otten die toen op 74 jarige leeftijd definitief afscheid nam, mocht hij hier als zodanig 52 actieve jaren kennen, dreigde veel arbeid verloren te gaan. Getracht werd enige steun te krijgen van de toenmalige hulpprediker J.H.Baas uit Noordwolde, doch dat zou weinig resultaat hebben gehad. Het waren dan ook vooral de leiders en medewerkers in de Evangelisatie die het club en schoolwerk met in totaal 90 deelnemers gaande hielden. De namen van o.a. de brs. G. Gerrits, A. R. Meinsma, Chr. vd Heide, H.Kisjes en K & H & J. Hessels mogen in dit verband worden genoemd, evenals de dames B.T.Groen en A vd Berg. Van totaal andere aard is de bemoeienis met het kerkorgel geweest. De vervanging van het geschonken huisorgel, dat al vrij vlug de plaats van het in 1934, na kerkelijke herbouw, geïnstalleerde slechte Franse orgel moest innemen, had van meet af aan op de lat gestaan. Na de oorlog kreeg het project hoge prioriteit, zelf boven een verlangde doven telefoon. En in de zomer van 1947 ging de kerkenraad akkoord met de aankoop van een 3-spels orgel voorzien van resonantiekast en elektromotor, te leveren door de fa. Kuyf uit Dedemsvaart met 10 jaren garantie en tegen een prijs van fl. 1175, -- contant. Dit bedrag kwam uit het orgelfonds groot fl. 620,-- en het rest bedrag uit de kerkkas. In weerwil van de wens der evangelisatie werkers tot Onderbrengen in het gebouw Andreas Verleur, verhuisde het oude orgel naar de consistorie, wel kreeg men daar 3 jaar later medewerking tot aanschaf van een eigen orgeltje ad. fl. 109,--.

Niet onvermeld blijft ook het geïntensiveerde contact met de Ned.Herv.Kerk te Vledder, alle voetangels en klemmen ten spijt. Enerzijds werd van de kant de geref. evangelisatie arbeid onder hun geboortelieden met lede ogen aanzien en had de ontplooidde activiteit in Vledderveen bij evangelist van Rheenen, die dat gebied als zijn exclusief werkdomen beschouwde, een zekere misnoegen gewekt. Anderzijds was de behoefte aan medegebruik van ons gebouw Andreas Verleur voor hun kerkewerk in het Nijenslekerveld. Hieraan had onze kerkenraad stringente voorwaarden verbonden, er mochten geen ambtelijke verrichtingen plaats vinden en geen catechisaties worden gehouden. Over deze zaken is in die dagendruk gecorrespondeerd, vooral toen t.a.v. een gelijksoortig verzoek van Ds. de Vries uit Steenwijk van Chr. Geref. .Kerk een ander beleid te worden doorgevoerd. Ondanks de, op gevraagde advies, door eigen classis voorgestane soepele houding, bleef het standpunt gehandhaafd. Men wilde wel samenwerking maar geen kerkelijke samenleving en wees op voorhand elke volkskerkgedachte af. Om de zelfde reden kon evenmin medewerking worden verleend aan een voorgestelde interkerkelijk kerstactie t.b.v. de militairen in Oost Indië en diende er iets afzonderlijk te worden gedaan. Toch scheen er langzamerhand een betere onderlinge verhouding te groeien. Ds.Speelman van Vledder blijkt onzerzijds veel meer te zijn gewaardeerd dan zijn voorganger Ds. Brouwer. Hij mocht in 1948 in de kerk te Nijensleek de gemeenschappelijke herdenkingsdienst voor de bevrijding leiden en heeft datzelfde jaar op onze evangelisatie-avond, na de film "Evangelie en de Wereld" gesproken over "Kerk en Wereld". Door de contacten is een eerste stap gezet op de weg naar een wederzijds vertrouwensbasis, waarop latere generaties, met vallen en opstaan in Gods gunst hebben mogen voortbouwen.

24 Beroep van verre

Het beroepingswerk van de Geref. kerk van Vledder was in 't najaar 1946 met voortvarendheid ter Hand genomen, maar kreeg helaas met tegenslag te kampen. Reeds op 19 dec. van dat jaar werd de

In Smilde geboren Ds.H.Veenstra uit Colijnsplaat beroepen . Deze had niet de vrijmoedigheid naar Hier over te komen. Er volgden nog een aantal beroepen o.a.

Ds.G.Tom uit Westzaam, Ds. J.Voerman uit Joure , cand. W Wieringa uit Apeldoorn .Het was Ds.K.Geerts van Drijber , die hier het beroepingwerk een verrassende wending gaf. Hij adviseerde Onze kerk overleg te plegen met een zekere kandidaat D. Bergsma uit Argentinië , welke belangstelling zou hebben voor terug keer naar Nederland. Vooraf zijn over de betrokkene op ruime schaal informaties ingewonnen , aangezien een persoonlijk bezoek uiteraard niet mogelijk was. Het waren vooral de verkregen gunstige inlichtingen van prof.Dr. J.Ridderbos te Kampen en van Ds. A.Sonneveld te Buenos Aires , die er toe leidden dat eind aug. 1947 cand.Bergsma alhier werd beroepen. Diens ca. 2 maanden later ontvangen bericht van aanvaarding in principe bevatte evenwel enig voorbehoud , dat eerst moest worden opgelost voordat van een definitieve beslissing sprake kon zijn. Pas op 30 mei 1948 , bij zijn bevestiging , door Ds.C.J.Hekman van Boornbergum en zijn intrede over vervulde blijdschap op grond van Goddelijke liefde , n.a.v. Joh.15: 9-11, kwam aan de vrij langdurige predikantsvacature in Nijensleek weer een einde.

Kandidaat Douwe Bergsma werd op 8 aug 1901 in Boornbergum geboren. Mede als gevolg van moeilijkheden, voortvloeiende uit bepaalde antimilitaristische gevoelens , zou het echtpaar Bergsma Ferwerda reeds voor de Tweede Wereldoorlog zijn uitgeweken naar Zuid Amerika. Had toen een toevluchtoord gevonden bij de gereformeerde bevolkingsgroep in Argentinië.

Al rond de laatste eeuwwisseling was daar een afzonderlijke emigranten-gemeenschap ontstaan van boeren van Nederlandse en Zuid-Afrikaanse komaf, met ook een eigen kerkelijke organisatie.

Vooraf door toedoen van het uit Brouwershaven overgekomen jeugdig schoolhoofd A.C.Sonneveldt waren de twee oorspronkelijke kerken van Buenos Aires en Tres Arroyo in de loop der jaren zelfs uitgegroeid tot een 8 tal gemeenten , die samen met de 6 kerken in Brazilië de classis Buenos Aires vormden , tot 1962 ressorterend onder P.S.Zuid-Holland. Binnen deze Argentijnse kring blijkt het echtpaar Bergsma op velerlei terrein goed te hebben gefunctioneerd .In ons land was ondertussen de weg tot terugkeer geëffend. Met bemiddeling van de oud-minister van Justitie Dr.J.Donner had Ds.Geerds van Drijber in Den Haag op het toenmalige ministerie van Oorlog alle eventuele bezwaren uit de weg kunnen ruimen. En binnen de classis had hij een aflossings-garantieregeling voor de door onze kerk aan te gane lening, om de kosten van overtocht (ruim fl.2000,--) te betalen, weten te treffen, feitelijk betekende dit een tijdelijke verhoging met fl. 200,-- per jaar van de , als hulpbehoevende kerk, toch de benodigde externe steun. Een laatste hindernis bleek tenslotte de vertraagde bootreis te zijn. Doordat de fam. Bergsma pas op 5 mei 1948 te Rotterdam aankwam moest het aanvankelijk tegen 26 april geplande peremptoir examen in de classis Beilen worden uitgesteld. Gelukkig kon dit op de bijzondere samenkomst van 19 mei met als proefpreek Fil.1:6 alsnog tijdig en met gunstig gevolg worden afgelegd. Op doorreis naar het stamland Boornbergum, had inmiddels in de loop van 6 mei al een ontvangst door de kerkenraad en een eerste vluchtige kennismaking met Nijensleek plaats gevonden, waar de onder het toezien oog van een speciaal ingestelde K.R.-commissie opgeknapte pastorie op de intrek van de nieuwe bewoners met hun 9 jarige zoon stond te wachten.

“God heeft onze gebeden verhoord en u van ver naar hier gebracht “waren de woorden, waarmee Wnd.preases W.Fledderus in de K.R. vergadering van 9 juni 1948 de kerkleiding overdroeg aan Ds. Bergsma. Hij wenste hem kracht en zegen bij zijn werk toe, en “bekwaming door Gods Geest” zelf meende hij , 70 jarige leeftijd, op het zelfde moment zijn verlengd K.R. mandaat te moeten neerleggen. In zijn antwoord sprak Ds. Bergsma als overtuiging uit , dat “wanneer God roept, Hij Ook kracht geeft”. Hij hoopte op goede samenwerking en vroeg om voortdurend gebed van de gemeente. Van br. Fledderus werd afscheid genomen na een lange staat van dienst, er gingen stemmen op om hem erelid te maken, wat hij zelf resoluut van de hand wees. Op 1 maart 1950 overleden , is hij 5 dagen later in Vledder begraven. Bovenstaande uitspraken zijn openlijke uitingen van geloofsvertrouwen, in bijna alle kerkelijke jaarverslagen tijdens de ambtsperiode van Ds. Bergsma zijn ze , tot “eer en dank aan God “, terug te vinden. In hem had onze kerk toch een herder en leraar ontvangen met ervaring, welke de kudde goed heeft gedaan. Een gezonde oecumenische gezindheid deed hem voorts veel aandacht schenken aan het jeugd en evangelisatiewerk , zoals we

nader zullen zien. Wel was het een zware start die de kerkenraad hier van Ds. Bergsma vroeg. Voor de op 13 juni te houden H.A. viering 2 weken na zijn intrede diende hij alle moeilijke gevallen te bezoeken. Trouw en nauwgezet heeft hij hier steeds zijn arbeid verricht, incl. de bijeenkomsten in Andreas Verleur, vaak 3 keer preken op zondag, daarin krachtig gesteund door zijn echtgenote. Van alle vergaderingen van de kerkenraad is er slechts één verzuimd. Van belang is ook zijn streven geweest om in de kerkenraad, tal van zaken te delegeren aan speciale commissies met o.a. doventelefoon, nieuwe beter psalmborden en naamswijziging van de kerk i.v.m. postbestellingen. De nodige voorzichtigheid werd overigens betracht met liturgische vernieuwingen in de eredienst. Terwijl het gebruik van de nieuwe NBG Bijbelvertaling 1951 pas in de loop van 1953 geleidelijk werd ingevoerd, blijkt een aantal jaren later het zingen uit de uitgebreide nieuwe bundel van 119 gezangen Nog lange tijd te zijn beperkt gebleven tot een soort oefening voor de dienst.

25 Achteruitgang

Alvorens de ontwikkeling van het kerkelijk leven in onze gemeente gedurende de ambtsperiode van Ds. Bergsma verder te beschouwen, dient eerst een mededeling over hem in de voorafgaande artikel worden rechtgezet. Uit een naderhand met de thans hoogbejaarde predikant gevoerd gesprek is namelijk gebleken dat zijn uitwijking, voor de laatste wereldoorlog, naar Argentinië enkel en alleen was ingegeven door de toen bestaande grote overschot aan a.s. predikanten in onze kerken, ca. 120 kandidaten konden moeilijk een plaats vinden, alle inspanningen van het comité "Overvloed van werk en werkkrachten" ten spijt. In Zuid Amerika hoopt de ondertussen gehuwde kand. Bergsma meer kans van slagen te hebben. Hij kwam echter bedrogen uit en heeft zich daar aanvankelijk, bij een spoedig door de oorlog totaal ontworpen wereldeconomie, een moeizaam en voor het gezin zeer armoedig bestaan moeten verwerven, met uiteenlopende activiteiten in de agrarische sector. Pas tijdens de oorlog zou hem, ten onrechte, het stempel van anti-militaris zijn opgedrukt, toen hij meende geen gehoor te behoeven te geven aan de sterke aandrang van officiële Nederlandse zijde daar te lande op landgenoten, om zich als militair beschikbaar te stellen voor de mede bevrijding van het vaderland (Prinses Irene-brigade). Op grond van zowel zijn leeftijd als zijn status van theologisch kand. achtte hij zich gerechtigd de dienstoproep te negeren. Het groot ongenoegen van onze ambassade te Buenos Aires, dat hij zich daarmee op de hals haalde en dat leidde tot plaatsing op een zwarte lijst, is later bij zijn terugkeer in Nederland, zoals vermeld, niet langer erkend verklaard. Uiteindelijk had hij direct na de oorlog te Tres Arroyo een bevoegde werkkring als theoloog gevonden, mede dank zij het langdurig thuisverlof van de leenpredikant Ds. Pott uit Noord Amerika. Voorts zal vermoedelijk wel onopgehelderd blijven hoe onze kerk gunstige Informatie over de betrokkene heeft kunnen ontvangen van prof. Ridderbos uit Kampen. Niet bij hem maar aan de V.U. te Amsterdam had hij zijn opleiding genoten. Over zijn verkrijging op 47 jarige leeftijd van een volwaardige predikantsplaats in Nijensleek Ds. Bergsma nog altijd dankbaar gestemd. Vanaf het begin heeft men zich hier thuis gevoeld. Toch stond de Geref. Kerk van Nijensleek, met haar nieuwe predikant, geen gemakkelijke tijd te wachten. De naamswijziging, van Vledder naar Nijensleek, had eind 1950, met acceptatie door de Hoge overheid via medewerking van Dr. J. Donner in Den Haag, eindelijk zijn beslag gekregen. Maar tegelijk dienden zich ernstige tekenen van verval aan. Veel jongeren vertrokken bij onvoldoende arbeidsperspectief, emigratie, naar opkomende industrie gebieden en door sanering In deze ietwat achtergebleven oud-agrarische streek en ruilverkavelingen. Ook de verschuiving van maatschappelijke opvattingen speelde een rol, kerkelijke banden werden lossier, tucht, ontzegging van het H.A. en een tragere doopbehoefte, soms meer dan 4 weken na de geboorte. Ook door de classicale kerkvisitatoren werd hierop druk uit geoefend beter te handhaven. Terwijl bij de komst van Ds. Bergsma het aantal leden van onze kerk nog 262 had bedragen en op 1 jan 1951 zelfs een hoogte punt van 283 had bereikt, blijkt dit in de jaren daarna vrijwel voortdurend te zijn gedaald, tot 177 bij zijn emeritaat in het najaar van 1966. De nog sterkere teruggang van het in deze cijfers begrepen doopleden, van 150 tot 66, is veelzeggend. Tegenover de oprichting van een nieuwe vrouwenvereniging in het Nijenslekerveld stonden de

mislukte poging tot het vormen van een mannenvereniging. De uit nood geboren samenwerking van J.V. en M.V. bleek geen lang leven beschoren .

Vrijmoedig werd de vraagde principiële medewerking aan de door de burgerlijke gemeente Havelte en Vledder voorgenomen aantrekking van een maatschappelijk werkster toegezegd, maar vast staat dat een 2-tal jaren later zeer actief is deel genomen aan het werk van een lokale stichting voor gezinsverzorging , daarnaast onderhield de diaconie nauwe contacten met het naderhand in leven geroepen classicaal Geref. Maatschappelijk werk. Dat onze kerkelijke gemeenschap bij alle wikken en wegen in staat was een vredig beeld te laten zien, was voornamelijk te danken aan Ds.Bergsma. Hij kende eigen beperktheden , doch door zijn grote pastorale zorg en zijn gemoedelijk en soepel optreden wist hij zich van een noodzakelijk algemeen vertrouwen in de gemeente te verzekeren. Veelvuldig heeft men hem , vaak samen met zijn echtgenote de gemeente in zien trekken.

Dat de achteruitgang ook nieuwe financiële problemen schiep, hoeft geen betoog, al waren de zorgen dienaangaande minder groot dan in het verleden. Het laatste vloeide voort uit de praktische regeling , welke met de prov. Deputaten v. Hulpbehoevende kerken was getroffen. Dit zag nauwlettend toe op de honorering van predikanten overeenkomstig synodale richtlijnen en bracht in principe kerkelijke tekorten, wanneer de gemiddelde vaste bijdragen der kerkleden niet beneden een bepaald limiet lagen en ook de begroting hun goedkeuring kon wegdragen, ten laste van centrale kassen. Herhaalde malen is onderling overleg gevoerd. In februari 1955 zijn de deputaten zelfs op de jaarvergadering van de gemeente verschenen om de leden , persoonlijk op te wekken hun kerkelijke bijdrage te verhogen. Enerzijds was duidelijk dat de sterke stijging der steunuitkeringen (ca.2500,--) per jaar niet kon blijven doorgaan, maar anderzijds had men hier te maken met toch al hoge aanvullende bedragen die verscheidene noodzakelijke materiele voorzieningen aanhoudend werden gevraagd. Tegen de achtergrond van de geschetste enigszins mistroostige ontwikkeling lijkt de aandacht , die men op 't laatste moment aan het 60 jaar bestaan v.d. kerk wilde schenken , verklaarbaar. Op vrijdagavond 29 jan 19654 is dit feit onder grote opkomst , bij winterweer maar in een feestelijke versierde kerk , herdacht in aanwezigheid van tal van genodigden en met gloedvolle inleiding van Ds.Bergsma en de herkozen scriba Feitsma. Dank aan God voor Zijn onverdiende genadige zorg in het verleden en vertrouwen op Zijn verdere leiding en onmisbare zegen voor de toekomst , vormden de verholten grondtonen.

26 Getrouwe voortgang

Ondanks de aanhoudende en verontrustende daling van het leden tal blijkt de Geref. kerk van Nijensleek tijdens de ambtsperiode van Ds.Bergsma niet bij de pakken te zijn gaan neerzitten. In vol vertrouwen op de Heer der Kerk bleef men in geestelijk en materieel opzicht de hand aan de ploeg slaan, alle teleurstellingen en tegenslagen ten spijt. Duidelijk wordt dit o.a. geïllustreerd door de uitvoering van een zeer omvangrijk onderhoudsprogram voor de ondertussen schuldvrij geworden eigendommen en door het aanbrengen van tal van aanvullende voorzieningen. Nadat de aanschaf van een ander orgel in de kerk, de bestrijding van houtworm op de galerij , de installatie van een doventelefoon , de aansluiting van de pastorie op het telefoonnet en de plaatsing van 2 kachels in consistorie en Andreas Verleu alle kortelings hun beslag hadden gekregen , lijkt in de loop van 1953 (storm-teistering) een meerjarig renovatieplan van start te zijn gegaan. Behalve algemeen schilderwerk , diende van de pastorie de dakbedekking geheel te worden vervangen en werd bovendien de keuken vernieuwd op zolder een badkamer gemaakt. De kerk kreeg , na herstel van de klokkentoren en fietsenstalling , eveneens een grondige verfbeurt. Preekstoel en voorgestoelte werden gemoderniseerd en alle banken kregen voetsteunen en er werd een nieuwe W.C. gemaakt naar de eisen des tijds. Rond de kerk werden tevens de eerste parkeervoorzieningen getroffen. Een deel van de werkzaamheden is, voorzover mogelijk, door gemeenteleden zelf uitgevoerd. Met name is vastgelegd hoe br. H.Post het schilderen van het gebouw Andreas Verleu volledig zelf had verzorgd en hoe kleine Hansje Dijkstra de nieuwe orgelbank had gemaakt. De consistorie was mee opgeknapt door de vrouwenvereniging, terwijl door toedoen

van oud kerklid zr. B.Groen de hand kon worden gelegd op een 15 tal zeer bruikbare stoelen met armleuning á fl. 2,50 per stuk uit de openbare leeszaal van Veendam. Tevens zijn er voor de koster ook de nodige materialen aangeschaft , ladder stofzuiger e.d. met dit laatste was vooral de toenmalige koster Joh. Paalman gediend. Hij was in 1953 de naar Canada vertrokken br. J.C.de Boer als zodanig opgevolgd, die de betreffende werkzaamheden 2 jaar eerder had overgenomen, nadat ze voordien lange tijd voor rekening van de gebr. Hessels waren gekomen.

Dat er ook sprake was van grote offervaardigheid bij de gemeente , mag evenmin onvermeld blijven. Vaak waren de kosten , welke vanwege het strenge budget-toezicht van hogerhand moeilijk onder de lopende kerkbegroting konden worden gebracht en die dan meestal via speciale rondgangen moesten worden gedekt. Zo werd voor kerk schilderen alleen een bedrag van niet minder dan fl.2762,-- opgehaald. De Deputaten Hulpbeh. Kerken hadden door hun nieuwe regeling enerzijds de verzorging van het predikantstraktement veilig gesteld, maar zagen anderzijds de , ten hunne laste komende , al maar oplopende tekorten van de kerk van Nijensleek toch met lede ogen aan. De benodigde aanvulling op onze begroting steeg van fl. 2480,-- in 1955 tot 8140,-- in 1965. Het verkregen recht op steun werd ons niet ontzegd, doch het voorgeschreven peil aan eigen vaste bijdragen ging regelmatig omhoog, van fl.30,-- tot al gauw fl. 50,-- per lid. Bijna jaarlijks kwam de commissie ad hoc tot verhoging van het kerkgeld in de kerkenraad aan de orde. Boekhouder Bathe de Boer Wzn. Die op 1 jan 1947 br. Jac.v.Nijen in deze functie was opgevolgd moest inkomsten en uitgaven nauwgezet bewaken. Met de ontdekking dat kerk en pastorie zwaar onderverzekerd waren heeft hij de gemeente misschien voor een ramp bewaard. De totale verzekerde waarde van ruim fl. 25000,--in 1950 aan kerkelijke gebouwen en inrichting is toen drastisch verhoogd tot fl.120000 in 1960 en fl. 185000,-- in 1964.

Mede uit financiële overwegingen was onder tussen een 2 tal kostbare voorzieningen , die in de gemeente hoog genoteerd stonden, voortdurend uitgesteld. Het betrof de verwarming en de muzikale begeleiding in de kerk. Pas nadat eerst nog een houten garage voor de in 1961 door Ds. Bergsma aangeschafte auto was gebouwd, kregen de nodige aandacht. Het verwarmingsprobleem vond uiteindelijk in 1966 , met de aanschaf van 5 kachels aangesloten op het jonge aardgasnet, zijn bevredigende oplossing. Veel moeizamer was echter de weg met het oude in 1947 ,onder 10 jaar garantie , aangekocht orgel. De ingebouwde elektromotor had na 2 jaar al moeten vervangen en de leverancier was nadien failliet gegaan. Restauratie werd vanwege de hoge kosten afgeraden, maar klagende organisten en slechte kerkzang maakten de toestand hoe langer hoe meer onhoudbaar. Opvallend is ook het verloop onder de organisten in die tijd. Na het overlijden van br. v.d.Pol in 1956, Jaap Bennen aanvankelijk nog als organist aangebleven. Later blijkt het orgel tal van wisselende bespelers te hebben gekend, namen van o.a. J.Bolding ,v.d.Steen,Jan Kisjes, Meint Sinkgraven, Roelof Kok , Ulco Bergsma , Willy de Boer en Alie Winters worden genoemd.

Naast het opnieuw in leven geroepen orgelfonds werd in 1959 , op initiatief van Jan Kisjes , door de jeugd een wekelijks inzameling gestart. Toch zou het nog 5 jaar duren voordat tot daadwerkelijke actie kon worden overgegaan. De overweging om een elektronisch orgel aan te kopen riep toen veel weerstand op. Op 6 okt. werd een voorlichtingsbijeenkomst belegd , onder aanwezigheid van een deskundige heer Teule uit Heerenveen. Deze wist de balans geheel ten gunste van een ander pijporgel te doen omslaan en met zijn medewerking is vervolgens , na een nieuwe offergang door de gemeente, in 't voorjaar 1965 bij de Fa. Fonteyn en Gaal te Amsterdam voor een bedrag van fl. 8600 een dergelijk orgel , met 8 onderscheiden stemmen gekocht. Dit 100 jaar oude orgel werd , zoals later bleek, door een zekere Vermeulen gebouwd en werd op vrijdag 21 mei 1965 feestelijk in gebruik genomen. Tot groot genoegen der gemeente en met veel vreugde is het hier sindsdien bespeeld. Enkele jaren geleden bij een groot onderhoud een uitbreiding geweest met een 9^e de fagotstem, dit was mogelijk door een grote schenking (fl. 25000,--). De toegang tot het orgel was in het begin slechts voorbehouden aan 3 organisten, terwijl de deur naar de consistorie werd voorzien van een stevig slot om illegaal gebruik te voorkomen.

27 Uitwijkende jeugd

In grote getrouwheid is o.l.v. Ds.Bergsma getracht het tij van kerkelijke teruggang te keren en , in zo goed mogelijke harmonie ,om te zetten in een hernieuwde opleving. Het vasthouden van de jeugd en het animeren van rand- en buitenkerkelijken waren belangrijke uitgangspunten. Om de kerkdiensten meer aantrekkelijker te maken werd besloten vóór de dienst te zingen uit “Stemmen des Heils” en in de dienst geleidelijk over te gaan op ritmisch zingen. Later kwamen de invoering van het zgn. “ene Offer” , in 1964 , het plaatsen van bloemen in de kerk. Het zelfde jaar werd ook overgegaan tot min of meer geregeld vervoer van bejaarden ,aanvankelijk zelfs met inschakeling van garage Menger .

Tevens werd toen voor de broeders het staan in de kerk onder het bidden afgeschaft. En de koster behoeft de zegen bij de aanvang van de dienst niet langer te ontberen, doordat hij de gebruikelijke wacht in het voorportaal mocht inkorten. Wel moest hij daarin tegen scherper toezien op storend rumoer van de jeugd bij het uitgaan van de kerk. Een goede preekvoorziening in vakantietijd werd nagestreefd door de pastorie zomers aan predikanten verhuren. Als eerste gegadigde heeft in 1958 Dr. Th .Struys uit Amsterdam ,oud predikant van Diever die van de regeling gebruik heeft gemaakt Nadien is de gelegenheid meermalen benut door Ds. W. van Wijk uit Haarlem, die na vervroegd uitreden , jarenlang hulpdiensten verricht toen hij zich in Vledder vestigde. Onder de naam “Nijensleeker Kerkberichten “heeft tenslotte enige tijd een voorloper van de huidige “Kerkklok” bestaan, ten behoeve van de onderlinge communicatie. De redactie berustte bij Ds.Bergsma en geschiedde de technische uitvoering bij hem thuis met hulp van br. J.Fledderus.

De inkrimpende kerk van Nijensleek heeft destijds grote moeite gehad het kerkelijk jeugd en evangelisatiewerk gaande te houden. De kerkenraad heeft uit haar midden diaken M.Kok officieel benoemd tot jeugdleider, met assistentie naderhand van br.H.Hessels jr. Vanuit het evangelisatiewerk was medio 1954 al gepoogd de bakens ietwat verzet te krijgen, mede omdat er gevreesd werd voor concurrentie van algemene buurt en jeugthuizen met overheidssubsidie.

In samenspraak met Wolvega en Noordwolde en verschillende Dep. Evangelisatie uit beide prov.en diverse andere jeugd organisaties , werd besloten tot het oprichten van een zelfstandige stichting om zo in aanmerking te komen voor extra subsidie. Helaas heeft de opzet uiteindelijk geen doorgang gevonden. Na lang wachten bleek ,vermoedelijk wegens te hoge kosten , niet te kunnen worden voldaan aan de gehanteerde toetsingsnormen voor subsidie.

28 Omstreden voortbestaan

De omschreven mislukte poging tot vernieuwing van het evangelisatiewerk(1954)heeft de kerk van Nijensleek er niet van weerhouden te blijven zoeken naar meer succesvolle werkvormen. Min of meer als troostprijs konden in de jaren daarna worden ontvangen de loyaal toebedeelde eenmalige donatie van fl. 1500,-- uit de opbrengst van een landelijke actie voor evangelisatie en de geleidelijke verhoging van de classicale steun tot fl. 400,-- per jaar. Met beperkte en nogal wisselende leiding is naar een zoveel mogelijk eigentijds versie van activiteiten gestreefd, al kon aan een aanhoudende neergang niet worden ontkomen. In 1957 bedroeg het aantal leerlingen van de zondagschool o.l.v. J.v.Buiten, B.Kisjes en de dames W de Boer en G.Bruin nog altijd 50 , maar daarna liep het terug tot nauwelijks 25 in 1966. Het club werk voor oudere kinderen o.l.v. mej. J.Fietsma was in 1957 , met 15 deelnemers, reeds nagenoeg gehalveerd en moest in 1966 worden beëindigd wegens gebrek aan deelname. Een zelfde lot waren dat jaar, bij het vertrek van Ds.Bergsma , de zondagse bijbel lezingen in Andreas Verleur beschoren. De wekelijkse diensten die eerst nog beurtelings samen met N.H. van Vledder en evangelisten uit Steenwijk mee in stand waren gehouden, hadden sinds 1957 slechts tweewekelijks en vanaf 1963 met gem.8 bezoekers nog maar 1 keer per maand plaats gevonden.

De leatuurverspreiding is nog lange tijd door gegaan, met de brs. A.Kroes, G.de Vries, H.Post, T.Koopmans en P.Dassen als belangrijke bezorgers, met een week omzet van 100 exemplaren. De kranig stand houdende evangelisatie vrouwenclub met 15 leden , o.l.v. zr.H de Boer-Hessels en de zondagschool met 20 leerlingen o.l.v. mej. J.A.Zijlstra en Jan Koops waren tenslotte de enige overblijfselen bij het aantreden van de nieuwe voorganger A.Medema.

Reeds op 1 feb. 1966 aan het begin van de te houden jaarvergadering , deelde Ds.Bergsma zijn gemeente mee dat in kerkenraadsoverleg was besloten , dat hij bij het bereiken van de 65 jarige leeftijd emeritaat zou aanvragen. Hij bracht daarbij ook wellicht geringe kans op opvolging in de kerk van Nijensleek onder de aandacht. Nadat in K.R. vergadering van 2 mei alle betreffende stukken in orde waren bevonden en br J.Sinkgraven als praeses werd verkozen , is op 11 mei 1966 de emeritaatsaanvraag bij de classis ingediend en de gevraagde approbatie verleend. Nog geen 5 dagen later was een commissie uit de Dep. Hulpbehoevende kerken om de tafel gegaan met onze kerkenraad en onomwonden werd meegedeeld dat, gezien het geringe ledental , hier geen aanspraak meer kon worden gemaakt op een uitkering als hulpbehoevende kerk. Aangeraden werd om een samenvoeging na te streven met Steenwijk , Diever of Noordwolde. De kerkenraad was niet genegen het hoofd onmiddellijk in de schoot te leggen en besloot een andere oplossing te onderzoeken. Een advertentie in Centraal Weekblad leverde ,leverde al 3 gegadigden op 2 uit evangelisten resp. uit Vlaardingen en Urk en de pas ge-emeriteerde Ds F.H.Kamphuis van de Wilp. Enkele malen is hij hier wezen preken, maar het lukte de kerkenraad niet de gemeente mee te krijgen achter een beroep. Betrokkene is toen in mrt. 1967 naar Noordwolde gegaan.

Zondag 25 sept 1966 was de dag ,waarop Ds. en Mevr. Bergsma zich hebben losgemaakt van de kerk van Nijensleek. Nadat in de ochtenddienst Grietje Antje Spijker nog was gedoopt, is 's avonds in een volle kerk afscheid gepreekt n.a.v. dezelfde tekst als ook bij de intrede was gekozen, Joh.15: 9-12.

Woorden van dank en afscheid spraken o.a. br. Sinkgraven namens de gemeente, Ds.Brouwer van Hijken namens de classis en de naburige kerken waren ook vertegenwoordigd , vrijwel alle genodigden namen deel aan de door de kerkenraad aangeboden koffietafel. De dag daarop , 's avonds in gezellige sfeer , konden de gemeenteleden van het gezin Bergsma persoonlijk afscheid nemen na 18 jaar was er een echte band gegroeid, de aangeboden t.v. met tafel bezegelde deze.

Diep bewogen heeft Ds. Bergsma de gemeente , die hem lief was , verlaten om zich in Steenwijk te vestigen, alwaar hij in de geref. kerk nog 5 ½ jaar lang hulpdiensten heeft mogen verrichten. Onze kerk bleef onzeker achter. Toch mocht na 2 ½ jaar een nieuwe toekomst gloren.

29 Raad van Samenwerkende Kerken

Voor de Geref. kerk van Nijensleek was het geen gemakkelijke opgave om, na het vertrek van Ds.Bergsma , in de vacature te voorzien. Aan belangstellende gegadigden ontbrak het niet , maar de lokale omstandig heden waren ongunstig. Diverse evangelisten belust op een bijzondere opdracht in dit bij uitstek gekwalificeerd evangelisatie gebied, de nodige aandacht kregen. De meesten hebben , vaak na raadpleging van de consulent Ds.H.Dijkstra van Diever, gelegenheid gekregen preekbeurten in onze kerk te vervullen. Het betrof o.a. br. J Romkes uit Urk , S.B.van der Molen uit Vlaardingen R.Techelaar uit Sexbierum, J. Popping uit Groenga , E, Wind uit Apeldoorn en L.v.d.Veer uit Klundert. De inspanningen van de kerkenraad o.l.v. br. Sinkgraven leverde echter niets op, mede vanwege onvoldoende medewerking van de classis, ook de Dep. Hulpbehoevende Kerken had de grens om in aanmerking voor financieel steun op getrokken van 200 naar 300 zielen. Na het vertrek van Ds.Dijkstra uit Diever , medio 1967 , werd diens opvolger Ds. S.Bosma de begeleiding van de kerk alhier verzorgd. Ds.Tj.Kuipers van Dwingeloo heeft hier destijds catechisatie gegeven. De pastorie was voor een deel van de tijd weer verhuurd.

Het was uiteindelijk het initiatief van Ds. N.v.Haeringen uit Veenhuizen ,prov. Dep. Evangelisatie, die al eerder groot meelevens met de kerk van Nijensleek had getoond weer een nieuw perspectief opende. In de boezem van de P.S.- deputaat schappen Evangelisatie van zowel Drenthe als Friesland-Zuid was behoefte gerezen aan een bepaalde coördinatie van het werk in de beide regio's. Er zou een moeilijk hanteerbare wildgroei zijn ontstaan in de sinds de 30-er jaren op verschillende plaatsen, met financiële hulp uit het toentertijd bestaande fonds van "Overvloed van werk en werkrachten" in de G.K.N. opgezette arbeid. Directe aanleiding tot actie vormde het vertrek van de evangelist H.J.Kemper uit Makkinga, welke post met steun van de kerk van Appelscha , Oosterwolde, Donkerbroek (cl. Drachten) en Oudehorne (Cl Heerenveen). Het plan werd opgevat de Fries-Drentse grensstreek te laten opgaan in één uniform evangelisatie gebied. Doordat Oudehorne en Wolvega

(wijk Noordwolde) zich afzijdig bleven betonen, werd het begrenst door de kerken van Nijensleek, Donkerbroek, Oosterwolde, Appelscha en Diever. Laatstgenoemde kerk kon aanvankelijk ook moeilijk tot samenwerking worden getrokken, zij had tijdens de oorlog een eigen evangelisatiepost gehad in Wateren/Zorgvlied o.l.v. kand. W.P.J.Zwerver, de latere predikant van Hijken, die nadien was omgezet in samenwerking met Noordwolde en was bovendien bevreesd voor te dure experimenten. Het betrokken gebied, dat door de overheid pas als sociaal stimuleringsgebied was aangemerkt, telde ca. 30000 inwoners, waarvan ruim 40% buitenkerkelijk. Van de overige 60% zou een derde deel geref. en een derde meelevend herv. zijn en voor de rest, afgezien van een kleine r.k.groep een niet-meelevende categorie van overwegend vrijzinnige signatuur betreffen. In Ds. A.C.Koeman, sedert 14 mei 1967 predikant te Appelscha en met veel evangelisatie ervaring uit zijn vorige kleine standplaats Kolhorn, had Ds. van Haeringen een warm medestander gevonden.

Van de voorlopige plannen werd onze kerkenraad voor het eerst in kennis gesteld door een persoonlijk schrijven van Ds. v.Haeringen d.d. 20 okt 1967. Het spoedig daarop volgend officieel verzoek tot deelname aan verkennende bespreking werd positief beantwoord. Nadat tijdens de gemeentevergadering van 28 febr.1968 Ds. Koeman hier, met een referaat over "kerk en Evangelisatie", het plan nader toegelicht, kon groen licht worden verkregen. Voorz. Sinkgraven en scriba G.Mulder werden aangewezen om namens onze kerk in het te vormen beheersorgaan zitting te nemen. Na aanneming van het, in overleg met "It Sintrum" te Leeuwarden, samengesteld beleidsplan, werd medio 1968 de verkenningsperiode afgesloten. Onder de naam, Raad van Samenwerkende Kerken, (R.S.K.) kon men toen, met instemming van de Deputaten Evangelisatie P.S Drenthe en Friesland-Zuid en de classis Beilen, Assen en Drachten, als officieel kerkelijk orgaan worden geregistreerd. De deelnemende kerken waren elk met 2 leden in de raad vertegenwoordigd. Daarnaast kende deze in het begin een 3-tal deskundigen en enkele externe adviseurs, zoals Ds. van Haeringen uit Veenhuizen, Ds. C.Moens uit Friesche Palen, Ds. P.B. Suurmond uit Baarn.

Het moderamen kwam te bestaan uit vrz. Ds.Koeman, alg.adj. Ds.M.Kuiper van Donkerbroek Serr. Jeugdouderling. B de Jong uit Oosterwolde, penm. B de Boer uit Diever voorheen boekhouder van de kerk van Nijensleek en de heer B.Sinnema uit Heerenveen van "It Sintrum als desk. lid. De penningmeester moest helaas zijn functie om gezondheidsredenen na een jaar al weer neerleggen. Hij is toen opgevolgd door de bankier H.Kats uit Oosterwolde.

Tot de eerste taken van de raad behoorde de financiële onderbouwing, het aantrekken van een vaste kracht en het opstellen van diens werk-instructie. Overeengekomen was dat voorlopig zou worden volstaan met een part time kracht, waarbij gedacht werd aan een afgestudeerd theoloog, hij zou voor 50 % predikant van Nijensleek moeten worden en voor 50 % in R.S.K. dienst staan. De geplaatste oproep voor gegadigden in Centraal Weekblad leverde 19 sollicitanten op, maar daarbij was niet één predikant of kandidaat. Aan de moderamina van R.S.K. en Nijensleek werd de voorselectie opgedragen. Veel informatie uit schriftelijke inlichtingen en gevoerd onderhoud werd verzameld. Een gezelschap van 5 man reisde op een zaterdag naar Utrecht om daar een aantal gesprekken met gegadigden af te werken. Op maandag 30 dec 1968 vond ten huize van br.Sinkgraven de vaststelling van een definitieve voordracht plaats, bestaande uit de br. Th.A.Delleman en A.Medema uit Haarlem en H.Bénard uit Hoek v. Holland. Het 3 tal werd op vr.10 jan 1969 naar Pro Rege in Donkerbroek uitgenodigd, ter verkenning van het eventueel toekomstige werkterrein rond de gebouwen Andreas Verleer in Nijensleek en het Haventje in Makkinga en om de volgende dag, onder aanwezigheid van de betreffende P.S. deputaten, te worden voorgeleid aan de gecombineerde R.S.K. en K.R van Nijensleek, vertegenwoordigd door consulent Ds.Bosma en de brs.Sinkgraven, Mulder, R.Spijker en C.Los in de consistorie van de Geref. kerk te Oosterwolde. De keus viel op br.A.Medema, terwijl br. Bénard vlak daarop benoemd werd in Hoornsterzwaag. Na verkregen instemming van de gemeente kon reeds op 24 jan de benoemingsbrief, separaat naast die van R.S.K. aan br Medema uitgaan.

Het preekconsent werd in de cl. Beilen vlot verleend, zodat het gezin met 2 eigen en 1 aangenomen kind ook tijdig de pastorie van Nijensleek kon intrekken. Zijn bevestiging tot ouderling in onze kerk door Ds. G de Vries van Haarlem geschiedde, evenals de intrede op zondag 4 mei 1969. De RSK doelstelling om in deze omgeving het Evangelie van Jezus Christus in Woord e Dienst meer gestalte te geven is enthousiast opgepakt en niet zonder gevolgen gebleven.

30 Deeltijd-arbeid

Met de komst van Aris Medema als voorganger is het kerkelijke leven in Nijensleek nogal sterk veranderd. Op 26 april 1928 te Oosterend op het eiland Texel geboren, had hij het middelbaar onderwijs in Den Helder gevolgd. Zijn voorliefde voor lectuur deed hem vervolgens al jong in de boekhandel belanden. Na eerst een 8 tal jaren een eigen winkel in Wieringerwerf te hebben gehad, was hij vertegenwoordiger geworden bij de fa. Proost en Brand te Amsterdam. Wonend in Haarlem had hij toen tegelijk de nodige evangelisatie ervaring opgedaan, als ouderling bij de bekende radiopredikant van Bloemendaal Ds. G.Toornvliet. Tijdens een colportagereis te Steenwijk vertoevend, was door een bericht in de lokale pers zijn belangstelling voor het beoogde RSK werk gewekt. De overgang naar een nieuwe staat van leven heeft hij nimmer betreurt, in onze regio wachtte hem weliswaar een zware taak. Niet alleen kwam hij voor het experimentele RSK opbouwwerk te staan, maar ook was Ds.Bergsma de laatste full time predikant van Nijensleek en moest diens pastorale arbeid in de helft van de tijd voortzetten. Aan de eerder vastgestelde honorering als volslagen predikant werd niet gemorrel, maar wel werd van hem verwacht een volledige theologische opleiding te volgen. Als studiebegeleider werd hem Ds Kuiper van Donkerbroek toegewezen. Nadat deze medio 1973 overhaast naar Zuid Afrika was terug gekeerd, werd de landelijke evangelisatie Pred. Ds.Suurmond te Baarn zijn mentor. Niet onvermeld blijve voorts het stringente preekrooster dat br. Medema kreeg opgelegd. Behalve op feestdagen, bid en dankstunden diende hij per maand 4 maal in Nijensleek voor te gaan, beurtelings in de morgen- en middagdienst. Eenzelfde aantal in de deelnemende RSK Kerken. Naast vier vakantieweken kreeg hij nog 4 vrije zondagen toegewezen. Het schema maakte een uitbreiding van zijn preekconcent noodzakelijk, en omgekeerd ook voor o.a. H.Knegt uit Nij-beets, H.Bénard uit Hoorsterzwaag en het RSK – lid B.Sinnema uit Heerenveen kregen toestemming in onze kerk voor te gaan.

Het opstarten van de RSK –arbeid heeft zeker in de aanvang veel tijd en energie gevraagd. Om aan de gestelde doel te beantwoorden diende de kerk meer in de lokale gemeenschap te worden geïntegreerd. Naast een evangelische opdracht lagen er sociaal-culturele en maatschappelijke taken. Indrukwekkend is de lange lijst van gevoerd overleg, met tal van instanties als in eigen kring.

Vrijwillige medewerkers worden aangeworven, instructie- samenkomsten worden belegd, geschikte accommodaties worden ingericht. Vooralsnog waren ook de uitkomsten niet evenredig aan de inspanningen. In de loop van 1971 rapporteerde br. Medema dat er, naast voortzetting van bestaande vrouwenclubs, bejaarden dagsluitingen en recreatiewerk, sprake was van geïntensiveerde lektuurverspreiding. Ruim 200 kinderen namen voorts aan verschillende RSK-activiteiten deel met 18 vrijwillige krachten. Het werk was nagenoeg geheel beperkt gebleven tot de beide kernen Makkinga en Nijensleek. Een tegenslag was zijn eigen ziekte. Nadat hij medio 1970 al enkele weken wegens hartklachten in het ziekenhuis van Meppel opgenomen geweest, volgde begin 1971 een nieuwe in zinking die hem 4 maanden uitschakelde. Gelukkig betoonde onze zondagsschoolleidster uit het Nijenslekerveld, J.A.Zijlstra, die hem in het uitvoerende vlak toch al vaak assisteerde, zich een waardevol waarneemster. Als tijdelijke hoofdleidster te Makkinga is zij nadien zelfs nog enige tijd officieel part time in dienst van RSK geweest. Op zondag 17 sept. 1972 is in een speciale kerkdienst te Nijensleek dankbaar afscheid van haar genomen en tevens de benoemde full time opvolger, onderwijzer G.Postma uit Kollum, tot zijn werk ingeleid als 2^e vaste kracht in het RSK gebied.

Uit bovenstaande mag niet de conclusie worden getrokken, dat Nijensleek een tijdlang verstoken moet zijn geweest van verantwoorde pastorale zorg. Daar was br.Medema de man niet naar. Wel hebben kerkenraadsleden in dagen van studie hoogtij soms iets van bezoekwerk moeten overnemen, maar hij stond erop zelf levendig contact met de gemeente en daarbuiten via korte informatieve gesprekken aan de walkant, in stal of keuken te onderhouden. Zijn flexibele aanpak, onder vasthouden aan het geref. belijden, wist aanwezige bedenkingen tegen bepaalde ontwikkelingen in het kerkelijke leven veelal te overbruggen. Wars van scherpstrijperij, stond hij open voor allerlei vernieuwingen. Het invoeren van periodieke themadiensten op zondag met discussie er na met o.a. milieu en natuurbewoud en over jeugd en evangelisatie, waarin de organisatie Youth for Christ haar

zegje mocht doen. In sept 1971 verscheen het eerste nummer van het kerkblaadje "De Kerkklok", doch dit zou op voorstel van br. Medema niet bestemd zijn voor politiek, ook kon de A.R. partij er haar aankondigingen in kwijt, maar dit moest ophouden toen politiek andersgezinde kerkleden het zelfde recht opeisten. In april 1972 kreeg het inmiddels gevormde comité wijkdames een officiële installatie. En betrekkelijk kort nadat de Gen.Syn. groen licht had gegeven, traden ook in onze kerk vrouwelijke ambtsdrager op. De meer genoemde zr.J.A.Zijlstra was baanbreekster, als diaken (1-1-1975). Het zelfde jaar nog kreeg ze versterking in de persoon van zr. Hogeveen-v.d.Vliet als jeugdouderling, die de kerkenraad al gauw confronteerde met het nimmer gekende fenomeen zwangerschapsverlof. Vast staat in ieder geval het groot vertrouwen in de groeiende waardering voor de arbeid van br. Medema. Dankbaar voor Gods gunst leek de kerk van Nijensleek weer een zegenrijke tijd te mogen verwachten. Het ledental, dat 1 jan 1967 met 177 een dieptepunt had vertoond, was aanzienlijk gestegen en bedroeg begin 1975 reeds weer 270.

31 RSK- resultaat

Het RSK – werk vond in onze gemeente bij de bestaande jeugd en evangelisatie activiteiten een gereede aansluiting. Naast de nog altijd functionerende zondagschool en vrouwenvereniging in het Nijensleekerveld, was hier kort tevoren in 2 richtingen een interkerkelijke samenwerking tot stand gekomen. In 1967 was te Wilhelminaoord, op aandrang van jongeren van uiteenlopende signatuur en met medewerking van de toenmalige N.H. predikant Ds. Burger, de Interkerkelijke Recreatie Commissie Vledder opgericht. Behalve de N.H. gemeente en onze kerk nam ook de R.K. parochie daarin deel. De betreffende taak werd onzerzijds beschouwd als een combinatie van apostolaat, diaconaat en pastoraat. Met het voorzien in veelal jonge bezigheidsteams en het houden van speciale kinder- en zondagavonddiensten op de campings "De Adelhof" en "De Wilde Hof" is van af begin getracht de zomerse vakantiegangers van nut te zijn. Vaak was het gedurende 4 á 6 weken hard werken. Van gasten en campingshouders kreeg men over het algemeen waardering, al was de uitvoering niet altijd even vlekkeloos of zinvol. Door toedoen van RSK is een tijd lang eveneens gewerkt op een 2-tal campings te Wateren-Zorgvliet. Wegens het aantrekken van meer professionele teams viel naderhand de "Wilde Hof" weer af. De tweede interkerkelijke samenwerking betrof de vorming in 't najaar 1996 van een Interkerkelijke Commissie Jeugdwerk met de N.H. te Vledder, onzerzijds mee opgezet door de K.R. leden F. Jonkers en G. Wigboldus. Deze mocht het beheer voeren over het ietwat verwaarloosde N.H. gebouwtje "Samuel" te Nijensleek, dat met eigenkrachten min of meer voor jeugdactiviteiten geschikt was gemaakt. De N.H. zondagschool, die het gebruik voordien had gehad, moest uitwijken naar ons gebouw "Andreas Verleur", waarin tevens eigen zondagschool zetelde en zijn later ze samengevoegd.

Met betrekking tot de interkerkelijke samenwerking zag onze nieuwe voorganger Medema het als een eerste taak te trachten de beide volledig gescheiden overlegvormen om te smeden tot één geheel voor alle 4 kerken. Zijn pogen bleek echter geenszins gemakkelijk, vanwege de wel zeer gespannen onderlinge verhouding tussen de twee N.H. kerken. Na het emeritaat van Ds. Burger te Wilhelminaoord sept 1969 werd het zelfstandig voortbestaan van diens kleine gemeente, met Ds. Bork van Havelte als toegewezen consulent in feite niet meer aanwezig geacht. Op initiatief en onder supervisie van het Prov. Kerkbestuur waren er toen samsprekingen gehouden over de vorming van één N.H. streekgemeente, waarbij dan wellicht nog andere kerken o.a. Wapserveen ook konden worden betrokken. Uit die besprekingen had de kerk van Vledder zich verontwaardigd teruggetrokken, omdat ze vermoedelijk niet de dominante positie kon krijgen welke ze zichzelf daarin had gedacht, bovendien schijn de oude tegenstelling tussen recht- en vrijzinnigheid een rol te hebben gespeeld. Dat de kerk van Wilhelminaoord nadien toch afzonderlijk is blijven bestaan zou mee te danken zijn aan de steun van de Mij. V. Weldadigheid, in combinatie met de St. Boschoord. Dit heeft er uiteindelijk wel toe geleid dat de Geref. Kerk van Nijensleek mee mocht rouleren in het systeem van wekelijkse dagsluitingen op de in 1965 gereedgekomen bejaardenoord "De Menning", terwijl N.H. Vledder daarbuiten werd gehouden. Nadat laatstgenoemde in 1970 ging deelnemen in het recreatiewerk van IRC, heeft het nog tot eind 1973 geduurd voordat N.H. Wilhelminaoord in de

kring van ICJ welkom kon worden geheten. Overigens werd er onzerzijds angstvallig voor gewaakt dat de kerkelijke samenwerking zich zou beperken tot het jeugd- en evangelisatieterrein. Het ICJ verzoek om pastoor Meesters op Hervorming dag 1971 in onze kerk een dienst te laten leiden, werd resoluut van de hand gewezen. De IRC leverde een goede en hartelijke samenwerking op. Met grote buitenkerkelijke belangstelling zijn zgn. welkomstdiensten en kerkendagen in onze gemeente vaak bezocht. De activiteiten zijn, onder zich wijzigende omstandigheden, niet steeds dezelfde gebleven, maar ze leeft nog voort in de "Comt nu met Sangh" diensten in Vledder. Daarnaast is in de loop der tijd een behoefte aan meer onderling kerkoverleg gegroeid, die haar weerslag vond in de vorming van het huidige ICC. Mee door het gewaardeerde optreden van br. Medema was er een stevige vertrouwensbasis gelegd. Af en toe mocht hij zelfs zondagse preekbeurten vervullen in de vacante N.H. kerk te Wilhelminaoord, zonder dat er aan ons om een wederkerig aanbod werd gevraagd, wat vermoedelijk ook niet mogelijk was. Vee al was br. Medema in de volksmond meer bekend dan menig predikant in de omtrek.

Het jeugdwerk in het gebouw "Samuel" heeft een wisselend resultaat gehad. Afgezien van problemen rond "gemengde verkeringen" was voor onze K.R. de drankvoorziening tegen betaling een netelig punt, over de vraag of op zondagavond na de overeengekomen gratis verstrekking van koffie nog te betalen frisdrank over de toonbank ging, bleef twijfel bestaan. Meer zorg baarde echter het verlies aan Bijbelkennis en geloofsinzicht dat de K.R. meende te moeten vaststellen. Reeds in 1971 was het jeugdwerk oude stijl in onze kerk beëindigd verklaard, herhaalde malen heeft br. Medema getracht nieuwe studieclubs, gesprekskringen in het leven te roepen, doch zonder veel succes. Na de opening op 27 sept 1975 van het nieuwe dorps huis te Nijensleek is ook het jeugdwerk met haar bedrijvigheid naar "Griet'nstede" verhuisd. Uiteindelijk heeft ze de concurrentie met elders verrezen discobars niet kunnen volhouden. Ook zondagschool verhuisde naar het dorps huis. Verschillende andere activiteiten zijn op initiatief van de RSK opgezet. Te noemen valt o.a. bejaarden soos in Nijensleek sept 1972 en aparte jeugdclubs in Wilhelminaoord (pastorie) en Vledderveen (Eben Haezer). De geslaagde jeugd uitwisseling met eigen nederzettingen in Makkinga ('t Haventje) en Elslou (Eupen Huus) waren eveneens bekend. Vanaf het begin heeft de RSK ook actief deelgenomen aan de pogingen tot omzetting van medio 1972 gesloten O.L.S. te Nijensleek, de toenmalige scriba zr. A. Hofman-Winters nam zitting in het voorlopige bestuur namens onze kerk, die een belangrijke gebruiker van "Griet 'nstede" zou worden, bij de ontwikkeling van "De Tippe" zijn we minder betrokken geweest, voor gebruik moest de RSK een veel te hoge vergoeding betalen.

32 Samen gemeente zijn

Bovenstaande titel, was niet alleen het thema van de op 7 maart 1976 druk bezochte kerkedag met liefdemaal in het dorps huis, maar lijkt ook een goede karakteristiek te zijn van het bloeiend gereformeerd leven hier te plaatsein de jaren zeventig. Vooral 1974 was een glorierijk jaar geweest. Op 25 april had br. Medema te Assen ten overstaan van de Part.Syn.Drenthe zijn theologische studie met een succesvol examen (krachtens art. 6 K.O.) mogen afronden, het geen de dag daarna, waarop hij de 46 jaar. leeftijd bereikte, ongetwijfeld ook tot een drukke en vreugdevolle zal hebben gemaakt. De beroepbaar stelling was, evenals het samen met RSK unaniem genomen besluit tot beroep in onze gemeente, op zondag 12/5 na de morgendienst, snel geregeld. De zondag 9 juni 1974, na peremptoir examen en verkregen class. approbatie kon vervolgens de bevestiging en intrede al worden vastgesteld. Het is, blijkens verslagen in de pers, een groot feestelijk gebeuren geweest. Terwijl br. Medema 's ochtends nog de dienst van H.A. voorbereiding had geleid, vond 's avonds in een propvolle kerk de bevestiging door oud-RSK voorz. DS.A.C.Koeman van Boechout in België en intrede plaats. Onder aanwezigheid van circa 100 genodigden en vele fam. leden, nam een 6 tal predikanten aan de handoplegging deel. de prediking, waarmee Ds. Medema zich aan zijn bestaande gemeente verbond, droeg het opschrift "Zonder Mij kunt ge niets doen" (Joh.15 : 3b) en vertolkte het gezamenlijk gevoel van afhankelijkheid, verwachting en dank jegens de Heer der Kerk. In de verschillende toespraken met welgemeende gelukwensen weerspiegelde zich ook de algemene waardering voor de arbeid van Ds. Medema in wijde omgeving. Behalve burgemeester J.v.Julsingha,

voorz. J.Sinkgravenen secr.B de Jong, waren het Ds. J.W.Boersma van Westerbork,br. W.Eising G.K.Diever en W.P.Gelderman N.H. Vledder, die woorden van blij meelevens spraken. Voor de eigen gemeente , die zeer ingenomen bleek met het herstel van de predikantsplaats , is het feest de volgende avond in een gezellig samenzijn voortgezet, terwijl Ds.Medema daar een eigentijdse toga , met stola's in de kleuren van het kerkelijk jaar aangeboden kreeg.

De geestdrift , waarmee in onze kerk het werk werd gedaan en tal van aanvullende voorzieningen werden getroffen , getuigde van enthousiaste samenwerking om de onderlinge band te verstevigen en nieuwkomers en vakantiegasten zich hier thuis te doen gevoelen. De activiteiten com. o.l.v. ex-boekhouder br. J. v. Buiten kreeg handen vol werk met het vlot regelen van bijz. evenementen: o.a. boottocht met bejaarden, zomer 1976. De kerkenraad bijgestaan door actieve C.v. Beheer o.l.v br.B de Haan , voor Zending br. J.Reinders en Evangelisatie br.W v.d.Brake, zag hij zijn vergaderfrequentie in 1977 bijna verdubbelen door weer in breed en smal verband samen te komen. Kenmerkend was de afhandeling van het nogal omstreden vraagstuk van "Kinderen aan het Avondmaal". De K.R. had zich ter zake uitvoerig laten informeren. In zijn geheel hij de speciale class. conferentie te Westerbork (31/3/1977) bijgewoond, terwijl een halfjaar later de brs. V.d.Brake en de Haan nog eens waren afgevaardigd naar de betreffende vergadering in Assen. Tijdens een open discussie met de gemeente was tenslotte besloten niet aan de invoering van gezinscommunie mee te werken zolang er nog ernstige bezwaren tegen bestonden. Ten einde de K.R. –agenda te ontlasten werd besloten de C.v.B. meer zelfstandigheid te geven. Hoewel de gemeente zich in haar vergadering van 5/2/1973 reeds had uitgesproken voor onafhankelijker opstelling , meende de K.R. het voorlopig te beperken tot een vrij uitgavenmandaat voor bedragen van max fl. 100,--. Pas begin 1979 , bij in voering van een nieuw reglement de huidige status, voorz. B de Haan , secr. H.Hessels, penm. L.G.Middelbrink en de leden F.Coenraad en L.Paulus.

Gewezen zij nog op de instelling van dubbele diensten op zondagmorgen in de vakantietijd (1973) en van groot huisbezoek ,naast gewoonhuisbezoek. Spontaan ging er ook een eerste bijbel en gebedskring in onze kerk van start. Mensen gingen en kwamen. Eind 1973 moest , na 17 jaar afscheid worden genomen van br. J.Paalman als koster en kreeg zr.D.v.d.Pol –Middellesh de kans om in die functie samen met haar man hem in lengte van jaren te evenaren. En 2 jaar later verliet ons de vaste organist Roel Kok , zonder dat al onmiddellijk een opvolger beschikbaar was, br H.J.Bolding nam tijdelijk waar totdat begin 1977 br .G.C.v.Iperen de plaats in nam en werd bijgestaan gestaan door Sj.Zijlstra, R.Knol. en Kamphuis.

Een niet onbelangrijk programma van renovatie werkzaamheden, dat over meer jaren geleidelijk rond kerk en pastorie lijkt te zijn uitgevoerd, had kort voor de predikantsbevestiging zijn voorlopig hoogtepunt bereikt. De voorgenomen interieurwijziging in de kerk, naar ontwerp van architect Roel van Bohemen te Hoogeveen, was toen klaar gekomen. Behalve in vervanging van de banken door stoelen, voorzag zij in de inrichting van een liturgisch centrum. Mede dank zij een ontvangen legaat van fl. 4000,-- had men het zelfs nog kunnen uitbreiden tot een totale frontvernieuwing voorin de kerk. Naast het geschonken kruis was het vergrote podium tevens verrijkt met een nieuw doopvont en nieuwe preekstoel. Pinksteren 1974 is deze renovatie met een speciale zangdienst gevierd. Enkele jaren later werd ze nog aangevuld met een algehele vernieuwing van ramen en kozijnen, als mede thermostaten op alle gaskachels en verbetering der geluidsinstallatie. Door grondtransacties met de fam. Beenen was bovendien het kerkelijk terrein vergroot en kon met het leggen van een schelp/grindlaag op de nieuw verworven grond achter de kerk het nijpende parkeerprobleem eindelijk worden opgelost. Verder nog is er een nieuw avondmaal servies ,cassetteopname apparatuur en nieuwe vloerbedekking aangeschaft. Veel werk eigenhandig door kerkleden verricht en overtollig geraakte spullen werden zoveel mogelijk te koop aangeboden. Binnen een bestek van 4á 5 jaar zou de kerk, naar schatting , bijna fl. 50000,-- extra in haar bezittingen hebben geïnvesteerd. Hoewel er een eventuele beschikking over hypothecair bankkrediet voorbereid was, schijnen de uitgaven ondanks streng toezicht van hogerhand toch grotendeels inde normale rekening te zijn ondergebracht. Mede als gevolg van de grote bedrijvigheid in de gemeente vertoonde het kerkelijk budget een sterke expansie. De uitgaven bereiken in 1977 de ongekende hoogte van bijna fl.100000,-

Vergeleken met nauwelijks fl. 18000,-- tien jaar geleden. Ongeveer 2/3 gedeelte hiervan werd opgeëist door de RSK aanslag. Afgezien van de 50 % aandeel in het predikantshonorarium, diende de kerk van Nijensleek als kerngemeente, krachtens overeenkomst (evenals Donkerbroek) 40 % van de directe RSK kosten te dragen, terwijl de resterende 20 % naar rato van het aantal leden werd omgeslagen over de 5 participerende kerken. Aan de inkomstenkant stond hiertegenover een bedrag van fl. 44000,-- aan externe steun van dep. Evang. en Hulpbehoevendekerken. De eigen inkomsten beliepen ca. fl. 56500,-- (vaste bijdragen 32000,--) tegen fl. 19850,-- in 1967 , de stijging kwam ten dele voort uit kern groei mar ook werd nauwlettend toegezien op de individuele hantering der 2% norm. Evenzo werd krachtig gestreefd naar het halen van de magische grens van 300 kerkleden, die binnen bereik leek. De K.R. voerde een gerichte actie tot aantrekken van gereformeerden van elders. Doormiddel van advertenties, werd men evenwel door B en W op het matje geroepen, omdat huisvesting en woonruimteverdeling terecht een prerogatief van de burgerlijke overheid was .

33 RSK liquidatie

Terwijl de Geref. kerk van Nijensleek zich vooralsnog in een voortdurende groei mocht blijven verheugen , begon de RSK organisatie al gauw tekenen van verval te vertonen. Van de enthousiaste werkers van het eerste uur was ondertussen een deel verdwenen. Reeds in 1971 was de grote initiator DS v.Haeringen van Veenhuizen met emeritaat gegaan, br Sinnema uit Heerenveen vertrokken naar Utrecht. En twee jaar later kwam het afscheid van de beide predikanten A.C.Koeman en M.Kuiper en werd de leiding in handen gelegd van Ds. L.v.d.Veer van Oosterwolde . Een gevoelig verlies was voorts het vertrek van de actieve secr. B de Jong uit Oosterwolde, die werd opgevolgd door zijn plaats genoot H.Kats. Aan onze vertegenwoordiging kon overigens een zekere stabiliteit niet worden ontzegd. Jarenlang hebben de brs .Sinkgraven en Mulder samen aan het RSK beleid mee inhoud gegeven. En toen in 1977 laatstgenoemde zich om gezondheidsredenen terugtrok, werd hij vervangen door de evenmin onkundige diaken zr. J.A.Zijlstra ,later is tevens het kerklid E.Verspoor in het bestuur opgenomen geweest. Nadat Ds v.d. Veer naar Utrecht vertrok , zijn het vooral de nieuwe voorz. D.Dorhout en secr. /penm. H.Kats geweest die de eindafwikkeling van RSK hebben begeleid.

Vanwege de als maar oplopende kosten, was halverwege de rit de haalbaarheid van het zo moedig begonnen RSK project al ernstig in twijfel getrokken. De aanvankelijk op fl. 32000,-- geraamde jaaruitgaven ,incl. 100 % predikantstraktement I gestegen waren in 1973 al gestegen tot fl. 82630,-- en dreigde 2 jaar later zelfs een omvang van fl. 120000,-- te bereiken. Omdat de eigen inkomsten der beide kerngemeenten , Nijensleek en Donkerbroek daarmee geen gelijke tred hielden en ook de gehoopte overheidssteun absoluut onvoldoende bleef, kwam de meer kosten nagenoeg geheel voor rekening van P.S. Drenthe ,die de aanwezige provinciale middelen voor financiële hulp goeddeels zag wegvloeien naar onze kerk, tot groot ongenoegen van o.a. Bovensmilde en Zwartewater.

Pogingen om P.S. Friesland-Zuid een meer evenredig aandeel in de kosten te laten dragen, stuitten af op de weigering van RSK het evangelisatiegebied Jubbega/Hoornsterzwaag mee op te nemen in haar werkterrein. Drastische maatregelen tot normalisering leken onontkoombaar.

Een eerste onheilssignaal bereikte onze gemeente bij de behandeling van haar begroting 1975 , waarin de uitgaven plotseling met fl. 2500,-- moesten worden verlaagd. Over het voortbestaan van RSK is in de jaren daarna, mee op hoog niveau , intensief onderling overleg gevoerd, waarbij onzerzijds tevens Ds.Medema en boekhouder L.G.Middelbrink waren betrokken om tot een oplossing te komen. Een voorstel tot herstructurering , namens het toenmalig landelijk Centrum van Evangelisatie in Leusden ,leek een goede oplossing te bieden. Naast een opsplitsing van het werkterrein in een Drents en Fries gedeelte , werd voorzien in een loskoppeling van de dure predikantsfunctie uit het RSK verband. Ter realisatie dacht men opnieuw aan een samengaan van Nijensleek met Noordwolde ,ditmaal in de vorm van een predikantsunie tussen twee volkomen zelfstandige gemeenten. Hoewel Noordwolde er aanvankelijk wel oren naar had (los van Wolvega!), heeft men het uiteindelijk toch laten afweten, uit financiële overwegingen en het niet betrokken willen raken bij een hernieuwd RSK experiment. Als enig zichtbaar onderhandelingsresultaat kwam

ten slotte uit de bus de sanering van het RSK budget. Het honorarium van Ds. Medema, dat tot dusver volledig in de RSK begroting opgenomen was, werd m.i.v. 1 jan 1978 in zijn geheel overgeheveld naar de kerkelijke begroting van Nijensleek met een voorlopige 50 % restitutie van de RSK, welke voor deze werd gecompenseerd door rechtstreekse evangelisatiesteun uit centrale kassen. De wens van hogerhand tot een bestemmings scheiding der beschikbare middelen werd gehonoreerd, maar voor onze gemeente betekende dit wel ineens een onvoorzien tekort van dat jaar van ruim fl. 12000,--. Over de verdeling van het bestaande evangelisatiewerk zou RSK nader met de betrokken kerken worden onderhandeld. In feite was hiermee het lot van RSK bezegeld, ook al heeft men nog gedurende enkele jaren de arbeid met behulp van specifieke overheidsvoorzieningen door tijdelijke inschakeling van zgn. "Alberda –krachten" gaande kunnen houden.

Voor zowel de buitenwacht als Ds. Medema en Nijensleek waren de genomen beslissingen een heel duidelijk sein. De hechte en profijtelijke band van onze kerk met Ds. Medema zou niet gehandhaafd kunnen blijven. Ter leniging van de financiële nood had Ds. Medema in 't najaar 1976 al het wekelijks geven van 6 uur godsdienstonderwijs in Steenwijk op zich genomen. Eveneens was hij akkoord gegaan met de afschaffing van vrij wonen per 1 jan 1978. Overeenkomstig de gedane taxatie is de huur vastgesteld op fl. 355,-- per maand, als tegemoetkoming van K.R. zijde het vrije medegebruik van 't gebouw Andreas Verleur als schildersatelier t.b.v. zoon Ronald. Niet alleen voor de gereformeerde gemeenschap maar voor de hele lokale samenleving was er sprake van een dreigend groot verlies, toen er beroepen kwamen. De laatste jaren was Ds. Medema een vrijwel onbetwist leider geweest, te meer daar de langdurige predikantsvacature NH Wilhelminaoord pas in 1975 weer was vervuld en NH Vledder het zelfde jaar, na het vertrek van Ds. Barendrecht, met ernstige interne opvolgingsproblemen te kampen kregen.

Met een zeer druk bezochte receptie in "De Wildenhof" mocht zijn gezin hier nog de 25 jarige trouwdag van 18 sept 1977 herdenken. Nadat voor diverse eerdere beroepen, Capelle a/d IJssel, Rinsumageest en Waarder was bedankt, andere pogingen daartoe (Sint Jacobiparochie, Wilnis) en waren afgehouden, heeft Ds. Medema 24 april 1978 het beroep naar Zevenhuizen aangenomen.

Op zondag 7 aug. is vervolgens te Nijensleek de afscheidsdienst gehouden, waarin Ds. Medema preekte over het leiden van de drie discipelen door Jezus naar Zijn verheerlijking op de berg (Math. 17:1). Tot de aanwezige gasten behoorden o.a. Ds. B. Terpstra van Diever, Ds. J. de Lange van Dwingeloo, Ds. Bergsma oud.pred., pastoor Bolmer van Wilhelminaoord en W.G. Gelderman van Vledder. Ruim 11 jaar heeft Ds. Medema zijn tweede gemeente mogen dienen. Vervroegd uitgetreden, was hij eind 1989 in Tolbert gaan wonen, alwaar hij zondag 24 jan 1993, slechts 64 jaar oud, is overleden. "Bij de Heer schuil ik" was het Schriftwoord bij de rouwdienst Ps. 11:1, tevens de tekst van zijn laatste preek, een week voor zijn dood nog gehouden. De aanwezigheid van vele kerkleden uit Nijensleek op zijn begrafenis liet de levendige relatie zien, die nog altijd met de geliefde predikant bestond.

Na de opheffing heeft RSK penningmeester Kats, onder pseudoniem "Henka", de RSK-lotgevallen op enigszins poëtische wijze te schrift gesteld. Een enkele strofe zij de lezer niet onthouden:

Het moest anders dan voorheen; Donkerbroek kon 't niet allen
Ga eens met een aantal kerken uit d' omgeving samenwerken.....
De kerkenraad van Nijensleek, was ook al direct op streek
Want de scribe en de praeses, mensen die geen werk te veel is,
Broeders Mulder en Sinkgraven, wilden hiervoor ook opdraven.....
Mulder ging na goed acht jaren, moest zich van de arts bedaren,
Maar de kerk van Nijensleek, liet ons niet gauw in de steek.
Koojsje Zijlstra had tevoren, reeds veel van zich laten horen,
Maar van één mijnheer Verspoor, hadden we nog nooit gehoord!
Kwam al gauw met een verklaring, in dit werk had hij ervaring.....
Hoe we alles ook bezien, wij behoeven echt geen tien!
Wat de R.S.K. beoogde, afgezien van diept' en hoogte.
Was op dit Fries-Drents terrein, ook als kerk er bij te zijn.

34 Bedreigde positie - Samen op weg

De vrees dat de Geref. kerk van Nijensleek, na vertrek van Ds. Medema en de RSK opheffing, met een moeizaam verder voortbestaan zou worden geconfronteerd, blijkt niet ongegrond te zijn geweest. Aan de verheugde groei in de afgelopen periode, waarvan gehoopt werd dat zij zich onder invloed van bevolkingstoename zou blijven voortzetten, is zelfs een vrij abrupt eind gekomen. Het ledental had op 1 jan 1978 al een veel belovende hoogte van 293 bereikt, maar de magische grens van 300 leden werd niet meer gehaald. De jaren er na hebben een vrijwel aanhoudende daling te zien gegeven 202 per 1/1 1995. Opvallend is bovendien ook het teruglopend kerkbezoek, van gemiddeld ca. 160 aanwezig in de morgen en 75 in de avonddienst en aan het eind der zeventiger jaren tot, naar schatting, 85 en 30 tien jaar later. De dubbele ochtenddiensten tijdens de vakantiemaanden zijn in het midden van de tachtigerjaren tot het verleden gaan behoren, evenals de veelvuldige geroemde lokale kerkedagen en periodieke wijkavonden.

De begin aug 1978 ontstane predikantsvacature in onze kerk heeft ruim 2 jaar geduurd. Naast Ds. Terpstra van Diever als consulent, had br. W. v.d. Brake de functie van praeses op zich genomen terwijl br. Sinkgraven was benoemd tot vaste preekvoorzitter. Veel beraad en overleg bleek nodig om, in afwachting van de RSK afwikkeling de juiste koers te vinden. De gemeente hoefde daar gelukkig niet direct onder te lijden, want de legerpredikant Ds. J. v. Veen van Havelte was bereid, als tegenprestatie voor huisvesting van zijn gezin in de pastorie, hier op 2 zondagen per maand voor te gaan en zo nodig enige pastorale bijstand te verlenen. Doordat de classis Beilen, wilde overgaan tot het aanstellen van een eigen functionaris voor evangelisatiewerk, heeft men elkaar gevonden en besloten een pas afgestudeerde kandidaat theologie te zoeken.

Als opvolger van Ds. Medema werd op 7 sept 1980 door onze kerk op fifty-fifty basis, samen met de classis drs. Jan Schonewille, van Drentse afkomst, ontvangen. Deze opgeleid te Kampen, heeft hier bijna vijf jaar gestaan. De inzegening van zijn huwelijk te Nijensleek gaf aan de komst een extra glans. Dat later, mede door zijn wellicht enigszins uitdagend optreden, de spanningen binnen de gemeente minder beheersbaar werden en er als gevolg van polarisatie zelfs aanleiding tot kerkverlating is geweest, valt zeer te betreuren. Vanwege zijn benoeming tot evangelisatie-toeruster in de classis Drachten is op zondag 18 aug. 1985 afscheid van hem genomen. Een onderbreking van 2 ½ jaar volgde, waarin eerst br. Sinkgraven en later br. J. van 't Ende als praeses van de K.R. optrad. Als consulent werd aangewezen Ds. O. Doorn van Diever en Ds. W. van Wijk alhier voor pastorale bijstand zorgde. De komst van de 64 jarige kand. W. Wijbenga uit Sneek bracht pas weer verandering in de situatie. Zondag 29 maart 1988 heeft Ds. Wieger Wijbenga zijn intrede gedaan, na bevestiging door Ds. J. Knol van Sneek. Als Fries geboren en getogen, was hij eerst beroepsmilitair geweest, daarna predikant te Rottevalle, Idskenhuisen en St. Jacobiparochie. Na 7 jaar godsdienstonderwijs te Sneek was bij hem opnieuw het verlangen naar 't ambt in een eigen gemeente gewekt. Ondanks het gevoelige alleen zijn in de grote pastorie en de verslechterende gezondheid heeft hij hier nog 3 jaar na zijn emeritaat mogen werken. De K.R. leiding berustte toen achtereen volgens bij br. W. J. Istra en A. Luik. Het afscheid is gehouden in een speciale kerkdienst op zondag 29 maart 1992, toen de overeen gekomen 4 jaar precies waren vervuld.

Door de provinciale herindeling was de classis Beilen verdwenen (122 jaren van bestaan) en onze kerk tot de classis Meppel gaan behoren. Een aanwijzing van Ds. L. Steenstra uit Nijeveen tot consulent voor Nijensleek was hierdoor mogelijk geworden. In de persoon van dhr. Gerard Meijer uit Eindhoven kon ditmaal echter vrij snel worden voorzien in de vacature. Met classicale instemming en na verkregen preekconsent, werd deze op zondag 1 nov. 1992 door Ds. P. van Dam te Eindhoven bij ons in het ambt van ouderling bevestigd. Tijdens zijn bijna 10 jarige politieloopbaan had hij de theologische opleiding aan de Hogeschool Holland te Diemen gevolgd. Anders dan gebruikelijk is hij krachtens een wettelijke arbeidscontract, voor een 60 % deeltijdfunctie gedurende vier jaren, door de kerkenraad tot pastoraal assistent benoemd. Tot genoegen van de gemeente bracht hij het gezin met 4 kinderen wederom nieuw leven in de pastorie. En onder zijn leiding mocht de Geref. Kerk van Nijensleek op 23 jan 1994 in een bijzondere dienst haar 100 jarig jubileum vieren.

In Drenthe heeft de SOW ontwikkeling een minder vlot verloop te zien ge gegeven dan vaak elders in ons land. Ondanks tal van belegde combi vergaderingen, bepaalde overkoepelende vormen van samenwerking , zijn de meeste lokale kerken nog altijd moeizaam onderweg, in hoeverre daarbij de volksaard een rol hebben gespeeld valt moeilijk te zeggen. De Geref. kerk van Nijensleek heeft in het begin vanuit maatschappelijk isolement lange tijd een min of meer teruggetrokken bestaan gekend. Pas na de laatste wereldoorlog kwam er geleidelijk een kentering in. Ten tijde van Ds.Speelman en Ds.Bergsma ontstond met de NH kerk van Vledder een toenemend wederzijds begrip, al bleven de contacten incidenteel. Onzerzijds was er een zekere huivering om te ver te gaan, wel samenwerken maar niet samenleven was de leus , getuige o.a. de strikte afbakening tot evangelisatie- samenspel en de strenge voorwaarden voor het medegebruik van het gebouw Andreas Verleur. Bij de tegenpartij zou sprake zijn geweest van nogal berekenend eigenbelang, mee uit hoofde van dreigende kerklid- overgang en heersende spanningen tussen haar en NH –Wilhelminaoord. Opmerkelijk is dat het 1^e SOW –signaal begin 1968 juist van de laatstgenoemde kerk kwam, ofschoon onze kerkenraad toen meende nog geen gehoor te kunnen geven aan de uitnodiging van Ds.Burger voor een op korte termijn te houden bijeenkomst van beide kerken omdat elk vooroverleg had ontbroken. Wel had men 2 jaar tevoren al een commissie benoemd en was ook op recreatiegebied met deze kerk reeds een gestructureerd overleg tot stand gebracht. Onder Ds.Medema groeide die samenwerking verder uit, terwijl het contact met NH Vledder ,onder de te afzijdige Ds. Barendrecht stagnatieverschijnselen bleef vertonen. Vermoedelijk uit concurrentievrees werd van haar kant te Nijensleek aan de ontwikkeling van RSK activiteiten volle medewerking verleend, maar kreeg deze organisatie in Vledder geen kans. Nadat de aan de komst van Ds.Cannegieter voorafgaande opvolgingsproblemen waren opgelost, is onzerzijds gepoogd de relatie nieuw leven in te blazen, zelfs ten koste van die met Wilhelminaoord, maar een gehoopt SOW elan was moeilijk te verkrijgen. Bij herhaling is een overeengekomen samenspreking tussen de beide kerkenraden ,zelfs na gevraagd commissoriaal vooroverleg, met Br.vd Brake, J. Fledderus en Bax namens onze kerk, afgezegd en werden aanvaarde besluiten zoals gezamenlijk kerkblad , geïntegreerd ziekenhuisbezoek, naderhand gemakkelijk eenzijdig terug genomen. Later werkte Ds.Bijl echter intensief mee aan een gedisciplineerde vergadertechniek, periodieke kanselruil, geregelde gemeenschappelijke diensten op zgn. 2^e feestdagen en een jaarlijkse SOW gemeenteavond. Zelfs was hij zeer gemotiveerd en de op zondag 12 nov. 1989 te Vledder gehouden eerste H.A. samen onder zijn leiding ,vlak voor zijn afscheid heeft hem goed gedaan, ondanks het feit dat hij inzake een wens tot versnelde federatie was terug gefloten. Evenzo is de nadien door ons opgestelde SOW stappenplan , realisatie op termijn m.u.v. financieel beleid en 't beheer van kerkelijke goederen is vooralsnog een bureaustuk gebleven. Ds.W.P.Swets heeft de arbeid van Ds.Bijl overgenomen en zal met ons moeten blijven uitzien naar het einddoel. Een lokale SOW- ronde tafelconferentie, waaraan ook NH-kerk Wilhelminaoord op ons desbetreffend verzoek kon harerzijds enkele jaren geleden nog niet positief worden gereageerd en NH-afd. Geref.Bond te Vledderveen deelnemen, zou vooreerst ons streven dienen te zijn. De eenheid van de Kerk onder Christus als Hoofd is een zaak waar God ons, in afhankelijkheid van Hem , toe roept. “ Wat de toekomst brengen moge, ons geleidt des Heren hand “

Na schrift .

In 34 hoofdstukken heeft br. Willem Istra getracht met zijn ene hand de kerkgeschiedenis van van de kerk van Nijensleek op papier te zetten. Daarbij geholpen door de Fam.Hessels die veel archiefmateriaal in huis had , dat is nu afgestaan en opgeborgen in de archiefkast van de kerk. Foto 's uit het verleden zij te zien op de website van de historische vereniging 't Fledder Kerspel. www.fledderkerspel.nl. De fam Istra heeft onder ons gewoond van 1985 tot 2006 en is vertrokken naar Amersfoort .

L.G.Middelbrink 1 januari 2015

De opeenvolgende voorgangers van de Gereformeerde kerk van Nijensleek (voorheen Vledder)

1. 4 nov.1894 – 27 aug. 1899
Ds. R. van Giffen
Geb. 1859 en overl. 1938
- 2 7 jan 1900 - 1 nov. 1902
Br. J. de Braal
Geb . 1839 en overl. 1915
- 3 8 nov 1902 -29 mei 1903
Br. J.Dekker
- 4 1 nov. 1904 - 11 aug 1929
Ds. A.A. van Opstal
Geb. 1861 en overl. 1932
- 5 6 juli 1930 - 3 nov 1946
Ds. J.D.van Ginhoven
Geb 1902 en overl. 1975
- 6 30 mei 1948 - 1 okt. 1966
Ds. D.Bersma
Geb. 1901 en overl. 2002
- 7 4 mei 1969 -6 aug 1978
Ds. A.Medema
Geb. 1928 en overl. 1993
- 8 7 sept 1980 - 18 aug 1985
Ds J. Schonnewille (part time)classis Beilen
Geb. 1953
- 9 27 maart 1988 – 26 maart 1992
Ds.W.Wijbenga (part time)
Geb. 1924
- 10 1 nov. 1992 - nov 1996
Br. G.Meijer (part time)
Geb. 1953
- 11 1 juni 2000 - 1 sept 2004
Ds. C.D.Sinke (part time)
Geb. 1943
- 12 28 mei 2005 -1 maart 2014
Ds G.Venhuizen (part time) N.H.Vledder
Geb. 1949
- 13 11 jan 2015
Ds.M.Gaastra (part time) N.H.Vledder
Geb. 1956

